

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI
A K A D E M I Y A

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING
JINOYAT HUQUQI

Umumiy qism

CHIZMALAR ALBOMI

Toshkent – 2014

*O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi
Tahririyat-noshirlik hay'atida ma'qullangan*

Mualliflar jamoasi:

yuridik fanlari doktorlari **A.S. Yakubov, R. Kabulov;**
yuridik fanlar nomzodlari, dotsentlar **A. A. Otajonov, B. B. Matlyubov; D. Yu. Payziyev, T. R. Kuchkarov**

Taqrizchilar:

Toshkent davlat yuridik Universiteti Jinoyat huquqi va kriminologiya kafedrasini mudiri,
yuridik fanlar doktori, professor **Q. R. Abdurasulova;**
O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi Jinoyatlarning oldini olish kafedrasini boshlig'i,
yuridik fanlar doktori, professor **I. Ismailov;**
Toshkent shahar IIBB Tergov boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari,
yuridik fanlar nomzodi, dotsent **A. Sh. Umarxanov**

Chizmalar albomi oliy ta'limning 380000 – «Huquq» sohasi, 5380100 – «Yurisprudensiya» yo'nalishi uchun «Jinoyat huquqi» fanidan namunaviy dastur asosida tayyorlangan bo'lib, unda 2014 yil 1 fevralgacha bo'lgan qonunchilikdagi o'zgarishlar inobatga olingan.

Chizmalar albomida jinoyat huquqining Umumiy qismi asosiy nazariy va normativ qoidalarining to'liq ta'rifi chizmalar shaklida berilgan. Darsliklar, sharhlar va boshqa maxsus adabiyotlar bilan bir qatorda, ushbu chizmalar yuridik ta'lim muassasalarining tinglovchi, kursant va talabalariga jinoiy-huquqiy normalarni o'rganishda yordam ko'rsatishi va o'quv fanlari materiallarini chuqur o'zlashtirishiga zamin yaratadi.

Chizmalar albomi O'zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining tuzilishi asosida tizimga solingan.

BBK 67.99(5U)8

© O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2014

KIRISH

Jinoyat huquqi – mustaqil huquq sohasi bo‘lib, O‘zbekiston Respublikasi huquqiy tizimining ajralmas qismidir. Jinoyat huquqi, huquq tizimini tashkil qiluvchi boshqa sohalar – konstitutsiyaviy, fuqaroviy, ma‘muriy, jinoyat-ijroiya va shu kabilar bilan birgalikda jamiyatda shakllangan ijtimoiy munosabatlarni tartibga solishga mo‘ljallangan. Shu bilan birgalikda boshqa huquq sohalaridan farqli ravishda, jinoyat huquqi o‘zining bu vazifasini o‘ziga xos tarzda bajaradi: eng muhim va ahamiyatli ijtimoiy munosabatlarni maxsus usul va vositalar bilan qo‘riqlaydi, shu bilan ularning normal faoliyat ko‘rsatishini ta‘minlaydi, maqsadlarga muvaffaqiyatli erishish uchun zarur bo‘lgan sharoitlarni yaratadi, jamiyat ijtimoiy hayotining barcha asosiy sohalarida – ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ma‘naviy va boshqa yo‘nalishlarda keng qamrovli islohotlarni amalga oshirishdagi birlamchi vazifalarni bajaradi.

O‘zbekiston Respublikasi jinoyat qonunchiligi Umumiy va Maxsus qism yuridik normalaridan iborat. Mazkur o‘quv qo‘llanmasi shu tuzilishga binoan tayyorlandi, unda chizmalar ko‘rinishida jinoyat huquqi Umumiy qismining asosiy nazariy va normativ qoidalariga keng tavsif berilgan.

O‘quv qo‘llanmasida jinoyat huquqi Umumiy qismini tashkil qiluvchi «jinoyat huquqi» tushunchasi, vazifasi va predmeti, jinoyat qonunining vaqt, hudud va shaxslar doirasida amal qilish

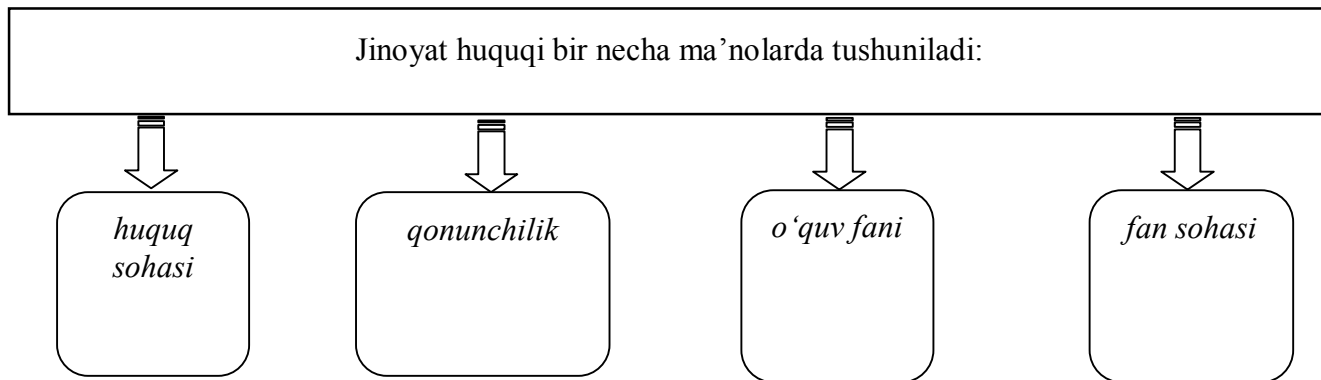
chegarasi va prinsiplari, jinoiy javobgarlik, jinoyat tarkibi, tamom bo‘lmagan jinoyatlar, jinoyatda ishtirokchilik, bir qancha jinoyatlar, qilmishning jinoiyligini istisno qiladigan holatlar, «jazo» tushunchasi, uning turlari va jazolarni tayinlash tartibi, javobgarlikdan va jazodan ozod qilish asoslari va boshqa holatlar chizmalar ko‘rinishida yoritib berilgan.

Mazkur o‘quv qo‘llanma fundamental bilim olish uchun mo‘ljallangan darsliklarga muqobil hisoblanmaydi. Shu bilan birga, ushbu qo‘llanmadan foydalanib, tinglovchilar qisqa muddatlarda jinoyat huquqi fanini o‘rganish jarayonida olgan bilimlarini tizimlash-tirishlari va aniqlashtirishlari; asosiy tushunchalar, ularning belgilari va xususiyatlariga o‘z e‘tiborlarini jamlashlari; nazariy va amaliy xususiyatga ega bo‘lgan savollarga javoblarni shakllantirib olishlari mumkin.

Birinchi bo'lim. UMUMIY QOIDALAR

I bob. Jinoyat kodeksining vazifalari va prinsiplari

«Jinoyat huquqi» tushunchasi

«JINOYAT HUQUQL» TUSHUNCHASI

Huquq sohasida

demokratik O‘zbekiston zamonaviy huquq tizimining tarkibiy qismidir

O‘quv fanida

huquqshunoslik yo‘nalishlaridagi ta’lim muassasalarida o‘qitiladi

Qonunchilik sohasida

O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan qabul qilinuvchi jinoiy javobgarlikning asoslari va prinsiplarini alohida qilmishlarning jinoiyligi va jazoga sazovorligi, javobgarlik va jazodan ozod qilishning asoslari va doirasi, jinoiy-huquqiy ta’sir choralarini qo‘llash va boshqa jinoiy-huquqiy munosabatlarni tartibga soluvchi yuridik normalar yig‘indisidir

Fan sohasida

jinoiyat qonunchiligining rivojlanish tarixini, amaldagi qonunchilikni, jinoiy-huquqiy normalarni qo‘llash samaradorligini, xorijiy davlatlar jinoiyat qonunchiligini, jinoiyat qonunchiligini qo‘llashning nazariy, ilmiy va boshqa muammolarni o‘rganishga oid bilimlar, g‘oyalar hamda qarashlar yig‘indisidir

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING JINOYAT TO‘G‘RISIDAGI
QONUN HUJJATLARI (JK 1-m.)**

**O‘zbekiston Respublikasining jinoyat to‘g‘risidagi qonun
hujjatlari quyidagilarga asoslanadi**

O‘zbekiston Respublikasi
Konstitutsiyasiga

Xalqaro huquqning umum e‘tirof
etgan normalariga

O‘zbekiston Respublikasining **jinoyat to‘g‘risidagi qonun hujjatlari**
O‘zbekiston Respublikasi **Jinoyat kodeksidan** iborat

JINOYAT TO'G'RISIDAGI QONUN HUJJATLARI TIZIMI

Jinoyat huquqining tizimi

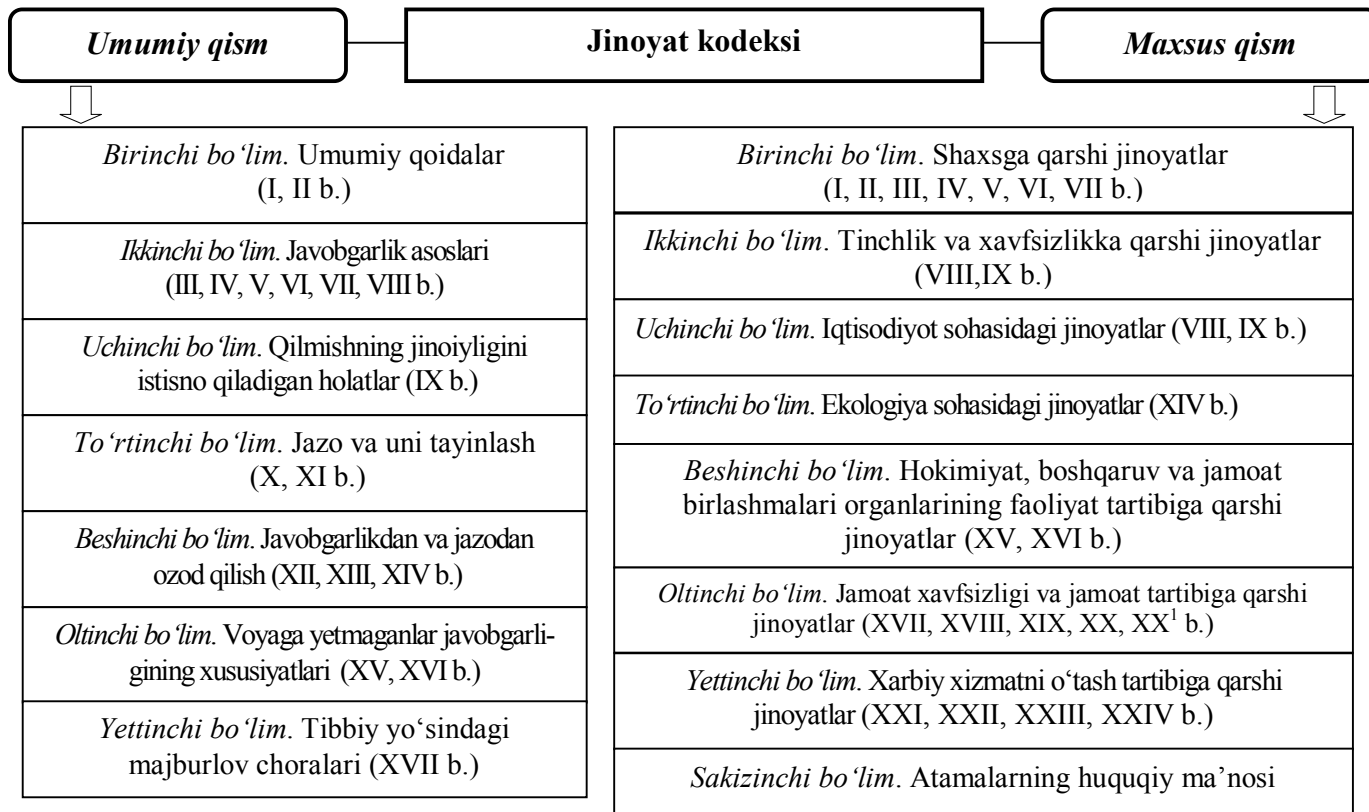
Umumiy qism

jinoyat huquqining asosiy prinsiplari va qoidalarini, vazifalarini, jinoyat qonunining amal qilish doirasini, javobgarlik va jazo asoslarini, ularning maqsadlari va qo'llash tartibini, qilmishning jinoiyligini istisno qiladigan holatlarni, voyaga yetmaganlar javobgarligining xususiyatlari hamda jinoyat qonunchiligi uchun umumiy ahamiyatga ega bo'lgan boshqa qoidalarni belgilovchi normalarni o'z ichiga oladi

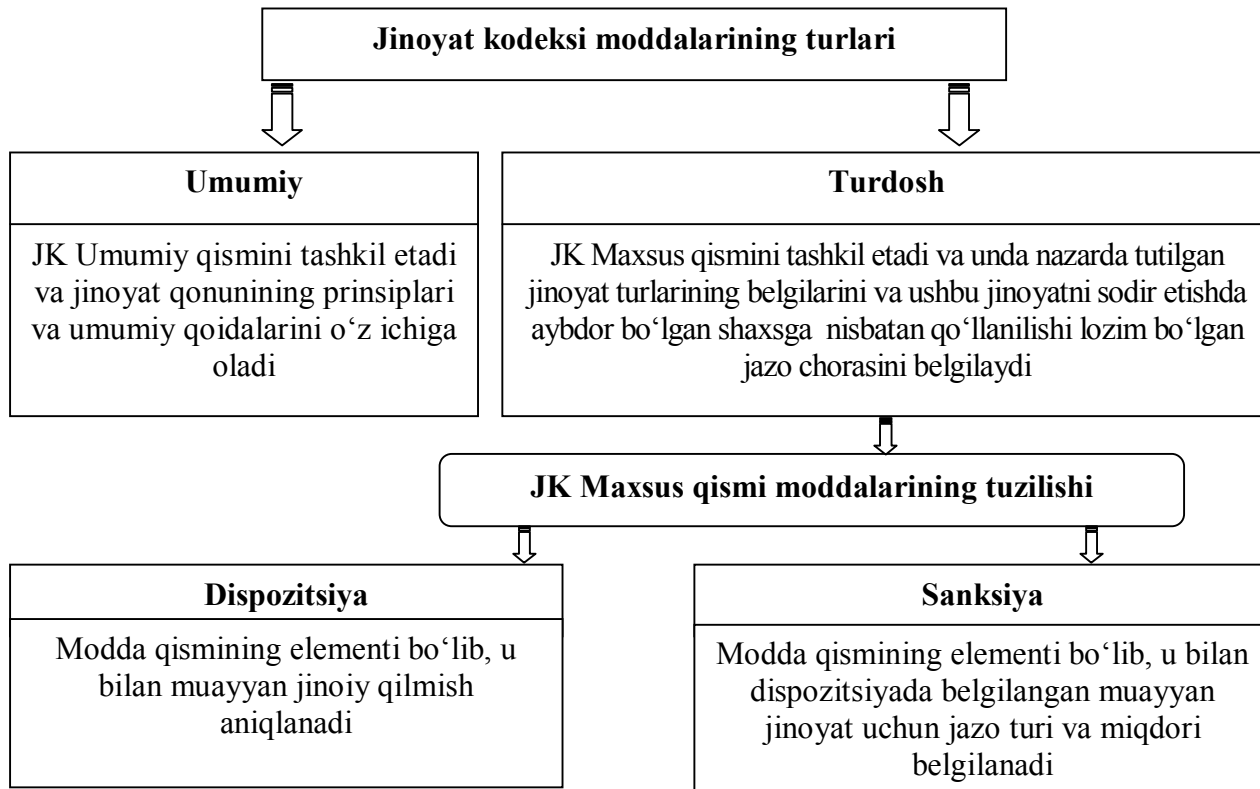
Maxsus qism

Qanday ijtimoiy xavfli qilmishlar jinoyat ekanligini aniqlab beruvchi, ularni sodir etgan shaxslarga qo'llanilishi mumkin bo'lgan jazo choralarini va ayrim turdagi jinoyatlar uchun rag'batlantiruvchi normalarni o'z ichiga oladi

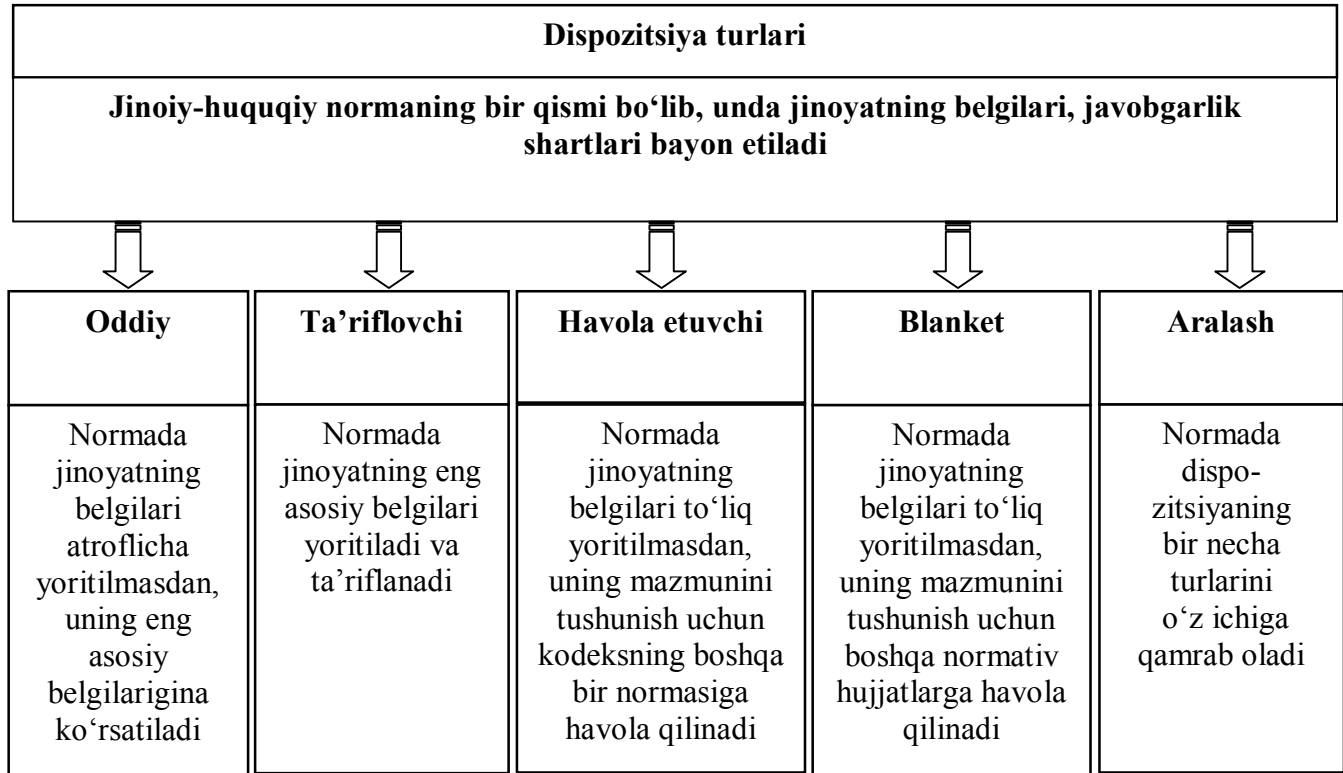
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI JINOYAT KODEKSINING TUZILISHI

JINOYAT HUQUQI NORMALARINING TUZILISHI

JINOYAT HUQUQI NORMALARINING TUZILISHI

JINOYAT HUQUQI NORMALARINING TUZILISHI

«Sanksiya» tushunchasi va uning shakllari
Jinoiy-huquqiy normaning bir qismi bo‘lib, unda sodir etilgan jinoyat uchun jazo chorasi, uning turi va me‘yori ko‘rsatiladi.

Nisbiy-muayyan
normada aniq turdagi jazoning eng kam va eng ko‘p chegarasini belgilaydi

Muqobil
normada ikki yoki undan ortiq jazo turlari ko‘rsatiladi

JINOYAT QONUNINI SHARHLASH

Jinoyat qonunlarini sharhlash turlari

Subyekti bo'yicha

rasmiy

doktrinal

sud tomonidan

autentik

Usuli bo'yicha

grammatik

tarixiy

tizimli

mantiqiy

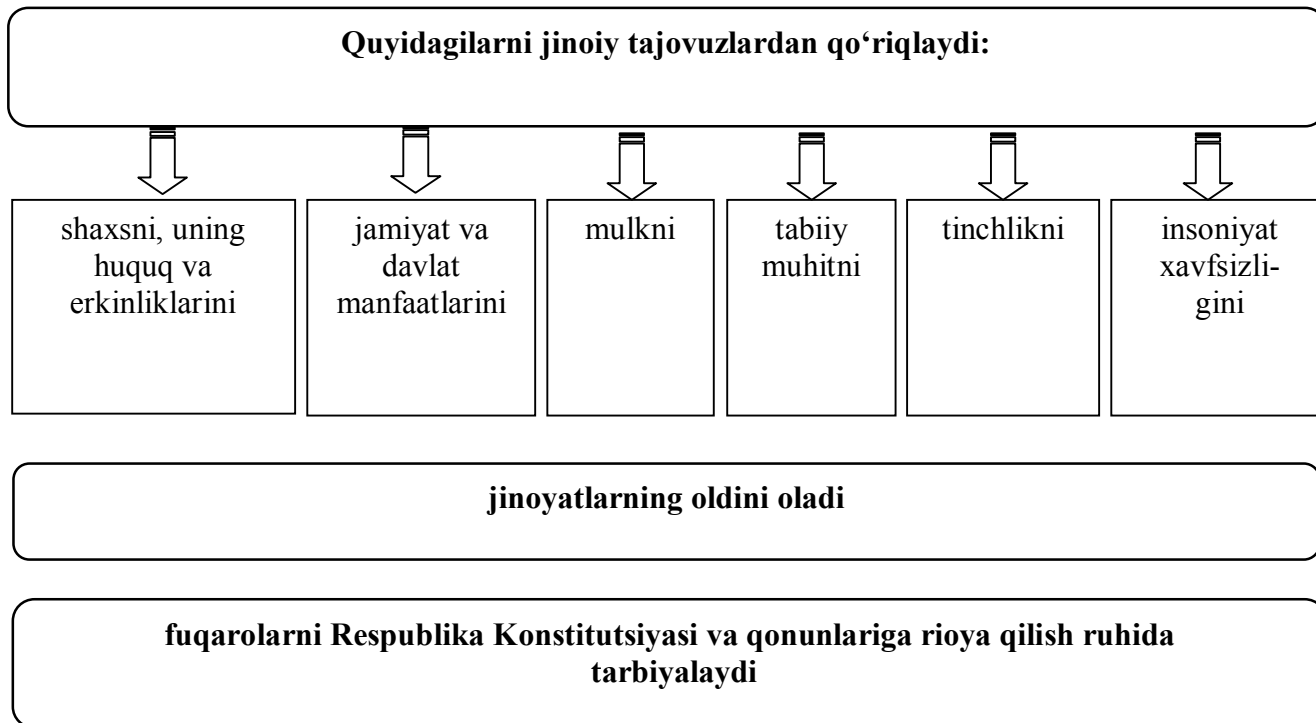
Hajmi bo'yicha

so'zma-so'z

chegaralangan

kengaytirilgan

JINOYAT KODEKSINING VAZIFALARI (JK 2-m.)

JINOIY-HUQUQIY TARTIBGA SOLISH PREDMETI VA METODI

**Jinoyat huquqi predmetini jinoyat qonunchiligi bilan tartibga solinadigan
ijtimoiy munosabatlar tashkil qiladi**

jinoiy-huquqiy taqiqni oʻrnatish

jinoiy jazodan ozod qilish

jinoiy-huquqiy sanksiyalarni
qoʻllash

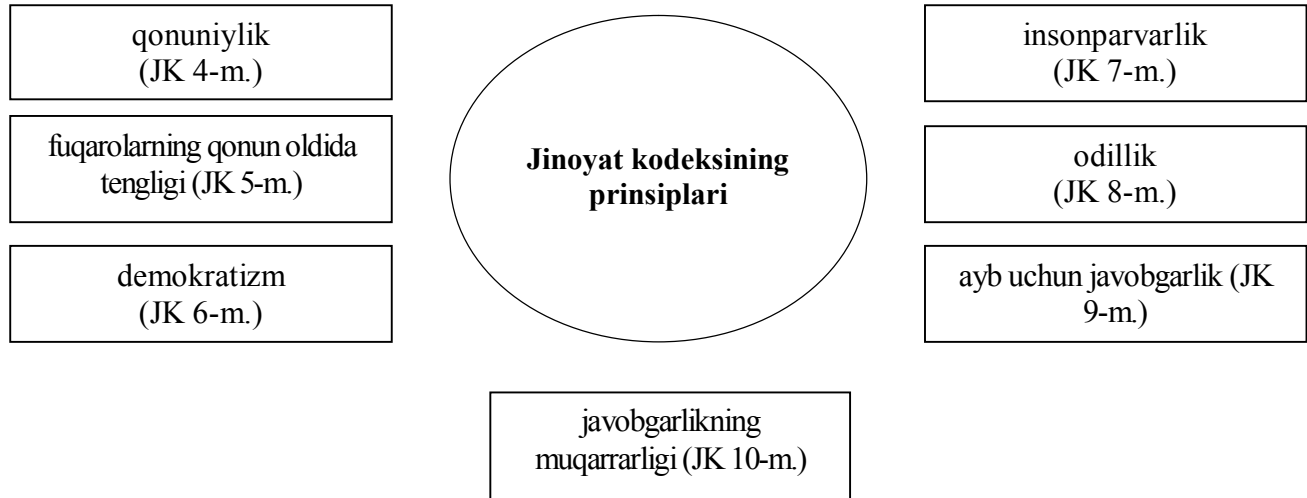
tibbiy yoʻsindagi majburlov
choralarini qoʻllash

jinoiy javobgarlikdan ozod qilish

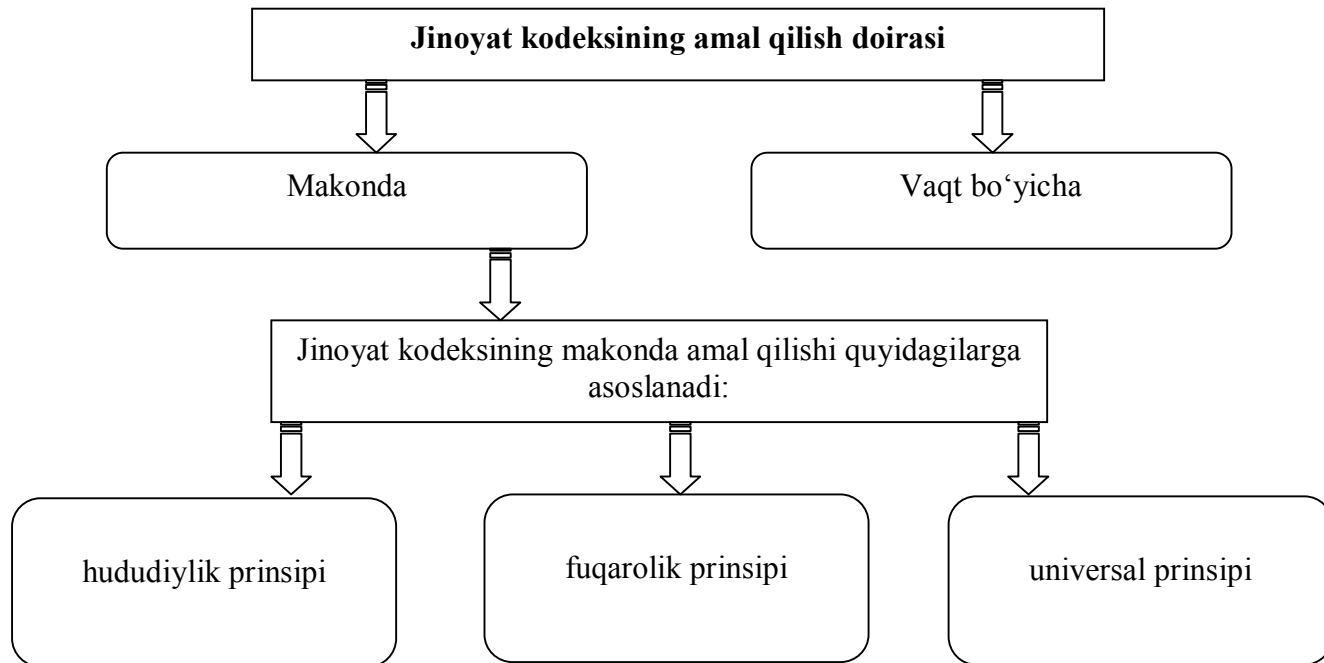
qonunda aniq koʻrsatilgan hollarda
fuqarolarga qonun bilan
qoʻriqlanadigan manfaatlarga zarar
yetkazish huquqini berish

KODEKSNING PRINSIPLARI

Prinsiplar – jinoyat qonunida mustahkamlab qo‘yilgan demokratik davlatning jinoiy-huquqiy siyosati mohiyatini va zamonaviy yo‘nalishlarini ifodalaydigan, sodir etilgan jinoyatlar uchun javobgarlikning asoslari, chegaralari va shakllari haqida ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, axloqiy va huquqiy tasavvurlarni aks ettiradigan yetakchi g‘oyalar va asosiy qoidalar

II bob. Kodeksning amal qilish doirasi

JINOYAT KODEKSI MAKONDA AMAL QILISHINING HUDUDIYLIK PRINSIPI (JK 11-m.)

Jinoyat qonuni makonda amal qilishining hududiylik prinsipi bu barcha shaxslar, ya'ni fuqaroligidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasi hududida jinoyat sodir etgan bo'lsalar, jinoyat sodir etilgan joyda amal qiladigan jinoyatlar to'g'risidagi qonunlarga ko'ra javobgarlikka tortilishidir

**Quyidagi hollarda O'zbekiston hududida sodir etilgan qilmish
jinoyat deb topiladi, agar:**

O'zbekiston
hududida
boshlangan,
tamomlangan yoki
to'xtatilgan bo'lsa
(2-q. "a" b.)

O'zbekiston
hududidan tashqarida
sodir etilib, jinoiy
oqibati esa,
O'zbekiston hududida
yuz bergan bo'lsa
(2-q. "b" b.)

O'zbekiston
hududida sodir
etilib, jinoiy oqibati
esa, O'zbekiston
hududidan
tashqarida yuz
bergan bo'lsa
(2-q. "v" b.)

bir necha qilmishlardan
iborat yoki boshqa
qilmishlar bilan
birgalikda sodir etilgan
bo'lib, uning bir qismi
O'zbekiston hududida
yuz bergan bo'lsa
(2-q. "g" b.)

JINOYAT KODEKSINING O‘ZBEKISTON HUDUDIDAN TASHQARIDA JINOYAT SODIR ETGAN SHAXSLARGA NISBATAN AMAL QILISHI (JK 12-m.)

Fuqarolik prinsipi

O‘zbekiston Respublikasi fuqarolari, shuningdek O‘zbekistonda doimiy yashovchi fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar, bosharti boshqa davlat hududida sodir etgan jinoyat uchun o‘sha davlat sudining hukmi bilan jazolangan bo‘lmalar, ushbu Kodeks bo‘yicha javobgarlikka tartiladilar (1-q.)

Universallik prinsipi

Chet el fuqarolari, shuningdek O‘zbekiston hududida doimiy yashamaydigan fuqaroligi bo‘lmagan shaxslar O‘zbekiston hududidan tashqarida sodir etgan jinoyatlari uchun faqat xalqaro shartnomalar yoki bitimlarda nazarda tutilgan hollardagina ushbu Kodeks bo‘yicha javobgarlikka tortiladilar (3-q.)

O‘zbekiston fuqarosi chet el davlati hududida sodir etgan jinoyati uchun, agar xalqaro shartnomalar yoki bitimlarda boshqacha hol nazarda tutilmagan bo‘lsa, ushlab berilishi mumkin emas (2-q.)

QONUNNING VAQT BO‘YICHA AMAL QILISHI (JK 13-m. 1-q.)

Qilmishning jinoiyligi va jazoga sazovorligi ana shu qilmish sodir etilgan vaqtda amalda bo‘lgan qonun bilan belgilanadi

Jinoyat sodir etilgan vaqt

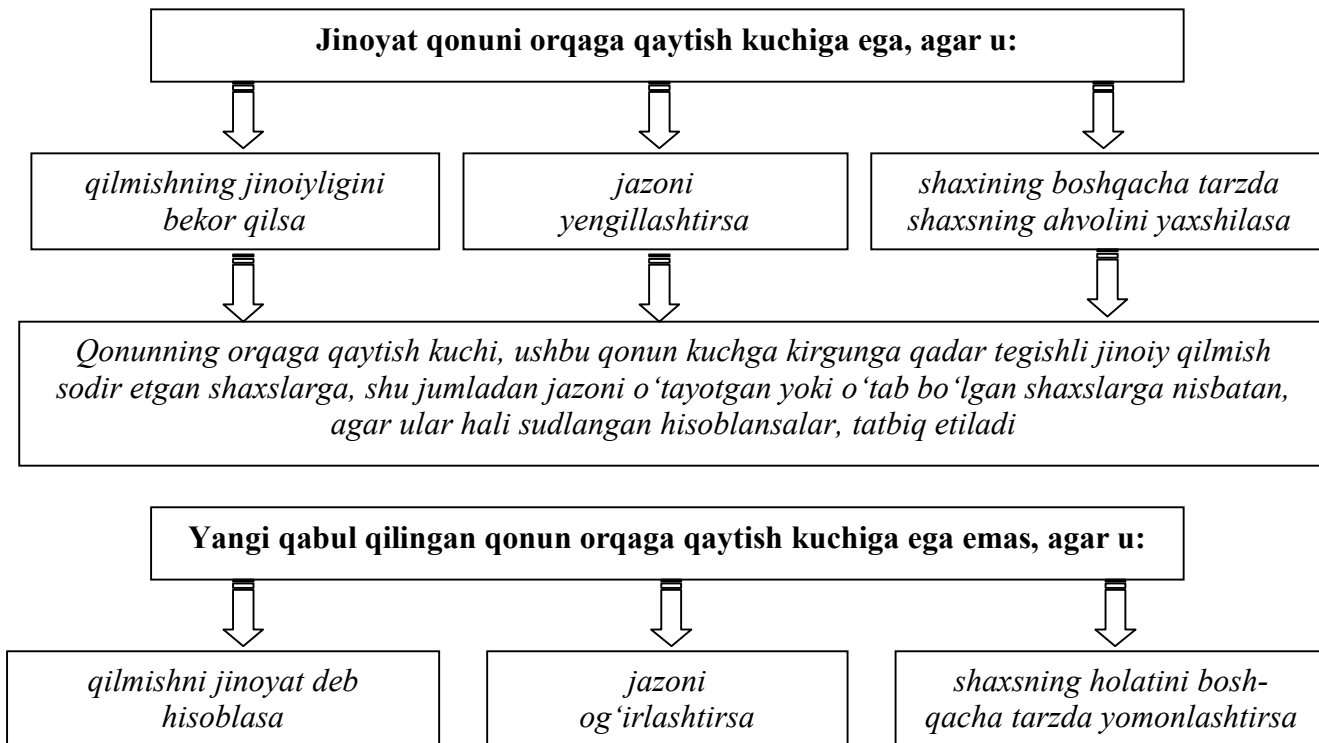
Formal tarkibli jinoyatlarda

agar Jinoyat kodeksi moddasida harakat yoki harakatsizlik sodir qilish payti jinoyat tamomlangan payt deb hisoblangan bo‘lsa, ijtimoiy xavfli qilmish bajarilgan payt jinoyat sodir qilingan vaqt deb topiladi

Moddiy tarkibli jinoyatlarda

agar Jinoyat kodeksi moddasida jinoiy oqibat yuz berishi bilan jinoyat tamom bo‘lgan deb hisoblangan bo‘lsa, jinoiy oqibat yuz bergan payt jinoyat sodir etish vaqti deb topiladi

JINOYAT QONUNINING ORQAGA QAYTISH KUCHI (JK 13-m. 2 va 3-q.)

Ikkinchi bo‘lim. JAVOBGARLIK ASOSLARI

III bob. Jinoyat

JINOYAT TUSHUNCHASI (JK 14-m.)

Jinoyat kodeksi bilan taqiqlangan, aybli ijtimoiy xavfli qilmish (harakat yoki harakatsizlik) jazo qo‘llash tahdidi bilan jinoyat deb topiladi

JINOYATNING BELGILARI

Ijtimoiy xavflilik

jinoyatning obyektiv xususiyatini belgilab, jinoiy-huquqiy muhofaza obyektlariga zarar keltiruvchi yoki zarar yetkazish xavfini keltirib chiqaruvchi qilmishlarnigina jinoyatlar toifasiga kiritishni ifodalaydi

Ayblilik

shaxsning o‘zi sodir etayotgan jinoiy qilmishiga qasd yoki ehtiyotsizlik shaklidagi subyektiv munosabati tushuniladi

Huquqqa xiloflik

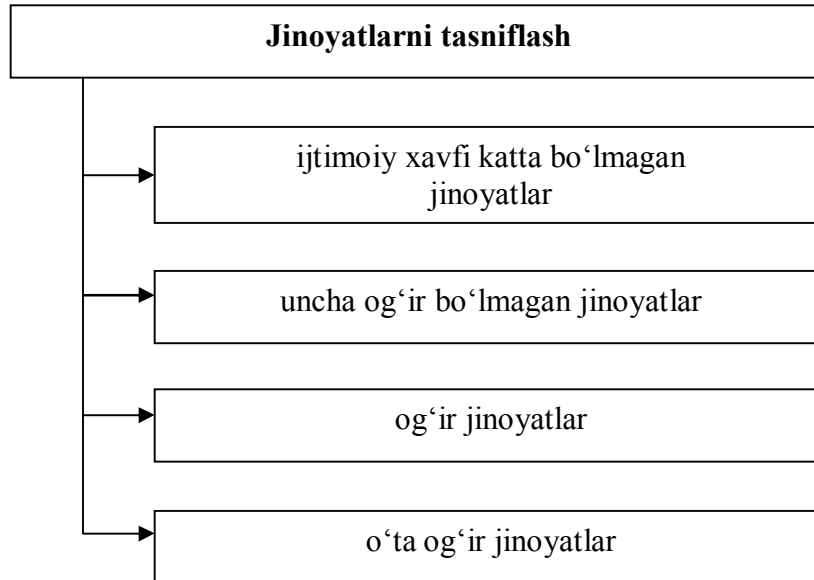
ijtimoiy xavflilikni yuridik ifodasi bo‘lib, jinoyatlar to‘g‘risidagi qonunda taqiqlangan muayyan ijtimoiy xavfli qilmishgina jinoyat deb tan olinishini bildiradi

Jazoga sazovorlik

aniq jinoyatni sodir etganlik uchun qonunda jazo tahdidi va jazo qo‘llanishi mumkinligining o‘rnatilganligi tushuniladi

JINOYATLARNI TASNIFLASH (JK 15-m.)

JINOYATLARNI TASNIFLASH

Ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan jinoyatlar (JK 15-m. 2-q.)

qasddan sodir etilib, qonunda uch yildan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlar

ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, qonunda besh yildan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlar

Uncha og'ir bo'lmagan jinoyatlar (JK 15-m. 3-q.)

qasddan sodir etilib, qonunda uch yildan ortiq, lekin besh yildan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlar

ehtiyotsizlik oqibatida sodir etilib, qonunda besh yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo nazarda tutilgan jinoyatlar

JINOYATLARNI TASNIFLASH

OG'IR JINOYATLAR (JK 15-M. 4-Q.)
qasddan sodir etilib, qonunda besh yildan ortiq, lekin un yildan ko'p bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi nazarda tutilgan jinoyatlar

O'ta og'ir jinoyatlar (JK 15-m. 5-q.)
qasddan sodir etilib, qonunda o'n yildan ortiq muddatga ozodlikdan mahrum qilish yoxud umrbod ozodlikdan mahrum qilish jazosi nazarda tutilgan jinoyatlar

JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIK VA UNING ASOSLARI

«JINOIY UCHUN JAVOBGARLIK» TUSHUNCHASI (JK 16-m. 1-q.)

Jinoyat uchun javobgarlik – jinoyat sodir etishning huquqiy oqibati bo‘lib, jinoyat sodir etishda aybdor bo‘lgan shaxsga nisbatan sud tomonidan qo‘llaniladi va quyidagilarda ifodalanadi:

hukm qilishda

jazo
qo‘llashda

boshqa huquqiy ta’sir
chorasini qo‘llashda

JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIK VA UNING ASOSLARI

JINOIY JAVOBGARLIK BELGILARI

yuridik mazmuniga ko'ra sodir etilgan jinoyatning huquqiy oqibatidir

jinoiy javobgarlik hukm qilish, jazo va boshqa huquqiy ta'sir choralarini qo'llash shaklidagi davlat majburlovida ifodalanadi

jinoiy javobgarlik jinoiy-huquqiy munosabatlar doirasida vujudga keladi, amalga oshiriladi va tugallanadi

jinoiy javobgarlik faqat amalda sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmish uchun vujudga keladi

jinoiy javobgarlik faqat sud tomonidan qo'llaniladi

JINOIY JAVOBGARLIKNI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI

aybdorga jazo qo‘llamasdan sud qilish

aybdorga jazo belgilab, uni real ijro etishdan ozod etib sud qilish

aybdorga jazo belgilab, uni ijro etgan holda sud qilish

aybdorga nisbatan jazo va tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari tayinlab, ularni real ijro etishni belgilash bilan sud qilish

voyaga yetmagan shaxsni jazodan ozod qilish va unga nisbatan majburlov choralarini qo‘llash

JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIK VA UNING ASOSLARI

JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIK ASOSLARI (JK 16-m. 2-q.)

Jinoyat Kodeksida nazarda tutilgan jinoyat tarkibining barcha alomatlari mavjud bo'lgan qilmishni sodir etish javobgarlikka tortish uchun asos bo'ladi

JAVOBGARLIK ASOSLARI

Faktik asos

shaxs tomonidan ijtimoiy xavfli
qilmish sodir etilganligi

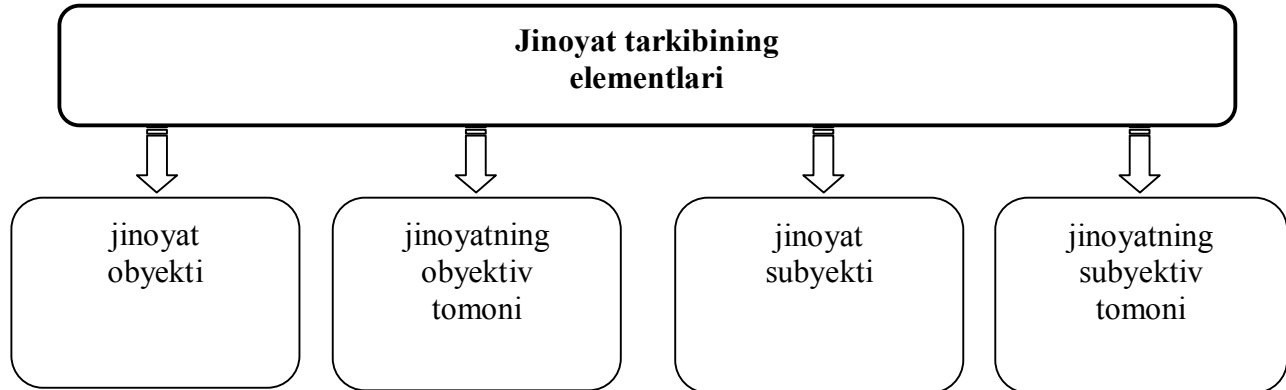
Normativ asos

sodir etilgan qilmish uchun jinoyat
qonunchiligida javobgarlikning
belgilanganligi

Faktik va normativ asoslar yig'indisi jinoiy javobgarlikning umumiy asosini tashkil qiladi

JINOYAT TARKIBI

Jinoyat tarkibi – jinoyat qonuniga ko‘ra aniq ijtimoiy xavfli qilmishni jinoyat sifatida tavsiflovchi eng kam va yetarli obyektiv va subyektiv belgilar yig‘indisi

JINOYAT TARKIBINING TASNIFI

Jinoyat tarkiblarining turlari		
Normaning tuzilishga ko'ra turlari	Ijtimoiy xavflilik darajasi va xususiyatiga ko'ra turlari	Yozilish usuliga ko'ra turlari
Formal tarkib	Asosiy tarkib	Oddiy tarkib
Moddiy tarkib	Yengillashtiruvchi tarkib	Murakkab tarkib
	Og'irlashtiruvchi tarkib	
	Alohida og'irlashtiruvchi tarkib	

JINOYAT TARKIBLARINING TASNIFI

Jinoyat tarkibining yozilish usuliga ko'ra turlari

Oddiy tarkibli jinoyat

Jinoyat tarkibida bir obyekt, bir qilmish va oqibat hamda aybning bir shakli nazarda tutilgan tarkib

Murakkab tarkibli jinoyat

ko'p obyektli jinoyat

murakkab aybli jinoyat

muqobil tarkibli jinoyat

bir necha jinoiy qilmishlardan tashkil topgan jinoyat

zaruriy belgilar sifatida bir necha jinoiy oqibatlarni o'z ichiga olgan jinoyat

tarkibli jinoyatlar

JINOYAT OBYEKTI

Jinoyat obyekti – qonun bilan qo‘riqlanadigan ijtimoiy munosabatlar

Jinoyat obyektining ahamiyati

Jinoyatning ijtimoiy xavfli xususiyatini belgilaydi

Jinoyatlar o‘zaro farqlanishining asosi hisoblanadi

Jinoiy javobgarlik asoslarining elementlaridan biri hisoblanadi

Jinoyatlarning tizimli tasniflashni mezonini bo‘lib xizmat qiladi

Jinoyat predmeti – jinoyat sodir etilishi natijasida ta’sir etilishi mumkin bo‘lgan narsa yoki buyum

JINOYAT OBYEKTLARINING TURLARI

JINOYAT OBYEKTLARINING TURLARI

<i>Umumiy</i>	<i>Turdosh</i>	<i>Bevosita</i>
jinoyat qonuni bilan qo‘riqlanadigan barcha ijtimoiy munosabatlarning yig‘indisi	jinoyat qonuni bilan qo‘riqlanadigan, o‘z mohiyatiga ko‘ra turdosh guruhdagi ijtimoiy munosabatlar	jinoyat qonuni bilan qo‘riqlanadigan, aniq bir jinoiy tajovuz natijasida zarar yetkazilishi mumkin bo‘lgan ijtimoiy munosabat

JINOYATNING BEVOSITA OBYEKTI TURLARI

Ko‘p obyektli jinoyatlarda bevosita obyektning turlari

<i>Jinoyatning asosiy bevosita obyekti</i>	<i>Jinoyatning qo‘shimcha bevosita obyekti</i>	<i>Jinoyatning fakul- tativ bevosita obyekti</i>
normaning tuzilishiga ko‘ra birinchi navbatda qo‘riqlanadigan, turdosh obyektning bir qismini tashkil etadigan ijtimoiy munosabat	normaning tuzilishiga ko‘ra qo‘riqlanadigan, lekin boshqa bir turdosh obyektning bir qismini tashkil etadigan ijtimoiy munosabat	tajovuz natijasida zarar yetkazilishi mumkin bo‘lgan, lekin normaning tuzilishiga ko‘ra qo‘riqlanmaydigan ijtimoiy munosabat

JINOYATNING OBYEKTIV TOMONI

Jinoyatning obyektiv tomoni – sodir etilgan ijtimoiy xavfli qilmishning tashqi ko‘rinishini, holatini ifodalovchi belgilar yig‘indisi.

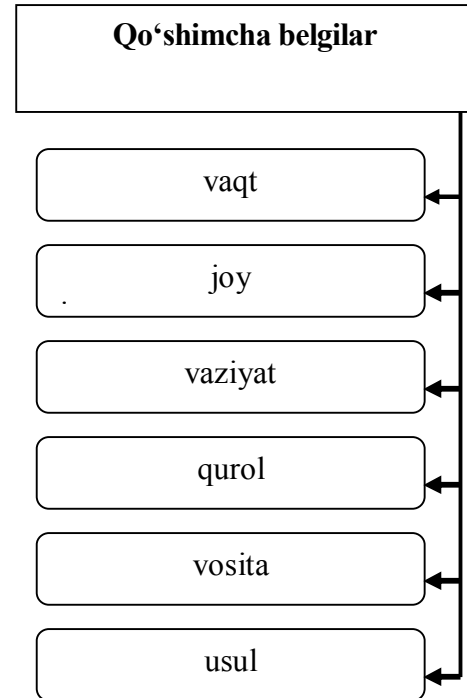
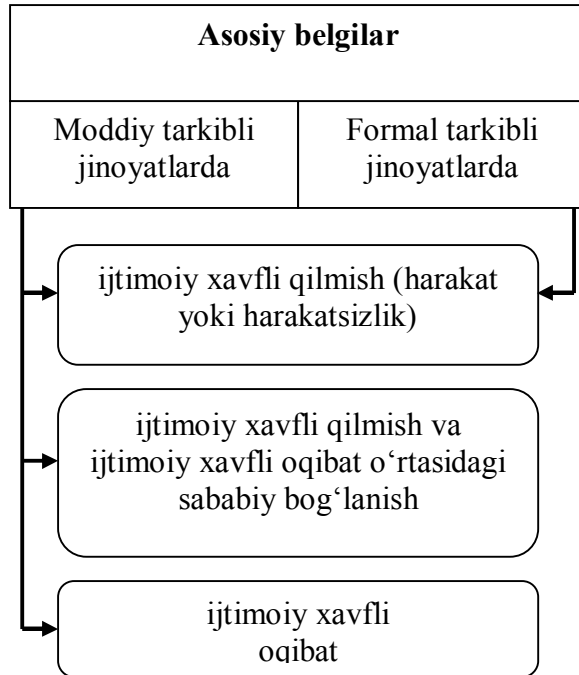
Jinoyatning obyektiv tomoni ahamiyati:

jinoiat
tarkibining
asosiy elementi
hisoblanadi

jinoiat
tarkibining
boshqa belgilari
va elementlari
bo‘yicha mos
keladigan
jinoiatlarni
o‘zaro ajratish
imkonini beradi

jinoiatlarni
to‘g‘ri
kvalifikatsiya
qilish uchun
muhim ahamiyat
kasb etadi

JINOYATNING OBYEKTIV TOMONI BELGILARI

IV bob. Javobgarlikka tortilishi lozim bo'lgan shaxslar

Jinoyat subyekti – ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan va jinoyat qonuniga muvofiq javobgarlikka tortilishi mumkin bo'lgan jismoniy shaxs

JINOYAT SUBYEKTINING BELGILARI

Umumiy

jismoniy shaxs

aqli rasolik

javobgarlik yoshiga
yetganlik

Maxsus

Jinoyat kodeksi Maxsus qismi
moddasining dispozitsiyasida
bevosita ko'rsatilgan yoki
undan kelib chiqadigan, asosiy
belgilar bilan birga qo'shimcha
belgilarga ega bo'lgan shaxs

JISMONIY SHAXSLARNING JAVOBGARLIGI (JK 17-m.)

Javobgarlikka aqli raso, jinoyat sodir etgunga qadar quyidagi yoshga to'lgan jismoniy shaxslar tortiladilar:

16 yosh
– jinoyat uchun
javobgarlikning
umumiy yoshi

13 yosh
– javobgarlikni
og'irlashtiradigan
holatlarda qasddan
odam o'ldirganlik
uchun
(JK 97-m. 2-k.)

14 yosh
– Jinoyat kodeksi
17-moddasi
3-qismida
ko'rsatilgan
jinoyatlar uchun

18 yosh
– Jinoyat kodeksi
17-moddasi
4-qismida
ko'rsatilgan
jinoyatlar uchun

18 yoshga to'lgunga qadar jinoyat sodir etgan shaxslarning javobgarligi umumiy asoslarda hamda JK Umumiy qismning oltinchi bo'limida ko'rsatilgan xususiyatlarni inobatga olgan holda vujudga keladi

AQLI RASOLIK (JK 18-m. 1-q.)

Jinoyat sodir etish vaqtida o'z qilmishining ijtimoiy xavfli xususiyatini anglagan va o'z harakatlarini boshqara olgan shaxs aqli raso deb topiladi

Aqli rasolikning mezonlari

yuridik

aqliy

shaxsning o'z qilmishining ijtimoiy xavfli xususiyatini anglash qobiliyati

irodaviy

shaxsning o'z harakatlarini boshqara olish qobiliyati

tibbiy – insonning ruhiy rivojlanish darajasi ko'rsatkichi

sog'lom insonlarning ruhiy holati

shaxs holati

a) aqli rasolikni inkor etmaydigan, ma'lum bir ruhiy o'zgarishlarning mavjudligi

b) ruhiy buzilish bilan bog'liq bo'lmagan, intellektual rivojlanishning orqada qolganligi

v) boshqa psixofiziologik xususiyatlar bilan tavsiflanishi

AQLI NORASOLIK (JK 18-m. 2-q.)

Aqli norasolik – shaxsning ruhiy xolatiga ko‘ra o‘z qilmishining ijtimoiy xavflilik xususiyatini anglay olmasligi va uni boshqara olmasligidir

Aqli norasolikning mezonlari

yuridik

aqliy

shaxs o‘z
qilmishining
ahamiyatini
anglab
yetmasligi

irodaviy

shaxs o‘z
harakatlarini
boshqara
olmasligi

tibbiy

surunkali ruhiy kasallik

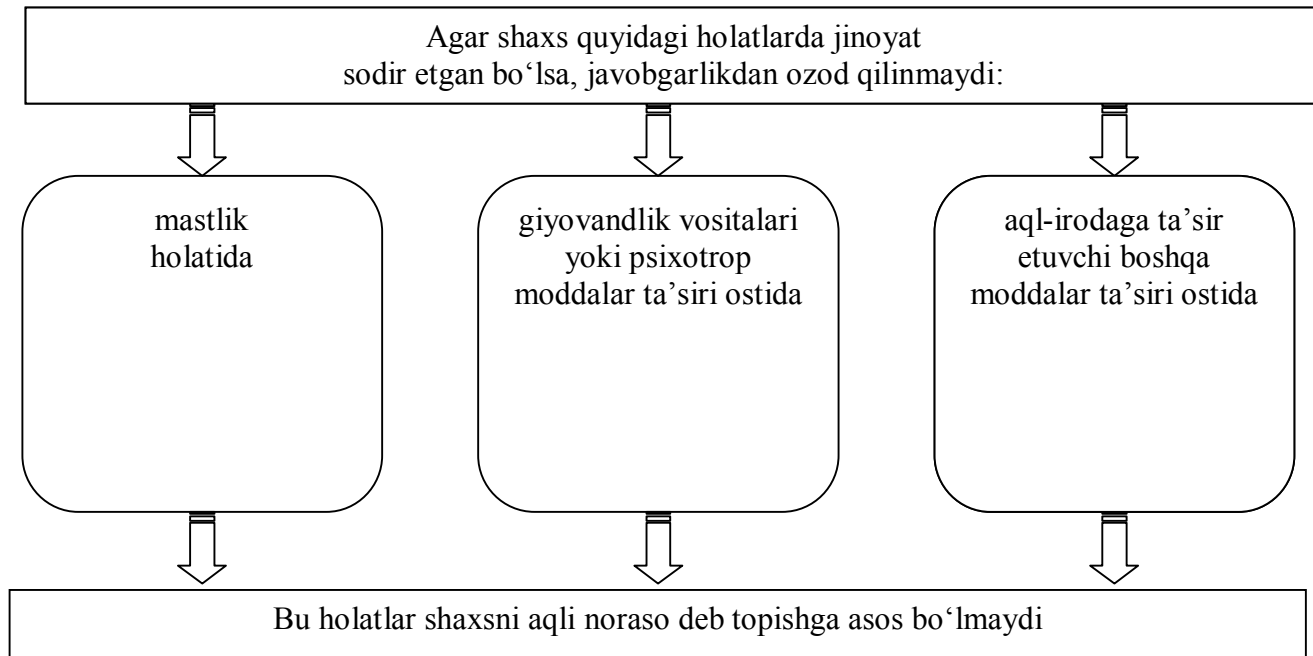
ruhiy holatning vaqtinchalik buzilishi

aqli zaiflik

boshqa ruhiy kasalliklar

Ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxs sud tomonidan aqli noraso deb topilsa, unga nisbatan tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari qo‘llanilishi mumkin (JK 18-m. 3-q.)

MASTLIK HOLATIDA SODIR ETILGAN JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIK (JK 19-m.)

JINOYATNING MAXSUS SUBYEKTI

Jinoyatning maxsus subyekti – subyektning asosiy belgilaridan tashqari jinoiy-huquqiy normada nazarda tutilgan yoki ulardan kelib chiqadigan, qo‘shimcha belgilarga ega bo‘lgan shaxs

Qo‘shimcha belgilar quyidagilarda tavsiflanadi:

huquqiy holatiga ko‘ra
(masalan, JK 157, 160-m.m.)

oilaviy, karindoshlik munosabatlariga ko‘ra
(masalan, JK 122, 123-m.m.)

harbiy majburiyatga munosabatiga ko‘ra (masalan,
JK 280, 301-m.m.)

kasb majburiyatiga ko‘ra
(masalan, JK 116-m.)

demografik belgilariga ko‘ra, jinsi, yoshi va
x.k. (masalan, JK 120-m.)

kasb faoliyatiga ko‘ra
(masalan, JK 262-m.)

mansabdorlik holatiga ko‘ra
(masalan, JK 205, 207-m.m.)

davlat oldidagi majburiyatlariga ko‘ra
(masalan, JK 262-m.)

egallab turgan lavozimiga ko‘ra
(masalan, JK 260-m.)

jabrlanuvchining alohida holatiga ko‘ra
(masalan, JK 262-m.)

V bob. Ayb

JINOYATNING SUBYEKTIV TOMONI

Jinoyatning subyektiv tomoni – shaxsning sodir etgan ijtimoiy xavfli qilmishi va uning jinoiy oqibatiga bo‘lgan ruhiy munosabati

Asosiy belgi

Ayb (JK 20-m.)

Shaxsning sodir etgan qilmishi va uning oqibatiga nisbatan bo‘lgan qasd yoki ehtiyotsizlik shaklidagi ruhiy munosabati

Fakultativ belgilar

Motiv

Jinoyat sodir etishga undovchi ichki his-tuyg‘u

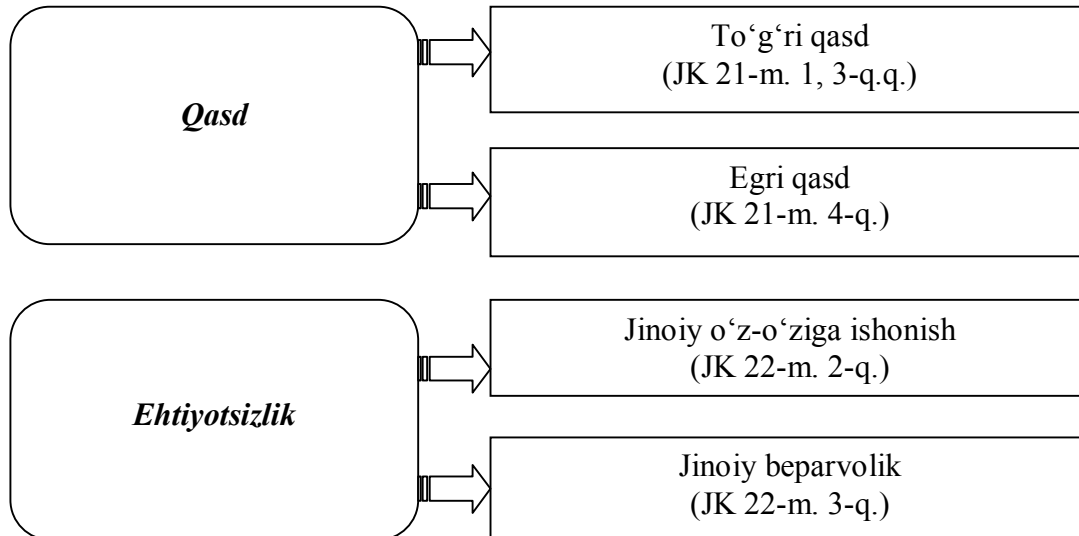

Maqsad

Jinoyat sodir etishi natijasida ko‘zlangan fikriy natija

AYBNING SHAKLLARI (JK 20-m.)

Ayb shakli – element va jarayonlarning o‘rtasidagi, ularni tashqi shart-sharoitlar bilan o‘zaro munosabatlarning ichki aloqasini va tashkil qilish vositalarini ifodalovchi tuzilishdir

AYB MAZMUNI

Subyektning muayyan obyektiv belgilariga boʻlgan munosabatini tashkil qiluvchi intellektual va irodaviy-ruhiy elementlar yigʻindisi

Qasd shaklidagi aybning mazmuni (JK 21-m.)

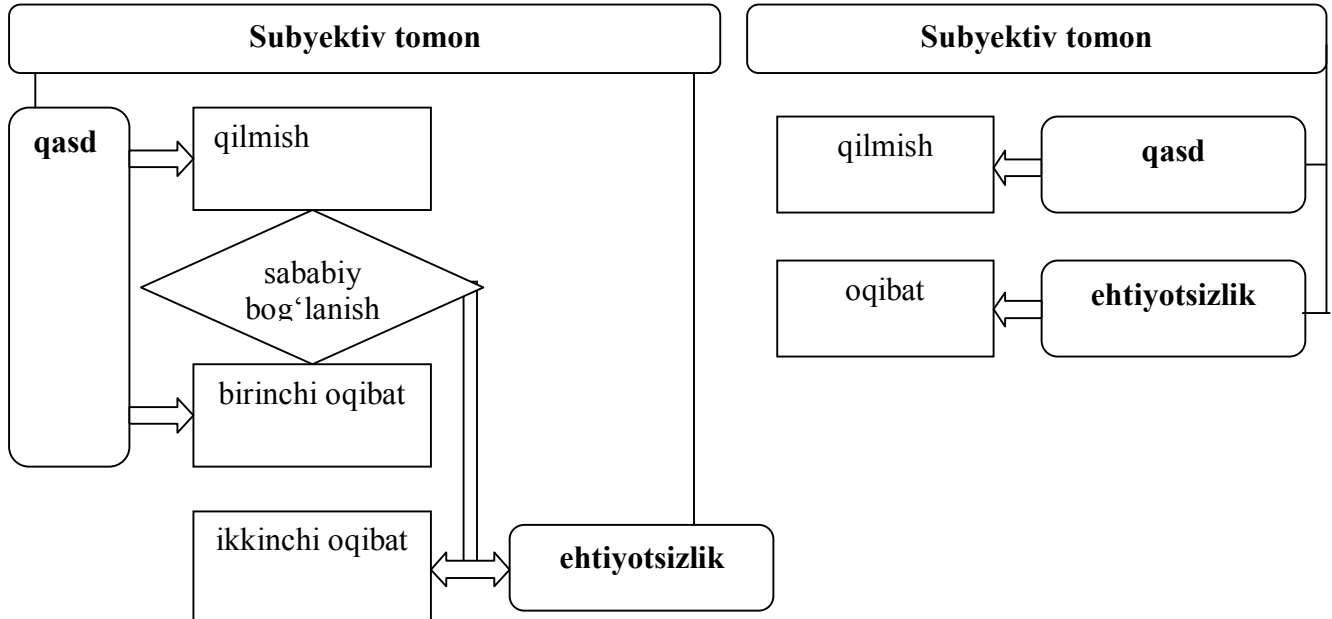
	<i>Intellektual belgi</i>	<i>Irodaviy belgi</i>
Toʻgʻri qasd (formal tarkibli jinoyatlarda)	Ijtimoiy xavflilik xususiyatni anglash	Bu qilmishni sodir etishni istash
Toʻgʻri qasd (moddiy tarkibli jinoyatlarda)	Ijtimoiy xavflilik xususiyatini anglash Ijtimoiy xavfli oqibat kelib chiqishga koʻzi yetish	Ijtimoiy xavfli oqibatni kelib chiqishini istash
Egri qasd	Ijtimoiy xavflilik xususiyatini anglash Ijtimoiy xavfli oqibat kelib chiqishga koʻzi yetish	Ijtimoiy xavfli oqibatni kelib chiqishiga ongli ravishda yoʻl qoʻyish

Ehtiyotsizlik shaklidagi aybning mazmuni (JK 22-m.)

	<i>Intellektual belgisi</i>	<i>Irodaviy belgisi</i>
Jinoiy o‘z-o‘ziga ishonish	shaxsning o‘zining xulq-atvori qonunda nazarda tutilgan ijtimoiy xavfli oqibatlar keltirib chiqarishi mumkinligiga ko‘zi yetganligi	– ehtiyotkorlik chora-tadbirlariga ongli ravishda rioya etmaganligi – bunday oqibatlar kelib chiqmasligiga asossiz ravishda umid qilganligi
Jinoiy beparvolik	– shaxsning o‘zining xulq-atvori qonunda nazarda tutilgan ijtimoiy xavfli oqibatlar keltirib chiqarishi mumkinligiga ko‘zi yetmaganligi, lekin ko‘zi yetishi lozim va mumkinligi	–

MURAKKAB AYBLI JINOYATLAR (JK 23-m.)

Agar shaxs qasddan jinoyat sodir etishi natijasida ehtiyotsizlik orqasida boshqa ijtimoiy xavfli oqibatlar yuz bergan va shunday qilmishni qonun qattiqroq javobgarlik bilan bogʻlagan boʻlsa, bunday jinoyat qasddan sodir etilgan deb topiladi

AYBSIZ HOLDA ZARAR YETKAZISH (JK 24-m.)

Quyidagi hollarda qilmish aybsiz holda sodir etilgan deb topiladi, qachonki uni sodir etgan shaxs

Qilmishga nisbatan

o‘z qilmishining ijtimoiy xavflilik xususiyatini anglamagan, anglashi mumkin va lozim ham bo‘lmagan bo‘lsa

Oqibatga nisbatan

uning ijtimoiy xavfli oqibatlariga ko‘zi yetmagan va ishning holatlariga ko‘ra ko‘zi yetishi mumkin va lozim ham bo‘lmagan bo‘lsa

QASDNING BOSHQA TURLARI

Mazmuni va yoʻnalishining xususiyatiga koʻra

NOANIQ	ANIQ	
ijtimoiy xavfli oqibatlar aybdorning ongida aniq aks etmagan boʻlsa-da, bunday oqibatlarning kelib chiqishiga nisbatan maʼqullashga oʻxshash irodaning namoyon boʻlishi, umuman olganda, ularni koʻzda tutilganligini izohlaydi	Muqobil ikki yoki undan ortiq koʻzda tutilgan natijalardan birining kelib chiqishini istash bilan izohlanadi	MUTLAQ-MUAYYAN aniq bir jinoiy natijaning kelib chiqishini istash bilan taʼriflanadi

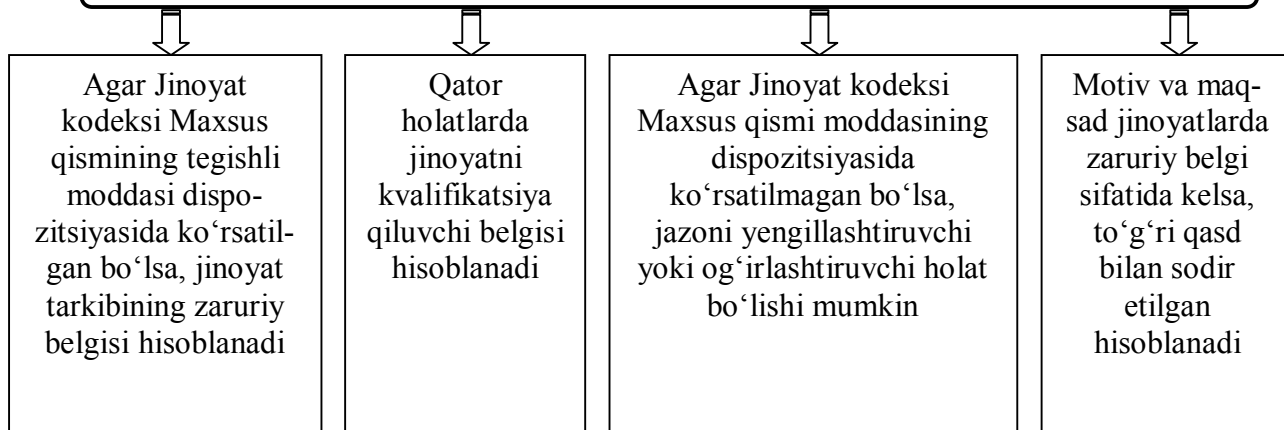
Paydo boʻlish vaqtiga koʻra

OLDINDAN OʻYLANGAN	TOʻSATDAN PAYDO BOʻLGAN	AFFEKTLAGAN
qasdning vujudga kelish vaqti uning jinoyatga aylanish oraligʻidagi vaqt bilan ajratiladi	jinoiy niyat qasd paydo boʻlishi bilan amalga oshiriladi (koʻrdi-sodir etdi)	jabrlanuvchining huquqqa xilof harakatlari orqali vujudga kelgan kuchli ruhiy hayajonlanish natijasida kelib chiqadi

JINOYATNING MOTIVI VA MAQSADI

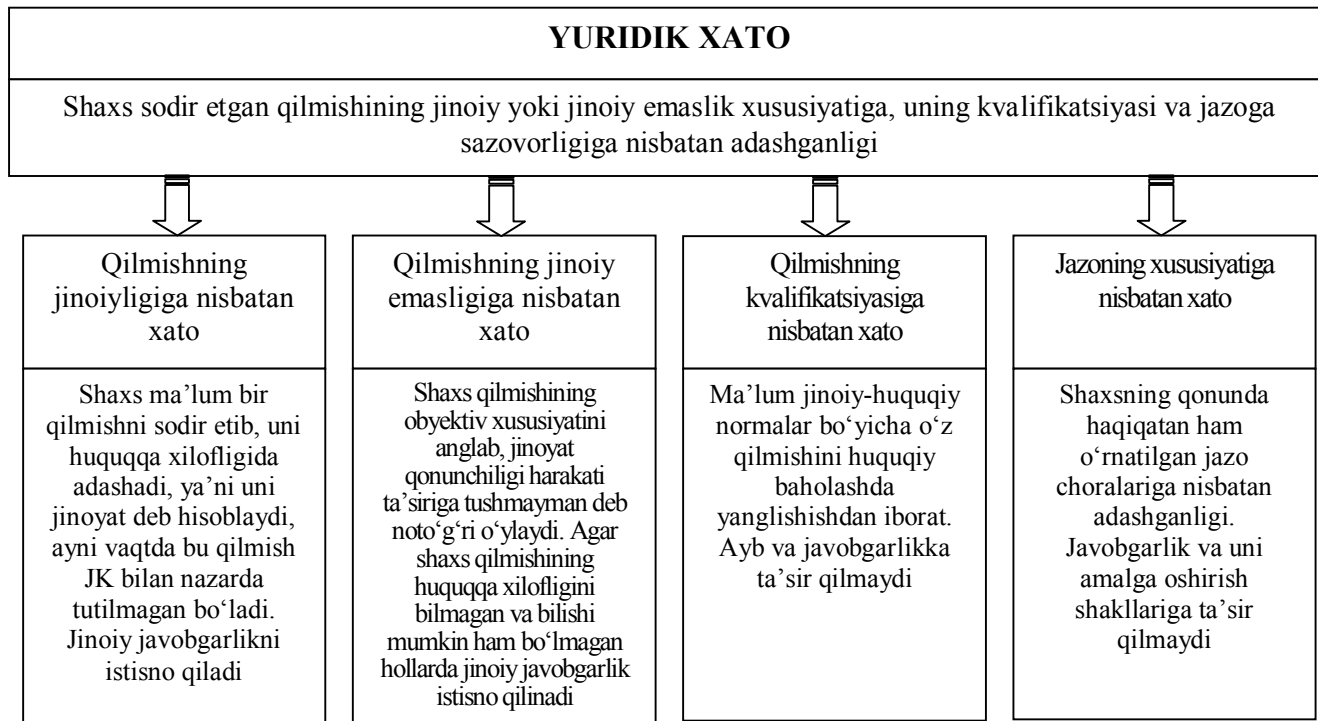
<i>Motiv</i>	<i>Maqsad</i>
Undovchi hissiyot, inson aktiv faoliyatining manbai, ya'ni uni ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etishga undagan mayl yoki sababiyat	Ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxsning qilmish natijasida kelib chiqishi mumkin bo'lgan oqibatga nisbatan xayoliy natijasi

Jinoyat motivi va maqsadining huquqiy ahamiyati

JINOYAT HUQUQIDA XATO

(sodir etilayotgan tajovuzning yuridik va faktik holatlariga nisbatan shaxsning noto'g'ri, adashgan tasavvuri)

FAKTIK XATO

FAKTIK XATO – shaxsning jinoyat tarkibi obyekti, obyektiv tomoni yoki kvalifikatsiya belgilariga nisbatan adashganligi

OBYEKTGA NISBATAN XATO

Agar shaxsning qasdi bitta obyektga qaratilgan bo'lib, amalda zarar birinchi obyektga turdosh bo'lmagan boshqa obyektga yetkazilsa, javobgarlik aybdorning qasdi bilan qamrab olingan obyektga tajovuz qilinganligi uchun yuzaga keladi

Agar aybdor adashib boshqa turdosh obyektga zarar yetkazsa, javobgarlik amalda yetkazilgan zarari uchun vujudga keladi

Jinoyat predmeti yoki jabrlanuvchi shaxsiga nisbatan xatoda aybdor nazarda tutgan shaxs yoki predmetga emas, balki boshqa bir predmet yoki shaxsga tajovuz qilinadi. Bu xato kvalifikatsiyaga ta'sir etishi mumkin

OBYEKTIV TOMON BELGILARIGA NISBATAN XATO

Jinoiy maqsadiga erishish uchun shunday vositalardan foydalanadiki, ular o'z obyektiv xususiyatiga ko'ra ijtimoiy xavfli oqibat keltirib chiqarmaydi. Jinoiy niyatni amalga oshirish darajasiga qarab kvalifikatsiya qilinadi

Jinoyat sodir etishni ko'zlamasdan, xatoga yo'l qo'yib ma'lum vositadan foydalanadi va buning natijasida ijtimoiy xavfli oqibat kelib chiqadi. Javobgarlikka ta'sir etadi

Sababiy bog'lanishning rivojlanishiga nisbatan xato shundaki, shaxs sodir etayotgan qilmishi va kelib chiqqan oqibat o'rtasidagi sababiy bog'lanishning rivojlanishiga nisbatan adashadi. Shaxs qasd qilgan jinoyati va amalda kelib chiqqan oqibat uchun javobgarlikka tortiladi

KVALIFIKATSIYAGA NISBATAN XATO – shaxs kvalifikatsiya qiluvchi holat bor yoki yo'qligiga nisbatan adashadi. Javobgarlik shaxsning qasdi mazmuniga muvofiq vujudga keladi

VI bob. Tamom bo‘lmagan jinoyat

«QASDDAN JINOYAT SODIR ETISH BOSQICHLARI» TUSHUNCHASI VA TURLARI

Jinoyat sodir etish bosqichlari – qasddan sodir etiladigan jinoiy qilmish (harakat yoki harakatsizlik) sodir etilishi sifatiga ko‘ra o‘zaro farq qiladigan va aybdor jinoiy maqsadini amalga oshirishining turli darajasini aks ettiruvchi, ma’lum rivojlanish bosqichlari yoki davrlaridir

TAMOM BO‘LMAGAN JINOYAT		TAMOM BO‘LGAN JINOYAT
Jinoyatga tayyorgarlik ko‘rish	Jinoyat sodir etishga suiqasd qilish	Tamom bo‘lgan jinoyat deganda Jinoyat kodeksi Maxsus qismi moddasining dispozitsiyasida ko‘zda tutilgan barcha zaruriy obyektiv va subyektiv belgilarning shaxsning qilmishida mavjudligi tushuniladi
Jinoyatga tayyorgarlik ko‘rganlik va jinoyat sodir etishga suiqasd qilganlik uchun javobgarlik JK Maxsus qismining tamom bo‘lgan jinoyat uchun javobgarlikni belgilovchi moddasiga muvofiq hal qilinadi		

JINOYATGA TAYYORGARLIK KO'RISH (JK 25-m. 1-q.)

Shaxsning qasddan qilinadigan jinoyatni sodir etish yoki yashirish uchun shart-sharoit yaratuvchi qilmishi o'ziga bog'liq bo'lmagan holatlarga ko'ra sodir etilishi boshlangunga qadar to'xtatilgan bo'lsa, bunday qilmish **jinoyatga tayyorgarlik ko'rish** deb topiladi

Jinoyatga tayyorgarlik ko'rishning obyektiv belgilari

Jinoyatga tayyorgarlik ko'rishning subyektiv belgilari

Tamom bo'lgan jinoyat tarkibining obyektiv tomoniga kirmaydigan qilmishlar

jinoyatni sodir etish uchun shart-sharoit yaratishga yo'naltirilganlik

jinoyatni yashirish uchun shart-sharoit yaratishga yo'naltirilganlik

Majburiy oxiriga yetkazmaslik deganda, shaxsga bog'liq bo'lmagan holda jinoyat tarkibining obyektiv tomonini tashkil etadigan belgilarni amalga oshirish boshlangunga qadar shaxs faoliyatining to'xtab qolishi

To'g'ri qasd

Shaxs o'z xarakatlari bilan kelajakda jinoyatni sodir etishga yoki yashirishga shart-sharoitlar yaratayotganligini anglashi va uni sodir etishni istashi

JINOYAT SODIR ETISHGA SUIQASD QILISH (JK 25-m. 2-q.)

Qasddan sodir etiladigan jinoyat boshlanib, shaxsga bog‘liq bo‘lmagan holatlarga ko‘ra oxiriga yetkazilmagan bo‘lsa, jinoyat sodir etishga suiqasd deb topiladi

Jinoyat sodir etishga suiqasd qilishning obyektiv belgilari

Jinoyat sodir etishning boshlanganligi – shaxs aniq jinoyat tarkibining obyektiv tomonini tashkil qiluvchi belgilarni bajarishga kirishganligi yoki ularni bajarayotganligi

Majburan oxiriga yetkazmaslik

Jinoyat sodir etishga suiqasd qilishning subyektiv belgilari

To‘g‘ri qasd

Formal tarkibda shaxs aniq jinoyat tarkibining obyektiv tomonini tashkil qiluvchi belgilarni bajarishga kirishganligini va ularni to‘liq hajmda bajarishi mumkinligini anglashi

Shaxs o‘z qilmishining ijtimoiy xavfli xususiyatini anglashi, sodir etayotgan qilmishi natijasida kelib chiqadigan ijtimoiy xavfli oqibatlarga ko‘zi yetishi va ijtimoiy xavfli oqibatlarning kelib chiqishini istashi

JINOYAT SODIR ETISHGA SUIQASD QILISHNING TURLARI

JINOYAT SODIR ETISHGA SUIQASD QILISHNING TURLARI

Jinoiy niyat amalga oshirilganlik darajasi bo'yicha

tugallangan

jinoyatni oxiriga yetkazish uchun subyekt zarur deb hisoblagan barcha choralarni qo'llaydi, lekin mazkur jinoyat aybdorga bog'liq bo'lmagan holatlarga ko'ra yoki uning jinoyatni sodir etishdan ixtiyoriy voz kechishi natijasida jinoyat oxiriga yetkazilmaydi

tugallanmagan

shaxs mo'ljallagan qilmishning muayyan qisminigina bajaradi

**Yaroqlilik darajasi
bo'yicha**

yaroqli

yaroqsiz

“yaroqsiz” obyektga
suiqasd qilish

“yaroqsiz” vositalar
bilan suiqasd qilish

Javobgarlik
faktik xato
to'g'risidagi
qoidalar
bo'yicha
kelib chiqadi

JINOYAT SODIR ETISHDAN IXTIYORIY QAYTISH (JK 26-m.)

Shaxs jinoyatga tayyorgarlik ko‘rish harakatlarini yoki jinoyat sodir etishga bevosita qaratilgan harakatlarini oxiriga yetkazishi mumkinligini anglagan holda to‘xtatsa, shuningdek jinoiy oqibat kelib chiqishi mumkinligini anglagan holda, shunday oqibat kelib chiqishining oldini olsa, **jinoiyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytish** deb topiladi

Jinoyat sodir etishdan ixtiyoriy qaytishning belgilari

Shaxs jinoyatga tayyorgarlik ko‘rish harakatlarini yoki jinoyat sodir etishni to‘xtatishi yoxud jinoiy oqibat kelib chiqishi-ning oldini olishi

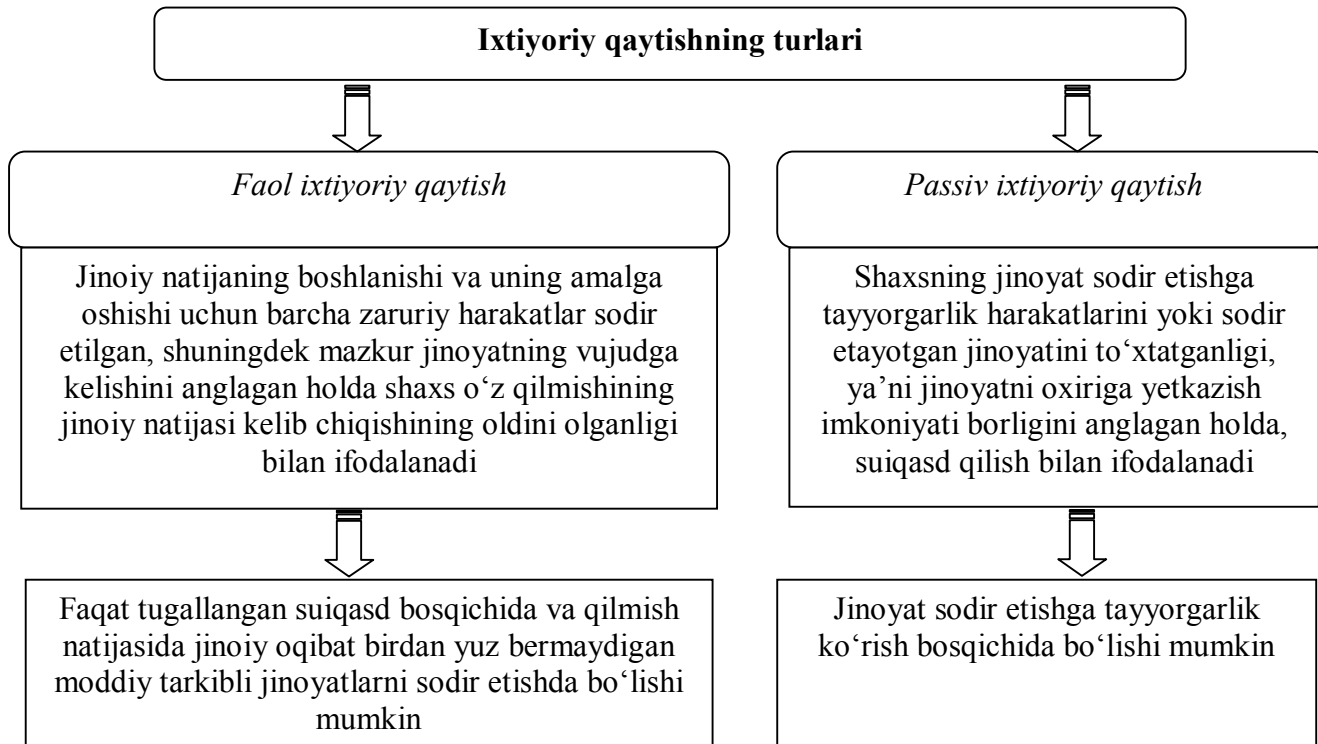
Batamomlik, ya’ni jinoyatga tayyorgarlik ko‘rish harakatlarini yoki boshlangan jinoyatni sodir etishi, kelajakda muayyan vaqt o‘tgandan so‘ng davom ettirmaslik niyatida to‘liq to‘xtatishi

Ixtiyoriylik, ya’ni shaxs o‘ziga bog‘liq bo‘lmagan qandaydir holatlar yuzasidan emas, balki o‘z ixtiyori bilan jinoyatga tayyorgarlik ko‘rish harakatlarini yoki boshlangan jinoyatni sodir etishni to‘xtatishi yoxud o‘zining xulqi natijasida vujudga kelishi mumkin bo‘lgan jinoiy oqibatlarning oldini olishga qaratilgan faol harakatlari

Shaxs-ning jinoyatni oxiriga yetkazish mumkinligini anglashi

Agar shaxsning qilmishida boshqa jinoyat tarkibining alomatlari mavjud bo‘lmasa, qilmish ko‘rsatilgan belgilardan iborat bo‘lsa, jinoiy javobgarlik istisno qilinadi

IXTIYORIY QAYTISHNING TURLARI

VII bob. Jinoyatda ishtirokchilik

«JINOYATDA ISHTIROKCHILIK» TUSHUNCHASI (JK 27-m.)

Ikki yoki undan ortiq shaxsning qasddan jinoyat sodir etishda birgalashib qatnashishi
ishtirokchilik deb topiladi

JINOYATDA ISHTIROKCHILIK BELGILARI

Obyektiv

Subyektiv

Ikki yoki undan
ortiq shaxsning
jinoyat sodir
etishda qatnashishi

Birgalashib qatnashish:
jinoyat sodir etiladi, jinoiy
faoliyat umumiy, birlashgan
kuchlar yordamida amalga
oshiriladi

Aybning qasd shakli
mavjudligi

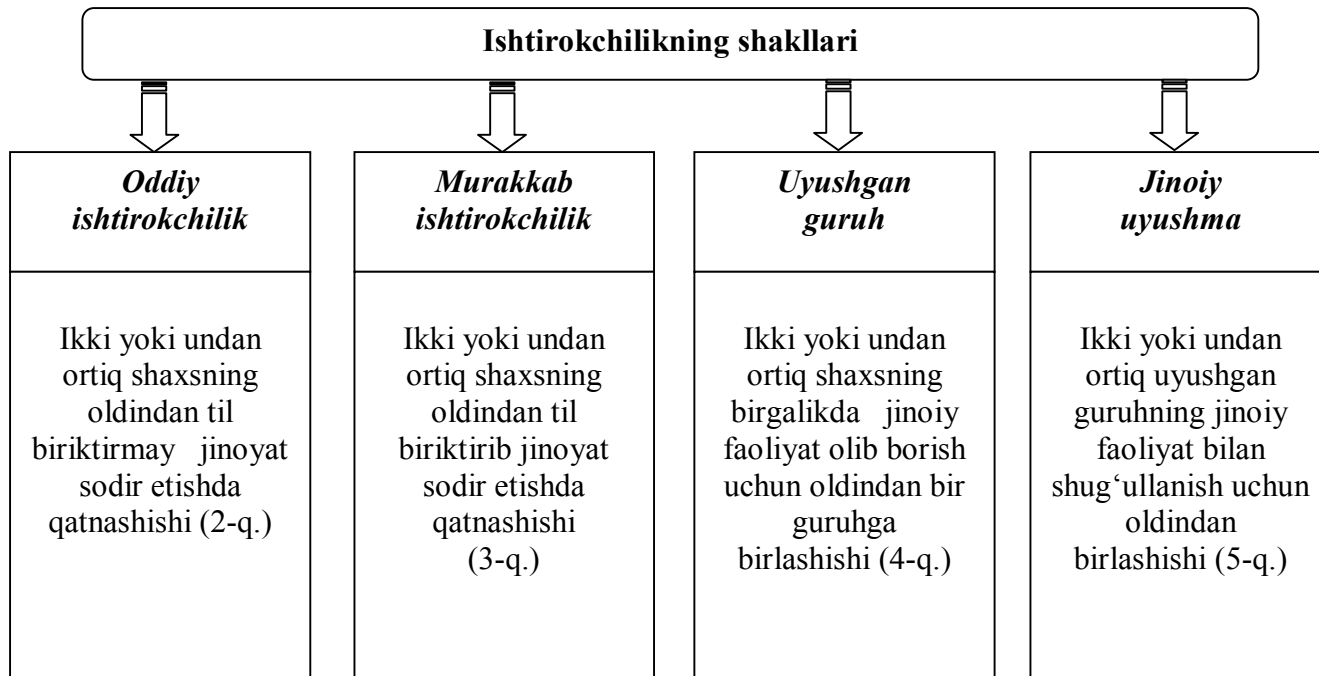
O‘zaro
xabardorlik

JINOYAT ISHTIROKCHILARINING TURLARI (JK 28-m.)

Jinoyat ishtirokchilarining turlari

<i>Bajaruvchi</i>	Jinoyatni bevosita to‘la yoki qisman sodir etgan yoxud jinoyat kodeksiga muvofiq javobgarlikka tortilishi mumkin bo‘lmagan shaxslardan yoki boshqa vositalardan foydalanib, jinoyat sodir etgan shaxs (2-q.)
<i>Tashkilotchi</i>	Jinoyatga tayyorgarlik ko‘rilishiga yoki jinoyat sodir etilishiga rahbarlik qilgan shaxs (3-q.)
<i>Dalolatchi</i>	Jinoyat sodir etilishiga qiziqtiruvchi shaxs (4-q.)
<i>Yordamchi</i>	Jinoyat sodir etilishiga o‘z maslahatlari, ko‘rsatmalari bilan vositalar berish yoki to‘siqlarni yo‘qotish bilan ko‘maklashgan, shuningdek jinoyatchini, jinoyat sodir etish quoli, izlari va vositalarini yoxud jinoiy yo‘l bilan qo‘lga kiritilgan narsalarni yashirishga, shuningdek bunday narsalarni olish va o‘tkazish to‘g‘risida oldindan va’da bergan shaxs (5-q.)

ISHTIROKCHILIKNING SHAKLLARI (JK 29-m.)

JINOYATDA ISHTIROK ETGANLIK UCHUN JAVOBGARLIK DOIRASI (JK 30-m.)

Tashkilotchi, dalolatchi va yordamchi jinoiy javobgarlikka JKning 28-moddasiga havola qilgan holda, bajaruvchi esa sodir etgan jinoyat uchun javobgarlikni nazarda tutuvchi modda bo'yicha javobgarlikka tortiladi, ular jinoyatni birgalikda bajargan hollar bundan mustasno (1-q.)

Oldindan til biriktirgan guruh, jinoiy guruh va jinoiy uyushmaning tashkilotchilari hamda a'zolari tayyorgarlik ko'rilishi yoki sodir etilishida o'zlari qatnashgan barcha jinoyatlar uchun javobgarlikka tortiladilar (2-q.)

Uyushgan guruh yoki jinoiy uyushma tashkil etgan yoki ularga rahbarlik qilgan shaxslar shu guruh yoki uyushma sodir etgan barcha jinoyatlar uchun, basharti, bu jinoyatlar ularning jinoiy niyati bilan qamrab olingan bo'lsa, javobgarlikka tortiladilar (3-q.)

Boshqa ishtirokchilarning qasdi bilan qamrab olinmagan qilmish uchun uni sodir etgan shaxsgina javobgar bo'ladi (ekssess bajaruvchi) (4-q.)

Shaxs JKning Maxsus qism moddasida ko'rsatilgan jinoyat subyekti deb hisoblanib, mazkur moddada belgilangan jinoyatni sodir etishda qatnashgan bo'lsa, u tashkilotchi, dalolatchi yoki yordamchi sifatida jinoiy javobgarlikka tortiladi

JINOYATGA DAXLDORLIK (JK 31-m.)

Jinoyatga daxldorlik, ya'ni boshqa shaxslar sodir etgan jinoyatda qatnashmagan, lekin ular bilan bog'liq bo'lgan shaxsning xatti-harakati, ya'ni:

Jinoyatga tayyorgarlik ko'rilayotganligi, jinoyat sodir etilayotganligi yoki jinoyat sodir etilganligi haqida aniq bila turib, oldindan va'da bermagan holda, hokimiyat organlariga xabar qilmaslik (1-q.)

Jinoyatchini, jinoyat sodir etish quroli va vositalarini, jinoyat izlarini yoki jinoiy yo'l bilan qo'lga kiritilgan narsalarni oldindan va'da bermagan holda yashirganlik (2-q.)

Javobgarlik JK 241-moddasida nazarda tutilgan hollardagina yuzaga keladi

Oldindan va'da bermagan holda jinoyat haqida xabar bermaganlik yoki jinoyatni yashirganlik uchun gumon qilinuvchi, ayblanuvchi yoki sudlanuvchining yaqin qarindoshlari javobgarlikka tortilmaydilar (3-q.)

VIII bob. Bir qancha jinoyat sodir etish

Bir qancha jinoyat – jinoiy javobgarlikka tortilgan yoki tortilmaganligi, sudlangan sudlanmaganligidan qat'i nazar, shaxs tomonidan ikki yoki undan ortiq jinoyatni sodir etish tushuniladi

Belgilari

Shaxs tomonidan ikki yoki undan ortiq jinoyatni sodir etish

Shaxs tomonidan turli vaqtlarda ikki yoki undan ortiq jinoyatni sodir etish

Har bir sodir etilgan qilmish jinoiy-huquqiy oqibatlarni keltirib chiqarishi

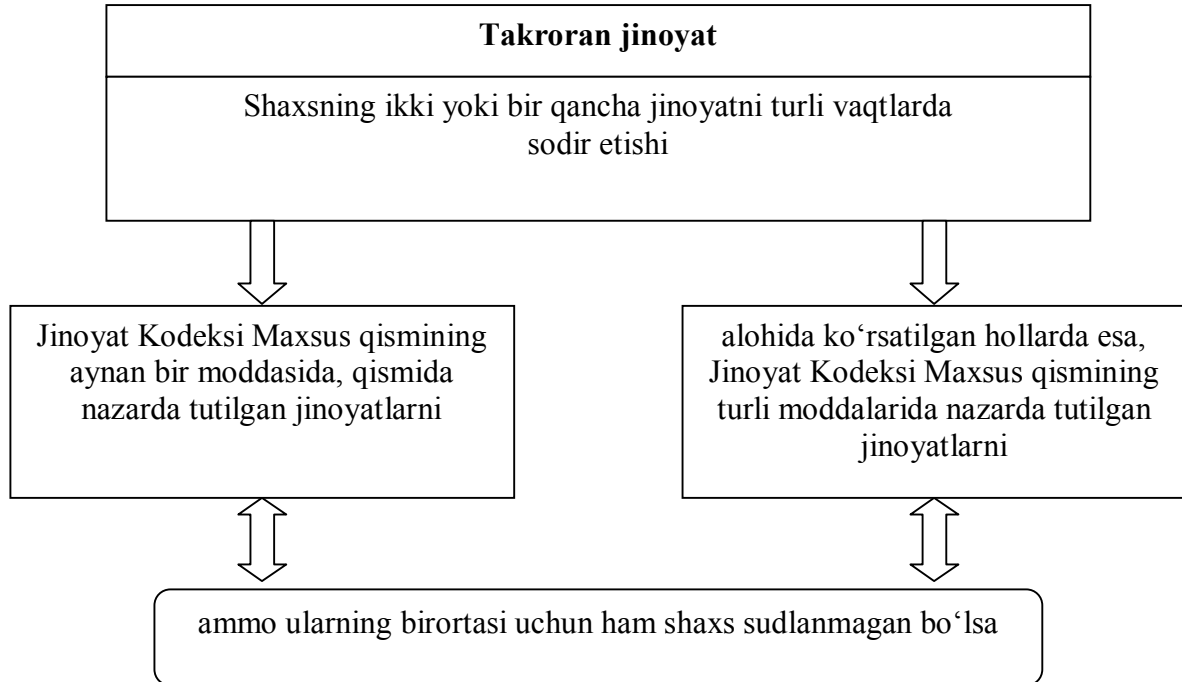
Shakllari

Takroran jinoyat sodir etish

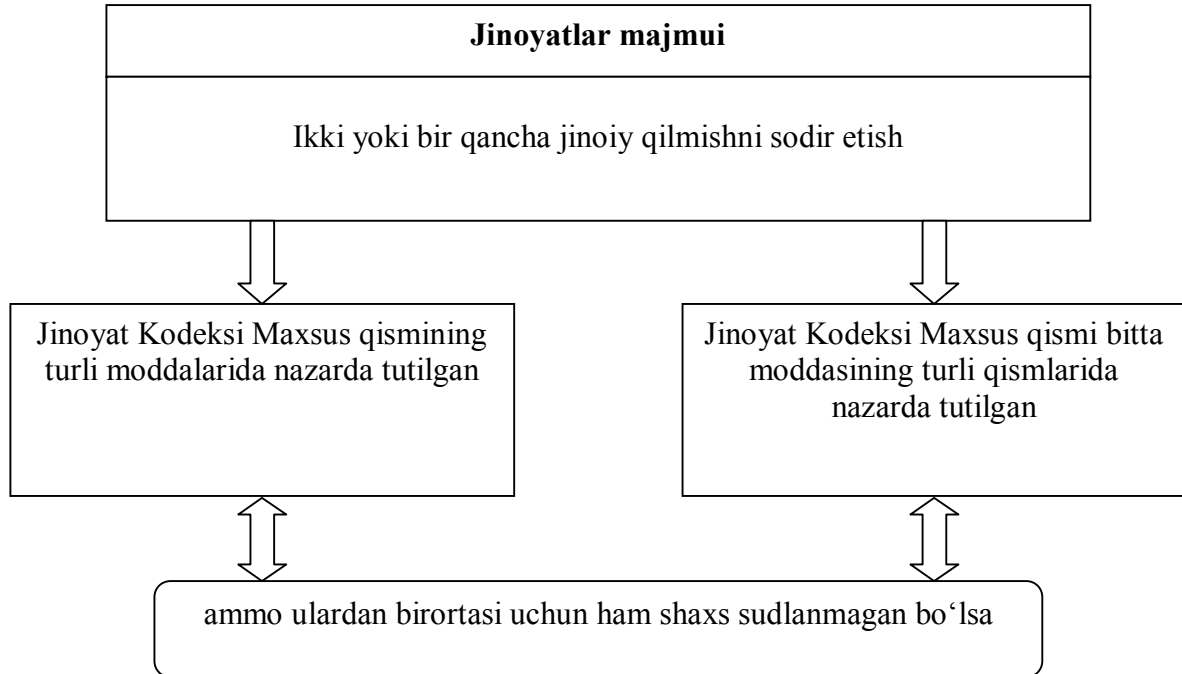
Jinoyatlar majmui

Retsidiv jinoyat

TAKRORAN JINOYAT SODIR ETISH (JK 32-m.)

JINOYATLAR MAJMUI (JK 33-m.)

RETSIDIV JINOYATNING TURLARI (JK 34-m.)

Retsidiv jinoyatning turlari

<i>Oddiy retsidiv (1-q.)</i>	Shaxsning ilgari qasddan sodir etgan jinoyati uchun sudlanganidan keyin qasddan yangi jinoyat sodir etishi
<i>Xavfli retsidiv (2-q.)</i>	Ilgari hukm qilingan jinoyatiga o'xshash jinoyat sodir etgan, Jinoyat Kodeksida alohida ko'rsatilgan hollarda esa, Maxsus qismning boshqa moddalari bilan ham hukm qilingan shaxsning qasddan yangi jinoyat sodir etishi
<i>O'ta xavfli retsidiv (3-q.)</i>	Besh yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi tayinlanishi mumkin bo'lgan yangi jinoyatni qasddan sodir etishi

O'ta og'ir jinoyat uchun
Ilgari o'ta og'ir jinoyati uchun yoki ikki marta og'ir jinoyati uchun hukm qilinib, ularning har biri uchun besh yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi tayinlangan shaxs tomonidan sodir etilishi

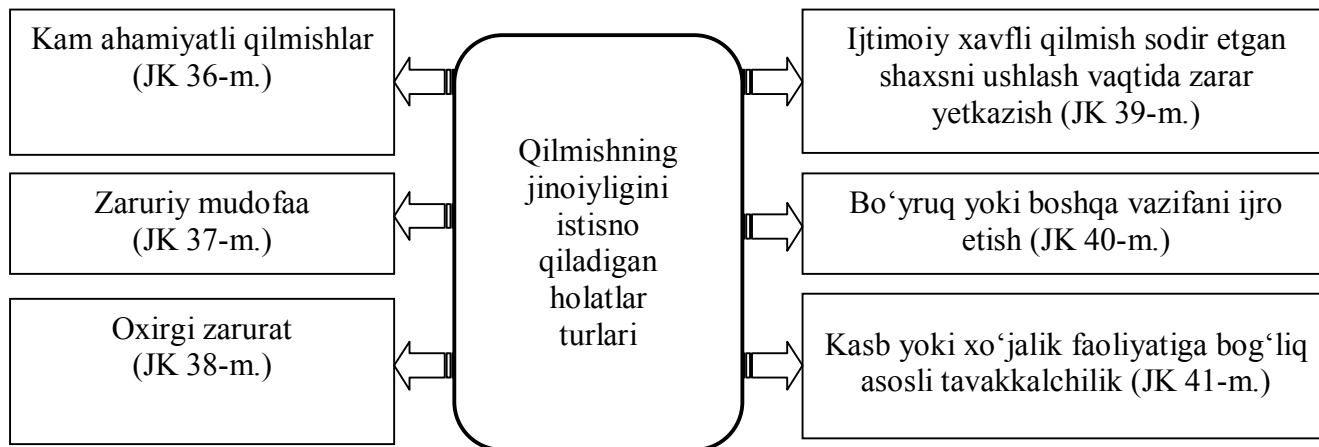

Og'ir jinoyat uchun
Ilgari og'ir jinoyati uchun ikki marta hukm qilingan yoki oldin-keyinligidan qat'i nazar, og'ir yoki o'ta og'ir jinoyatlar uchun ularning har biriga besh yildan kam bo'lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi tayinlangan shaxs tomonidan sodir etilishi

Uchinchi bo‘lim. QILMISHNING JINOIYILIGINI ISTISNO QILADIGAN HOLATLAR

IX bob. «Qilmishning jinoiyligini istisno qiladigan holatlar» tushunchasi va turlari

Qilmishda Jinoyat Kodeksida nazarda tutilgan alomatlar rasmiy jihatdan mavjud bo‘lsa-da, lekin u ijtimoiy xavfli, g‘ayriqonuniy yoki aybli bo‘lmasa, qilmishning **jinoiyligini istisno qiladigan** holatlar deb topiladi

KAM AHAMIYATLI QILMISHLAR (JK 36-m.)

Garchi Jinoyat Kodeksida jinoyat sifatida nazarda tutilgan qilmishning alomatlari mavjud bo'lsa-da, o'zining kam ahamiyatliligi tufayli ijtimoiy xavfli bo'lmagan harakat yoki harakatsizlik jinoyat deb topilmaydi

Qilmishni kam ahamiyatli deb topish masalasi aniq ishning quyidagi faktik holatlar majmui asosida aniqlanadi:

Obyektiv belgilar

qilmishning xususiyati, holati, sodir etilish sharoiti, katta ahamiyatga ega zararli oqibatlarning bo'lmashligi, yetkazilgan zararining uncha katta bo'lmashligi yoki umuman zararining mavjud emasligi va hokazo

Subyektiv belgilar

aybning shaxsda ahamiyatga ega zarar yetkazish xohish-istagi bo'lmaganligidan guvohlik beruvchi mazmuni

Qilmishda, uning kam ahamiyatliligi tufayli ijtimoiy xavflilik yo'qligi aniqlansa, qo'zgatilgan jinoyat ish tugatilishi, shaxs esa O'zbekiston Respublikasi JPK 83-moddasi 1-qismining 2-bandiga asosan jinoyat tarkibining yo'qligi tufayli aybsiz deb topilishi belgilangan

ZARURIY MUDOFAA (JK 37-m.)

Zaruriy mudofaa holatida sodir etilgan, ya'ni mudofaalanuvchi yoxud boshqa kishining shaxsi yoki huquqlarini, jamiyat yoki davlat manfaatlarini qonunga hilof tajovuzlardan tajovuzchiga zarar yetkazgan holda himoya qilish chog'ida qilingan harakat, agar zaruriy mudofaa chegarasidan chetga chiqilmagan bo'lsa, jinoyat deb topilmaydi

Qonuniylik shartlari:

tajovuzga nisbatan

Tajovuzning huquqqa
xilof bo'lishi

Tajovuz boshlangan,
davom etayotgan bo'lishi

Tajovuzning haqiqiy
bo'lishi

himoyaga nisbatan

Himoyadan maqsad mudofaalanuvchi yoki
boshqa shaxsning huquq va erkinliklarini,
jamiyat va davlat manfaatlarini
muhofaza qilish bo'lishi kerak

Himoyada faqat
tajovuzchiga zarar
yetkazilishi

Himoya qilish
zarurat chegarasida
amalga oshirilishi

OXIRGI ZARURAT (JK 38-m.)

Oxirgi zarurat holatida, ya'ni shaxsning yoki boshqa fuqarolarning shaxsiga yoxud huquqlariga, jamiyat yoki davlat manfaatlariga tahdid soluvchi xavfni qaytarish uchun qonun bilan qo'riqlanadigan huquq va manfaatlarga zarar yetkazgan holda sodir etilgan qilmish, basharti, shu xavfni o'sha holatda boshqa choralar bilan qaytarishning iloji bo'lmasa hamda keltirilgan zarar oldi olingan zararga qaraganda kamroq bo'lsa, jinoyat deb topilmaydi.

Oxirgi zaruratning qonuniylik shartlari

XAVFGA NISBATAN

Xavfning turli manbalardan
paydo bo'lishi

Xavfning boshlanganligi

Xavfning haqiqiyligi

Xavfni bartaraf etishga nisbatan

Ijtimoiy foydali
maqsadning
mavjudligi

Amalda yetkazilgan
zarar oldi olingan
zarardan kam bo'lishi

Zararning
uchinchi shaxslar
manfaatlariga
yetkazilishi

Xavfni boshqa
vositalar bilan
bartaraf etishning
iloji yo'qligi

IJTIMOYIY XAVFLI QILMISH SODIR ETGAN SHAXSNI USHLASH VAQTIDA ZARAR YETKAZISH (JK 39-m.)

Ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxsni hokimiyat organlariga topshirish maqsadida ushlash vaqtida unga zarar yetkazish, agar uni ushlash uchun zarur bo'lgan choralarning chegarasidan chetga chiqilmagan bo'lsa, jinoyat deb topilmaydi

Ijtimoiy xavfli qilmish sodir etgan shaxsni ushlash vaqtida zarar yetkazishning qonuniylik shartlariga quyidagilar kiradi:

Ushlashni amalga oshirish bilan bog'liq choralarga

Ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan shaxsni hokimiyat idoralariga topshirish maqsadida ushlash

Ushlanadigan shaxsga yetkazilgan zarar tajovuzning va ushlash vaziyatining xavfliligiga mos bo'lishi

Zarar yetkazish, ushlashning yagona vositasi va usuli ekanligi

Ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etishga

Shaxsni ushlash uchun uning ijtimoiy xavfli qilmish sodir etganligi

Ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan shaxsning ushlanishdan qochish yoki fuqarolarning qonuniy faoliyatiga qarshilik ko'rsatishi

Ushlash huquqi jinoiy javobgarlikka tortish muddati yoki jazoni ijro etish muddati doirasida amalga oshirilganligi

BUYRUQ YOKI BOSHQA VAZIFANI IJRO ETISH (JK 40-m.)

Shaxsning buyruq yoki boshqa farmoyishni, shuningdek mansab vazifalarini qonunan bajarishi tufayli zarar yetkazilgan bo'lsa, jinoyat deb topilmaydi

Buyruq yoki boshqa vazifani ijro etishning qonuniylik shartlari

Chiqarilgan buyruq yoki farmoyish, yoxud yuklatilgan mansab vazifasini bajarayotgan shaxs uchun majburiyligi

Chiqarilgan buyruq yoki farmoyish, yoxud yuklatilgan mansab vazifasini tegishli shaxs tomonidan va tegishli shaklda (rekvizitlari bilan) rasmiylashtirgan bo'lishi

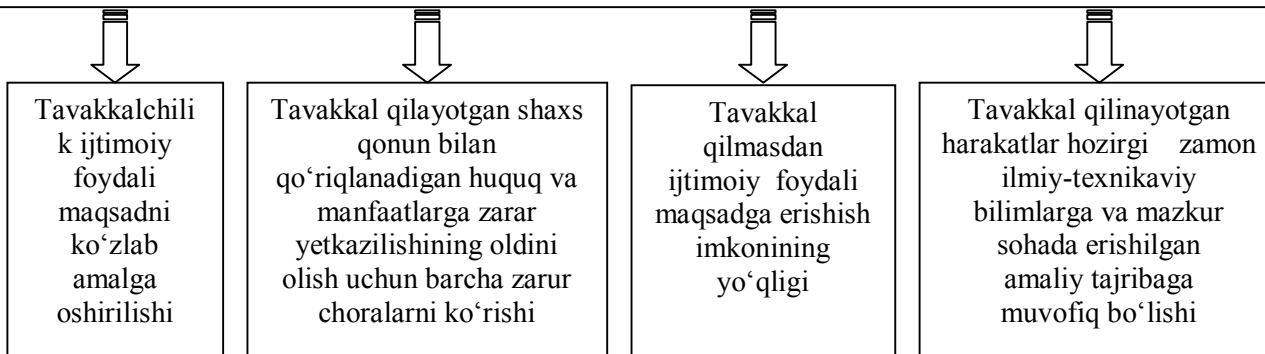
Bajaruvchi chiqarilgan buyruq yoki farmoyish, yoxud yuklatilgan mansab vazifasini tushunib yetmasligi

G'ayriqonuniy ravishda berilgan buyruq yoki farmoyishni bajargan yoxud mansab vazifasini bajarmagan yoki buzgan shaxs javobgarlikka tortilmaydi. Shaxsning amalda sodir etgan qilmishida boshqa bir jinoyat tarkibining barcha alomatlari mavjud bo'lsagina, u javobgarlikka tortiladi (3-q.)

KASB YOKI XO‘JALIK FAOLIYATIGA BOG‘LIQ ASOSLI TAVAKKALCHILIK (JK 41-m.)

Ijtimoiy foydali maqsadga erishish uchun kasb yoki xo‘jalik faoliyatiga bog‘liq asosli tavakkalchilik qilib, huquqlari va qonun bilan qo‘riqlanadigan manfaatlarga zarar yetkazish jinoyat deb topilmaydi

Kasb yoki xo‘jalik faoliyatiga bog‘liq asosli tavakkalchilikning qonuniylik shartlari

Tavakkalchilik odamlarning halok bo‘lish xavfi, ekologik halokat yoxud boshqacha og‘ir oqibatlarining kelib chiqishi mumkinligini bila turib qilingan bo‘lsa, asosli deb topilmaydi

KASB YOKI XO‘JALIK FAOLIYATIGA BOG‘LIQ ASOSLI TAVAKKALCHILIK

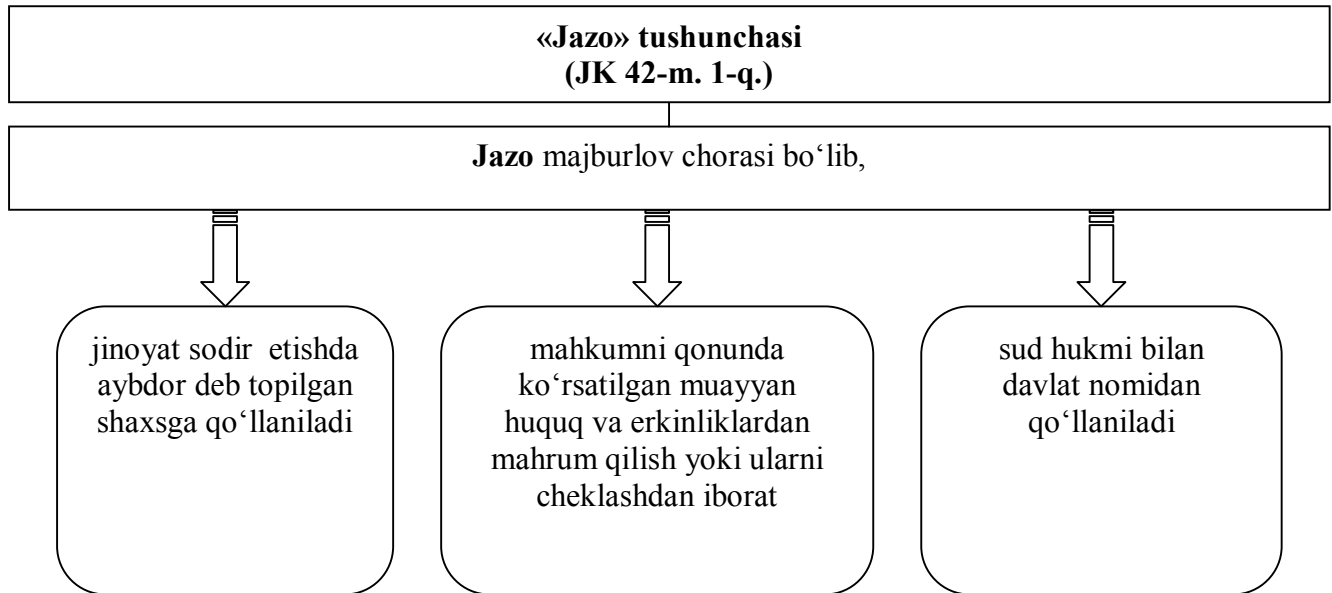
Tadbirkorlik subyektlarining o‘zlariga ko‘rsatilgan xizmatlar, shu jumladan berilgan kreditlar yuzasidan banklar va boshqa moliya tashkilotlari oldidagi shartnoma majburiyatlarini tadbirkorlik tavakkalchiliklari hamda boshqa tijorat tavakkalchiliklari bilan bog‘liq holda bajarmaganligi

banklar va boshqa moliya tashkilotlari xodimlarini jinoiy javobgarlikka tortish uchun asos bo‘lmaydi

To'rtinchi bo'lim. JAZO VA UNI TAYINLASH

X bob. «Jazo» tushunchasi, maqsadi va turlari

Jazoning maqsadlari (42-m. 2-q.)

Mahkumlarni axloqan tuzatish – jazoni o‘tashda shaxsdagi salbiy ijtimoiy-ruhiy xususiyatlar o‘rniga jinoiy bo‘lmagan xususiyatlar paydo bo‘lishini, jumladan, Respublika Konstitutsiyasi va boshqa qonunlarga rioya etish, ularni hurmat qilish xislatlarini shakllantirish

Jinoiy faoliyatni davom ettirishga to‘sqinlik qilish – davlat jinoiy jazoni qo‘llash bilan o‘z fuqarolarini mazkur jinoyatchidan saqlaydi va himoya qiladi, bunda davlat jinoyatchini qonunga itoatgo‘y fuqarolar orasida jinoyat sodir etishga qaratilgan jismoniy imkoniyatidan mahrum etadi

Mahkumning boshqa jinoyatlar sodir etishining **oldini olish** (xususiy yoki maxsus prevensiya)

Boshqa shaxslar jinoyat sodir etishining **oldini olish** (umumiy prevensiya)

Bunga quyidagilar orqali erishiladi:

a) sud
tayinlagan
jazoni amalda
qo‘llash

b) jinoyat
sodir etgan
shaxsga
jazoning ruhiy
ta’siri

Bunga quyidagilar orqali erishiladi:

a) jazo tahdidi bilan
ijtimoiy xavfli
qilmishni taqiqlovchi
jinoyatlar
to‘g‘risidagi
qonunining
mavjudligi

b) jinoyatlar
to‘g‘risidagi qonundagi
taqiq yoki qoidalarini
buzgan shaxsga jazoni
amalda qo‘llash orqali
ruhiy ta’sir o‘tkazish

JAZO TIZIMI (JK 43-m.)

Jazo tizimi – og‘irligi darajasiga ko‘ra yengilroq jazodan og‘irroq jazoga tomon yo‘naltirilgan jazo turlarining to‘liq ro‘yxati

JAZO TIZIMINING AHAMIYATI

Jazo tizimida qonuniylik, insonparvarlik, odillik prinsiplari o‘z aksini topgan

Jazo tizimi Jinoyat kodeksi Maxsus qismidagi sanksiyalarning tuzilishini belgilab beradi

Jazo tizimi sudlar tomonidan odil sudlovni amalga oshirish uchun yuridik baza hisoblanadi

JAZO TURLARI (JK 43-m.)

JAZO TURLARI

Asosiy jazolar

jarima

qamoq

muayyan huquqdan mahrum qilish

intizomiy qismga jo‘natish

axloq tuzatish ishlari

ozodlikdan mahrum qilish

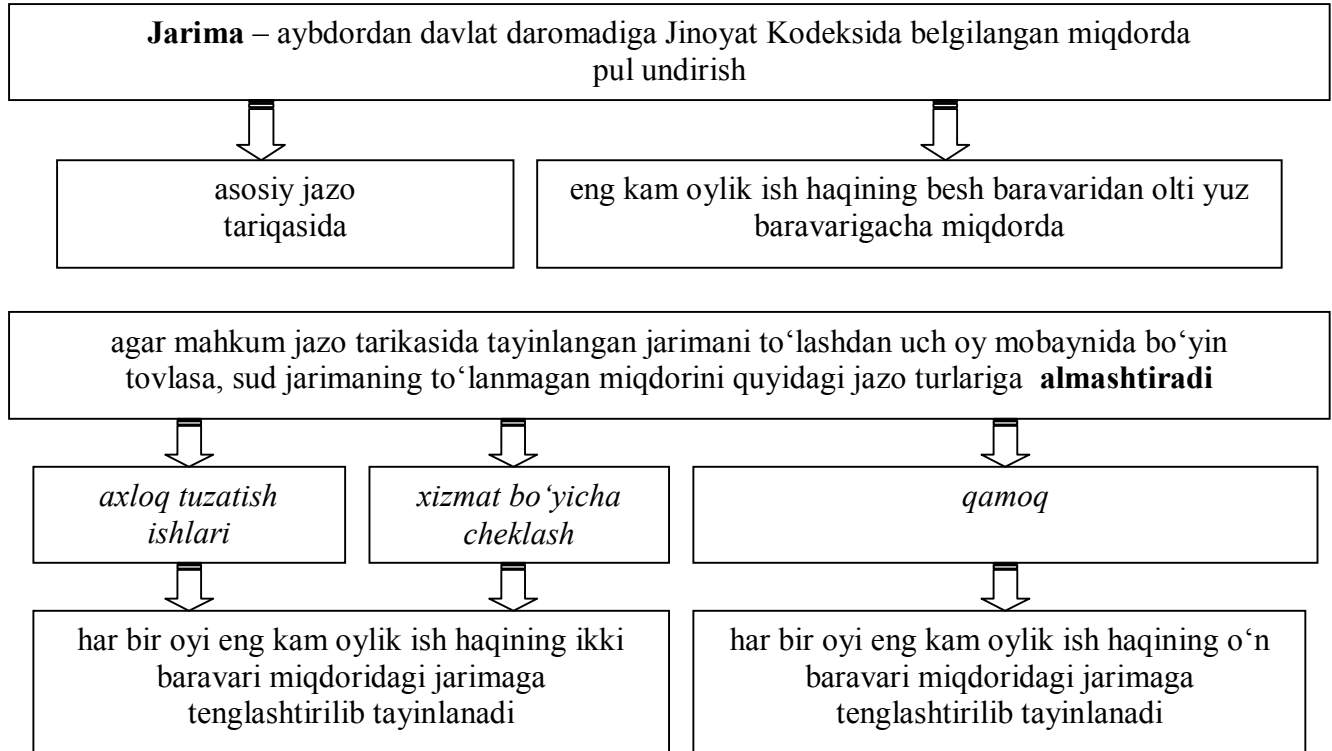
xizmat bo‘yicha cheklash

umrbod ozodlikdan mahrum qilish

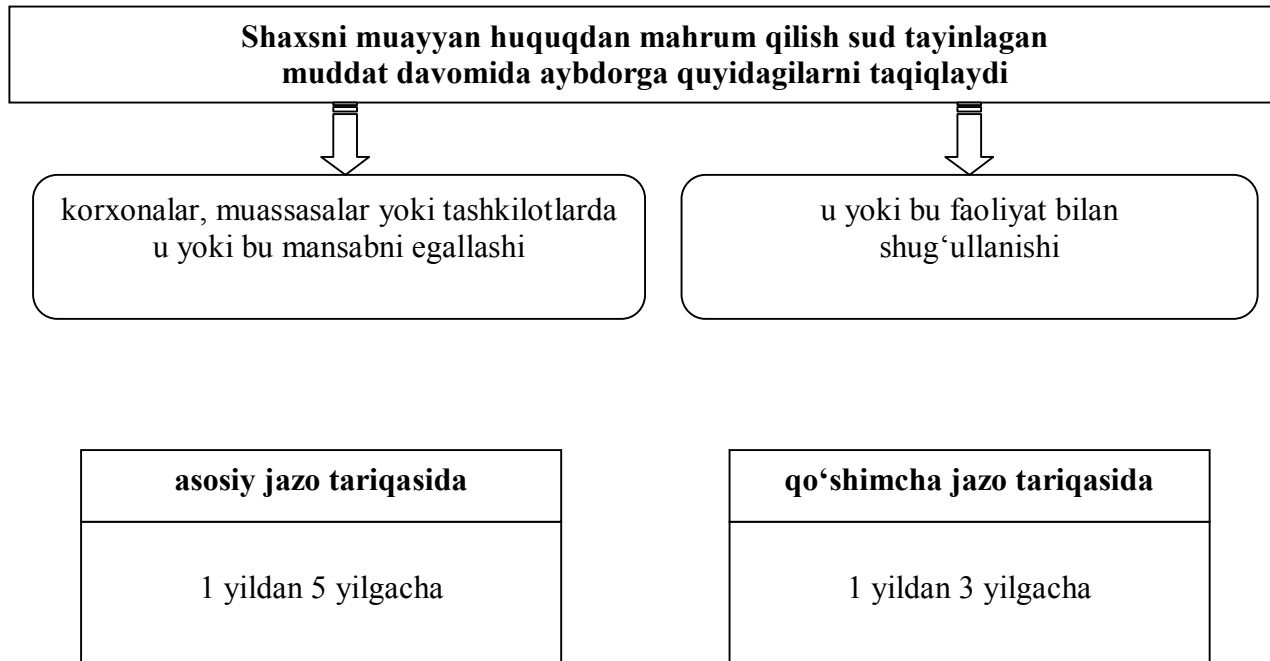
Qo‘shimcha jazolar

harbiy yoki maxsus unvondan mahrum qilish

JARIMA (JK 44-m.)

MUAYYAN HUQUQDAN MAHRUM QILISH (JK 45-m.)

AXLOQ TUZATISH ISHLARI (JK 46-m.)

Axloq tuzatish ishlari shaxsni mehnatga majburan jalb qilishdan iborat bo‘lib,

ish haqining 10% dan
30% gacha miqdorini
davlat daromadi hisobiga
ushlab qolinadi

6 oydan 3 yilgacha
muddatga
tayinlanadi

Jazo mahkumning o‘z ish joyida
yoki mazkur jazo ijrosini nazorat
qiluvchi organlar belgilab
bergan joylarda ijro etiladi

Shaxs tayinlangan muddatning jami bo‘lib o‘ndan bir qismidan ko‘prog‘ini o‘tashdan bo‘yin
tovlasa, sud axloq tuzatish ishlarining o‘talmagan muddatini xuddi shu muddatga ozodlikdan
mahrum qilish tariqasidagi jazo bilan almashtiradi (4-q.)

AXLOQ TUZATISH ISHLARI (JK 46-m.)

Axloq tuzatish ishlari quyidagilarga nisbatan qo‘llanilmaydi (3-q.)

nafaqa yoshidagi shaxslarga

mehnatga layoqatsizlarga

homilador ayollarga

yosh bolasini boqish uchun ta’tilda bo‘lgan ayollarga

harbiy xizmatchilarga

XIZMAT BO'YICHA CHEKLASH (JK 47-m.)

Xizmat bo'yicha cheklash quyidagilardan iborat

harbiy xizmatni kontrakt bo'yicha o'tayotgan harbiy xizmatchiga nisbatan qo'llaniladi

ikki oydan uch yilgacha muddatga qo'llaniladi

pul ta'minotining o'n foizidan o'ttiz foizigacha bo'lgan miqdorini davlat daromadi hisobiga ushlab qolishdan iborat

Ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan yoki ehtiyotsizlik orqasida sodir etilgan jinoyat uchun sud ish holatlari va mahkumning shaxsini hisobga olgan holda **uch yildan ko'p bo'lmagan** muddatga ozodlikdan mahrum qilish, qamoq yoki axloq tuzatish ishlari jazosi o'rniga **shu muddatga** xizmat bo'yicha cheklash jazosini qo'llashi mumkin

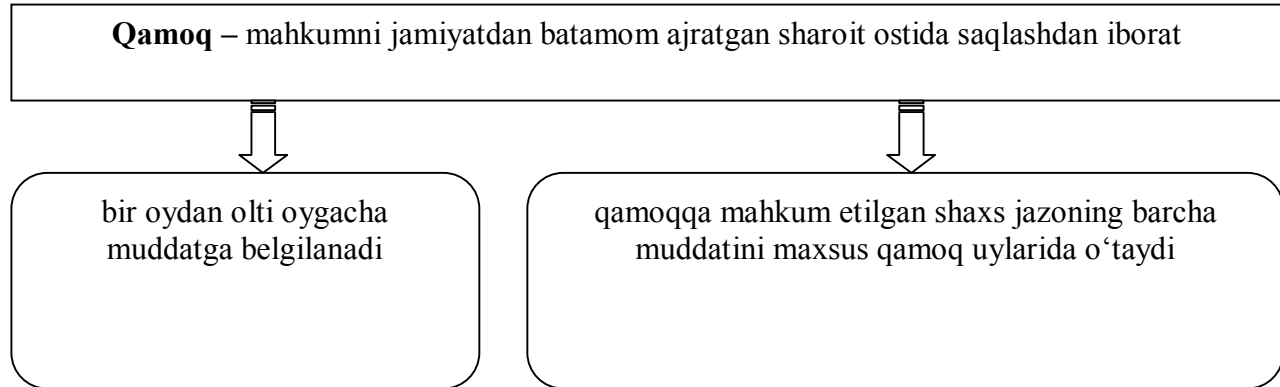
*jazoni o'tash
muddati davomida*

mahkumning mansabini, harbiy yoki maxsus unvonini oshirish mumkin emas

jazoni o'tagan vaqt

uning ko'p yil ishlaganlik, navbatdagi harbiy yoki maxsus unvon hamda pensiya olish uchun asos bo'ladigan xizmat muddatiga qo'shilmaydi

QAMOQ (JK 48-m.)

INTIZOMIY QISMGA JO‘NATISH (JK 49-m.)

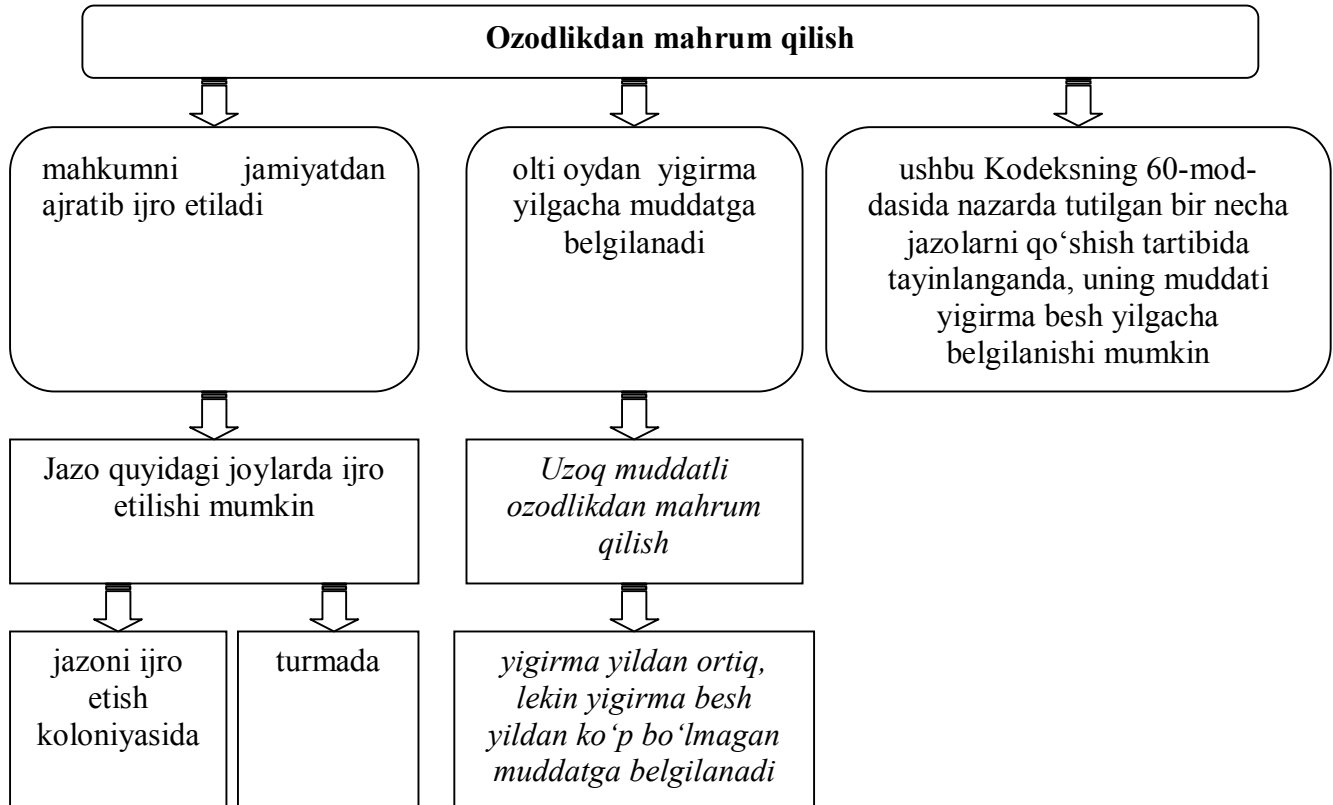
Intizomiy qismga jo‘natish – muddatli harbiy xizmat harbiy xizmatchisini sud tomonidan belgilangan muddat mobaynida (3 oydan 1 yilgacha) ichki tartibi ancha qattiq bo‘lgan maxsus harbiy qismga joylashtirish orqali muayyan huquq va imtiyozlardan mahrum etishdir

intizomiy qismga jo‘natish quyidagicha qo‘llaniladi:

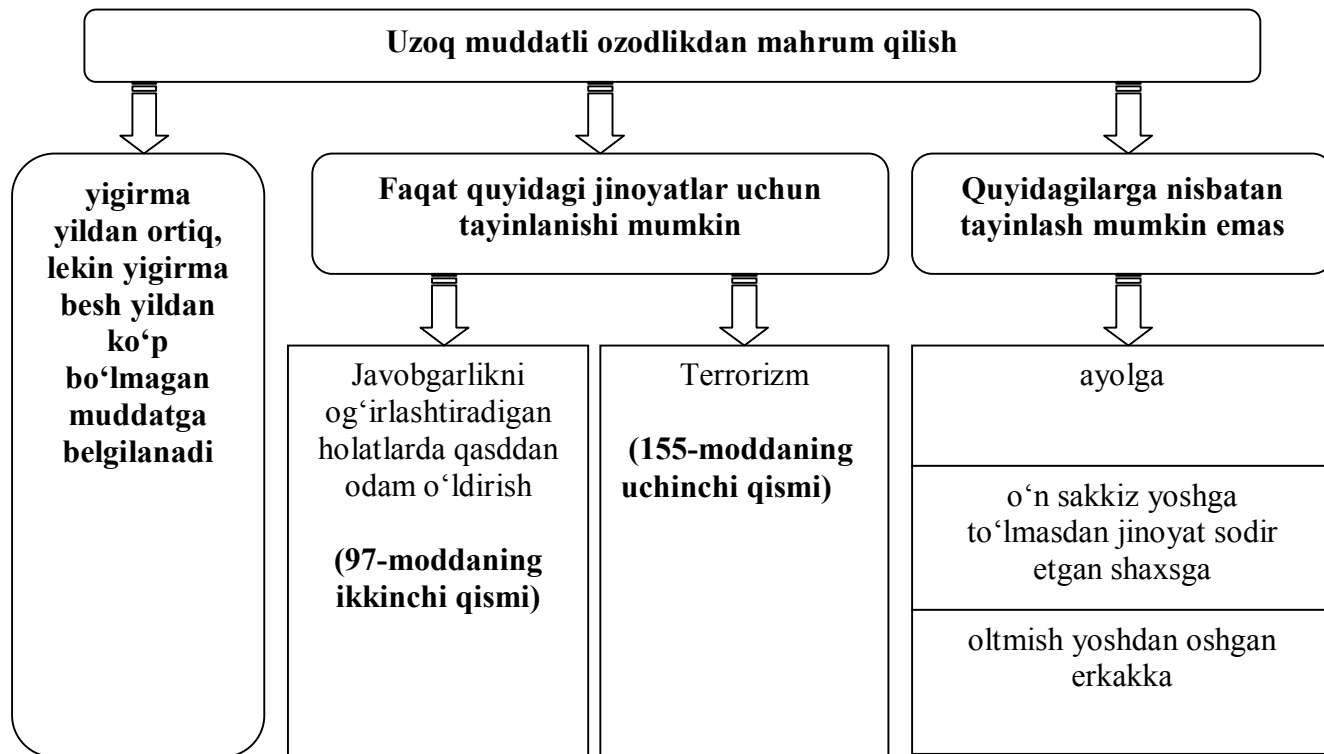
ushbu jazo turi Maxsus qism
moddalarida bevosita ko‘rsatilgan
bo‘lsa

mahkumning shaxsini hisobga olgan
holda 3 yildan ko‘p bo‘lmagan muddatga
ozodlikdan mahrum qilish jazosi o‘rniga
shu muddatga intizomiy qismga jo‘natish
jazosini qo‘llashi mumkin

OZODLIKDAN MAHRUM QILISH (JK 50-m.)

OZODLIKDAN MAHRUM QILISH (JK 50-m. 5-q.)

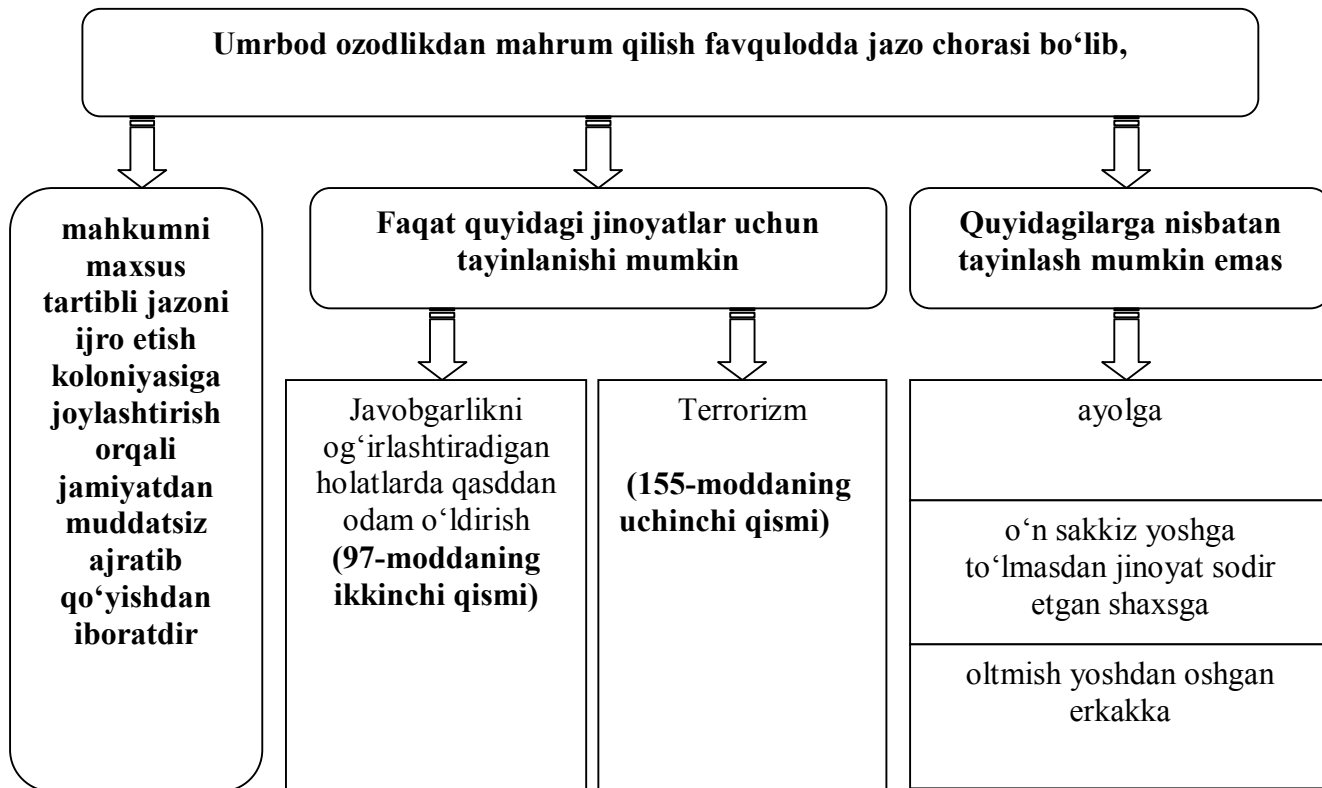

OZODLIKDAN MAHRUM QILISH (JK 50-m. 6-q.)

Ozodlikdan mahrum etishga hukm qilinayotgan ayollarga nisbatan jazoni quyidagi koloniyalarda o'tash tayinlanadi

manzil- koloniyalarda	ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan jinoyat, ehtiyotsizlik oqibatida jinoyat sodir etganlarga hamda qasddan uncha og'ir bo'lmagan jinoyat sodir etganlarga nisbatan
umumiy tartibli koloniyalarda	og'ir va o'ta og'ir jinoyat sodir etganlarga nisbatan
qattiq tartibli koloniyalarda	ilgari ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazoni o'tab chiqib, yangi sodir etgan o'ta og'ir jinoyati uchun hukm qilinayotganlarga, shuningdek o'ta xavfli retsidivist deb topilganlarga nisbatan

UMRBOD OZODLIKDAN MAHRUM QILISH JAZOSI (JK 51-m.)

HARBIY YOKI MAXSUS UNVONDAN MAHRUM QILISH (JK 52-m.)

Harbiy yoki maxsus unvondan mahrum qilish jazosi aybdorning og'ir yoki o'ta og'ir jinoyati uchun hukm qilinganda qo'shimcha jazo chorasi sifatida qo'llaniladi

sudning hukmiga
asosan

Oliy harbiy yoki maxsus unvonga yoxud O'zbekiston Respublikasining davlat mukofotiga ega bo'lgan shaxs jinoyati uchun hukm qilinganida sudning hukm asosida kiritadigan taqdimnomasiga binoan

qo'llaniladi

XI bob. JAZO TAYINLASH

Jazo tayinlashning umumiy asoslari (JK 54-m.)

jazo tayinlanadi

qonunda belgilangan
tartibda jinoyat sodir etishda
aybli deb topilgan shaxsga

jinoyat kodeksi Maxsus qismining
jinoyat sodir etganlik uchun
javobgarlikni nazarda tutgan moddasida
belgilangan doirada

umumiy qismning
qoidalariga
muvofiq

jazo tayinlashda hisobga olinadi

sodir etilgan
jinoyatning xususiyati
va ijtimoiy xavflilik
darajasi

qilmishning
motivi

yetkazilgan
zararning
xususiyati va
miqdori

aybdorning shaxsi hamda
jazoni yengillashtiruvchi
va og'irlashtiruvchi
holatlar

JAZONI YENGILLASHTIRUVCHI HOLATLAR (JK 55-m.)

Quyidagilar yengillashtiruvchi holat hisoblanadi:

aybni bo‘yniga olish to‘g‘risida arz qilish, chin ko‘ngildan pushaymon bo‘lish yoki jinoyatni ochish uchun faol yordam berish (1-q. “a” b.)	zaruriy mudofaaning, oxirgi zaruratning asosli chegarasidan chetga chiqib jinoyat sodir etish, ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan shaxsni ushlashda, kasb yoki xo‘jalik faoliyatiga bog‘liq bo‘lgan asosli tavakkalchilikda zarar yetkazish (1-q. “ye” b.)
yetkazilgan zararni ixtiyoriy ravishda bartaraf qilish (1-q. “b” b.)	voyaga yetmaganning jinoyat sodir etishi (1-q. “j” b.)
og‘ir shaxsiy, oilaviy sharoitlar oqibatida yoki boshqa mushkul ahvolda jinoyat sodir etish (1-q. “v” b.)	homilador ayolning jinoyat sodir etishi (1-q. “z” b.)
majburlash yoki moddiy tomondan, xizmat jihatidan yoxud boshqa jihatdan qaramlik sababli jinoyat sodir etish (1-q. “g” b.)	jabrlanuvchining g‘ayriqonuniy yoki axloqqa zid xulq-atvori ta’siri ostida jinoyat sodir etish (1-q. “i” b.)
jabrlanuvchining zo‘rlilik, og‘ir haqorat yoki boshqacha g‘ayriqonuniy harakatlari tufayli vujudga kelgan kuchli ruhiy hayajonlanish holatida jinoyat sodir etish (1-q. “d” b.)	
<i>Jazo tayinlashda sud ushbu moddada nazarda tutilmagan boshqa holatlarni ham yengillashtiruvchi holat deb topishi mumkin (2-q.)</i>	

JAZONI OG‘IRLASHTIRUVCHI HOLATLAR (JK 56-m.)

<i>Jinoyat sodir etish</i>		
homiladorligi aybdorga ayon bo‘lgan ayolga nisbatan (1-q. “a” b.)		jinoyat natijasida og‘ir oqibatlarning kelib chiqqanligi (1-q. “z” b.)
yosh bola, qariya yoki ojjiz ahvoldagi shaxsga nisbatan (1-q. “b” b.)		umumiy ofat sharoitidan foydalangan holda yoki favqulodda holat vaqtida yoxud ommaviy tartibsizliklar jarayonida (1-q. “i” b.)
xizmat vazifasi yoki fuqarolik burchini bajarganligi munosabati bilan shaxsga yoki uning yaqin qarindoshlariga nisbatan (1-q. “v” b.)		g‘arazli yoki boshqacha past niyatlarda (1-q. “k” b.)
aybdorga moddiy tomondan, xizmat jihatidan yoki boshqa jihatdan qaram shaxsga nisbatan (1-q. “g” b.)		irqiy yoki milliy dushmanlik yoxud adovat zamirida (1-q. “T” b.)
o‘ta shafqatsizlik bilan (1-q. “d” b.)		bir guruh shaxslar tomonidan oldingan til biriktirgan holda yoki uyushgan guruh yoxud jinoiy uyushma tomonidan (1-q. “m” b.)
ko‘pchilik uchun xavfli bo‘lgan usulda (1-q. “ye” b.)		ilgari ham qasddan jinoyat sodir etgan shaxsning takroran yoki qasddan yangi jinoyat sodir etishi (1-q. “n” b.)
yosh bola yoki ruhiy kasalligi aybdorga ayon bo‘lgan shaxsdan foydalangan holda (1-q. “j” b.)		mastlik holatida yoki giyovandlik vositalari, psixotrop yoxud kishining aql-idrokiga ta’sir etuvchi boshqa moddalar ta’siri ostida (1-q. “o” b.)
<i>Sud jazo tayinlashda ushbu moddada nazarda tutilmagan holatlarni og‘irlashtiruvchi holat deb topishi mumkin emas (3-q.)</i>		

YENGILROQ JAZO TAYINLASH (JK 57-m.)

sud alohida hollarda:

JK Maxsus qismining moddasida nazarda tutilgan mazkur jinoyat uchun belgilangan jazoning eng kam qismidan ham kamroq jazosini tayinlashi mumkin

moddada nazarda tutilmagan boshqa yengilroq turdagi jazoni tayinlashi mumkin

JK Maxsus qismining moddasida qo'llanilishi shart deb ko'rsatilgan qo'shimcha jazoni tayinlamasligi mumkin

sodir etilgan jinoyatning ijtimoiy xavflilik darajasini jiddiy kamaytiruvchi hollarning mavjudligida, qilmishning xususiyatlarini ifodalovchi holatlar

aybdorning shaxsi

aybning darajasi va shakli

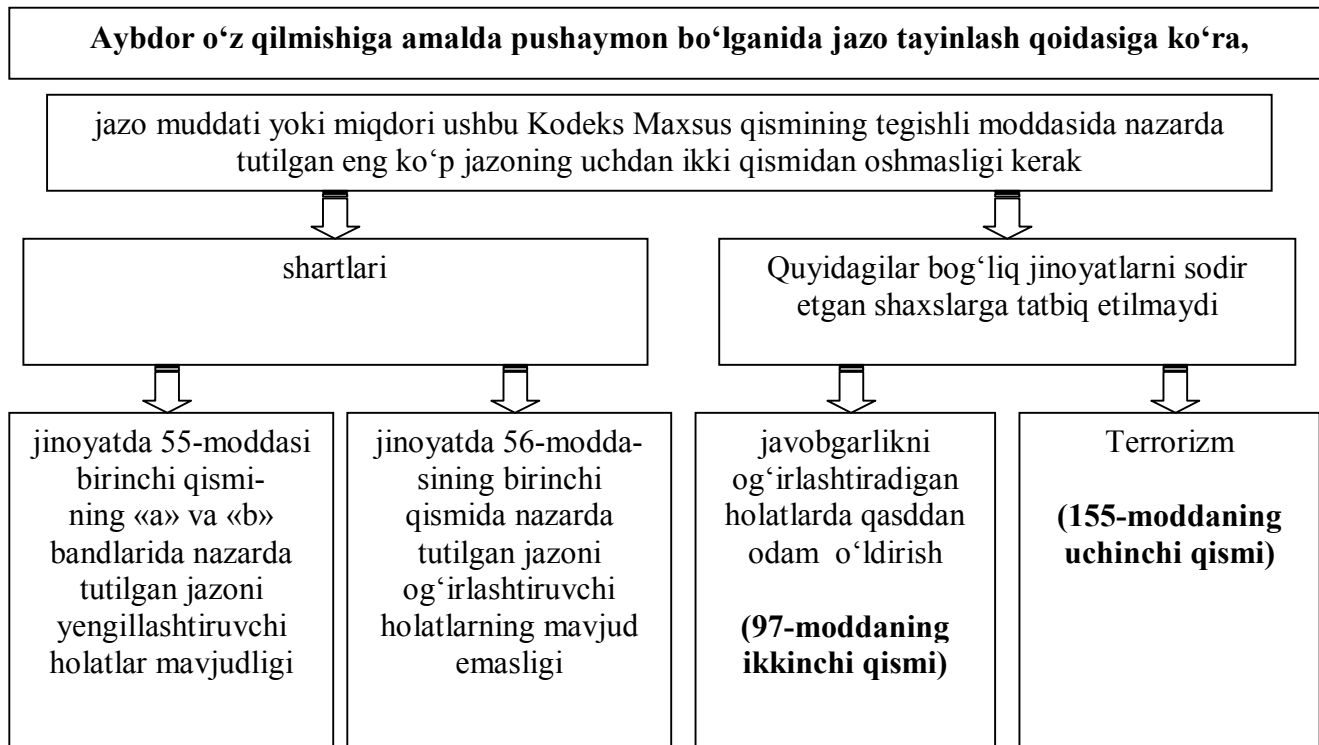
jinoyat qilish sharoiti

jinoyat qilish sabablari

shaxsning jinoyatni sodir qilguncha xulq-atvori

shaxsning jinoyatni sodir qilgandan keyingi xulq-atvori

AYBDOR O‘Z QILMISHIGA AMALDA PUSHAYMON BO‘LGANIDA JAZO TAYINLASH (JK 57¹-m.)

TAMOM BO‘LMAGAN JINOYATLAR UCHUN JAZO TAYINLASH (JK 58-m.)

sud tamom bo‘lmagan jinoyat uchun jazo tayinlashda jazo tayinlashning umumiy asoslariga amal qilgan holda, qo‘yidagilarni ham hisobga oladi:

jinoyatning
og‘ir-yengilligini

jinoiy niyatni amalga
oshirganlik darajasini

jinoyatni oxiriga yetkaza
olmaganlik sabablarini

TAMOM BO‘LMAGAN JINOYATLAR UCHUN JAZO TAYINLASH

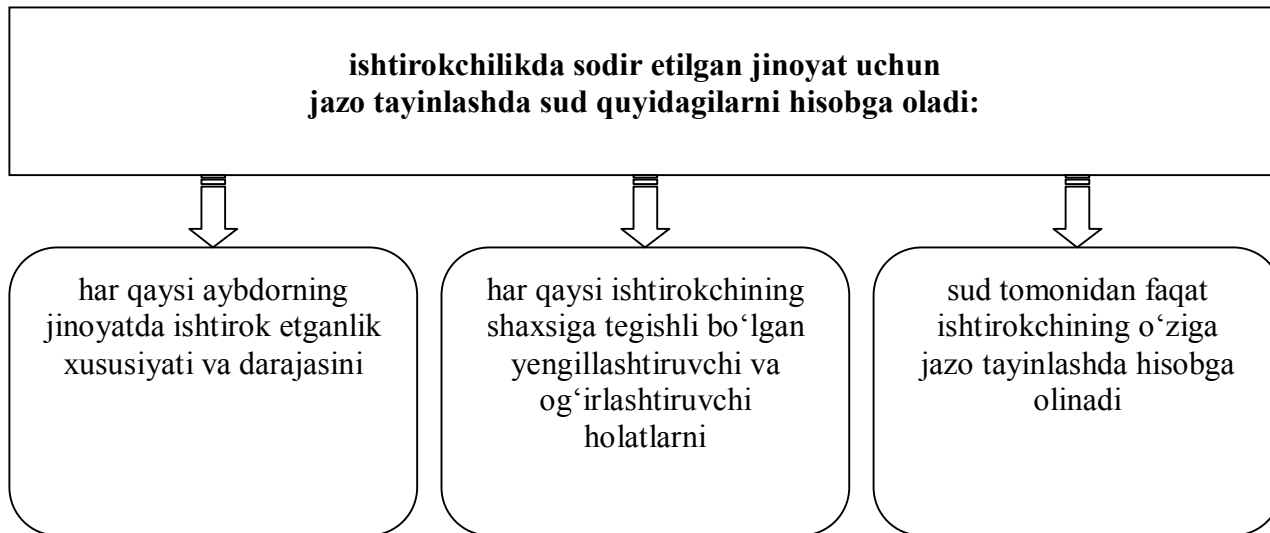
Jinoyatga tayyorgarlik ko‘rganlik hamda jinoyat sodir etishga suiqasd qilganlik uchun jazoning muddati yoki miqdori Jinoyat kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida nazarda tutilgan eng ko‘p jazoning to‘rtidan uch qismidan oshmasligi kerak.

Mazkur qoida bilan bog‘liq bo‘lgan jinoyatlar uchun jazo tayinlashda qo‘llanilmaydi:

o‘ta xavfli retsdivistlarga, uyushgan guruh yoki jinoiy uyushma a‘zolariga nisbatan	tinchlik va xavfsizlikka qarshi tamom bo‘lmagan jinoyatlar uchun	javobgarlikni og‘irlashtiradiga n holatlarda qasddan odam o‘ldirish bilan	o‘n to‘rt yoshga to‘lmaganligi aybdorga ayon bo‘lgan jabrlanuvchining nomusiga tegish yoki unga nisbatan zo‘rluk ishlatib, jinsiy ehtiyojni g‘ayritabiiy usulda qondirish bilan	yadroviy, kimyoviy, biologik va boshqa turdagi ommaviy qirg‘in qurolini, bunday qurol yaratishda foydalanish mumkinligi ayon bo‘lgan materiallarni hamda uskunalarni kontrabanda qilish bilan
---	---	---	---	---

Tamom bo‘lmagan jinoyatlar uchun umrbod ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo tayinlanishi mumkin emas.

ISHTIROKCHILIKDA SODIR ETILGAN JINOYATLAR UCHUN JAZO TAYINLASH (JK 58-m.)

BIR NECHA JINOYAT SODIR ETGANLIK UCHUN JAZO TAYINLASH (JK 59-m.)

Shaxs Jinoyat kodeksi Maxsus qismining turli moddalarida nazarda tutilgan ikki yoki undan ortiq jinoyatni sodir etgan bo‘lib, ulardan birortasi uchun ham sudlangan bo‘lmasa, sud:

JK 54-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq har qaysi jinoyat uchun jazo tayinlab, so‘ngra

umumiy qismda shu
jazo turi uchun
belgilangan doirada
tayinlangan jazolarni

to‘la qo‘shish yo‘li
bilan jinoyatlar
majmui uchun jazo
tayinlaydi

qisman qo‘shish
yo‘li bilan jino-
yatlar majmui uchun
jazo tayinlaydi

jinoyatlar majmui tariqasida har xil
turdagi jazolarni qo‘shish yo‘li bilan
jazo taynlashda Jinoyat kodeksining
61-moddasida nazarda tutilgan
qoidalarga amal qilinib, jazoning
og‘irroq turi uzil-kesil tayinlanadi

jinoyatlar majmui
tariqasida tayinlangan
asosiy jazoga sud ayrim
jinoyatlar uchun
tayinlangan qo‘shimcha
jazolarni ham qo‘shib
tayinlashi mumkin

Agar ish bo‘yicha hukm chiqarilganidan keyin mahkumning
birinchi ish bo‘yicha chiqarilgan hukmgacha yana boshqa
jinoyatda aybdor ekanligi aniqlansa ham jazo o‘sha tartibda
tayinlanadi. Bunday holda jinoyatlar majmui tariqasida sud
tomonidan tayinlangan jazo muddatiga birinchi hukm yuzasidan
jazoning o‘talgan qismi qo‘shiladi

BIR NECHA HUKM YUZASIDAN JAZO TAYINLASH (JK 60-m.)

Agar mahkum hukm chiqarilganidan keyin jazoni to'la o'tamay turib,
yangi jinoyat

sud yangi hukm bo'yicha tayinlangan jazo
muddatiga ilgari hukm yuzasidan o'talmay
qolgan jazo muddatini

to'la yoki qisman qo'shish yo'li bilan
jazo tayinlaydi

Bir necha hukmlar yuzasidan
axloq tuzatish ishlariga yoki
xizmat bo'yicha cheklashga
hukm qilinib, ish haqi yoki pul
ta'minotidan ushlab qolishning
har xil miqdori belgilangan
hollarda bu jazolarning faqat
muddatlari qo'shiladi

Ilgari hukm
yuzasidan ijro
etilmay qolgan
qo'shimcha jazolar
hukmlarning jami
tariqasida
tayinlangan asosiy
jazoga qo'shib
tayinlanadi

Bir necha hukm yuzasidan
har xil turdagi jazolarni
qo'shish yo'li bilan jazo
tayinlashda Jinoyat
Kodeksning 61-
moddasida nazarda tutilgan
qoidalarga amal qilinib,
jazoning og'irroq turi uzil-
kesil tayinlanadi

JAZOLARNI QO'SHISHNING HISOBLASH QOIDALARI (JK 61-m.)

Har hil turdagi asosiy jazolarni qo'shganda

ozodlikdan mahrum qilishning bir kuni

qamoq yoki intizomiy qismga
jo'natishning **bir kuniga** to'g'ri keladi

axloq tuzatish ishlari yoki xizmat bo'yicha
cheklashning **uch kuniga** to'g'ri keladi

Jarima yoki muayyan huquqdan mahrum qilish tariqasidagi jazolar

ozodlikdan
mahrum qilish

intizomiy
qismga
jo'natish

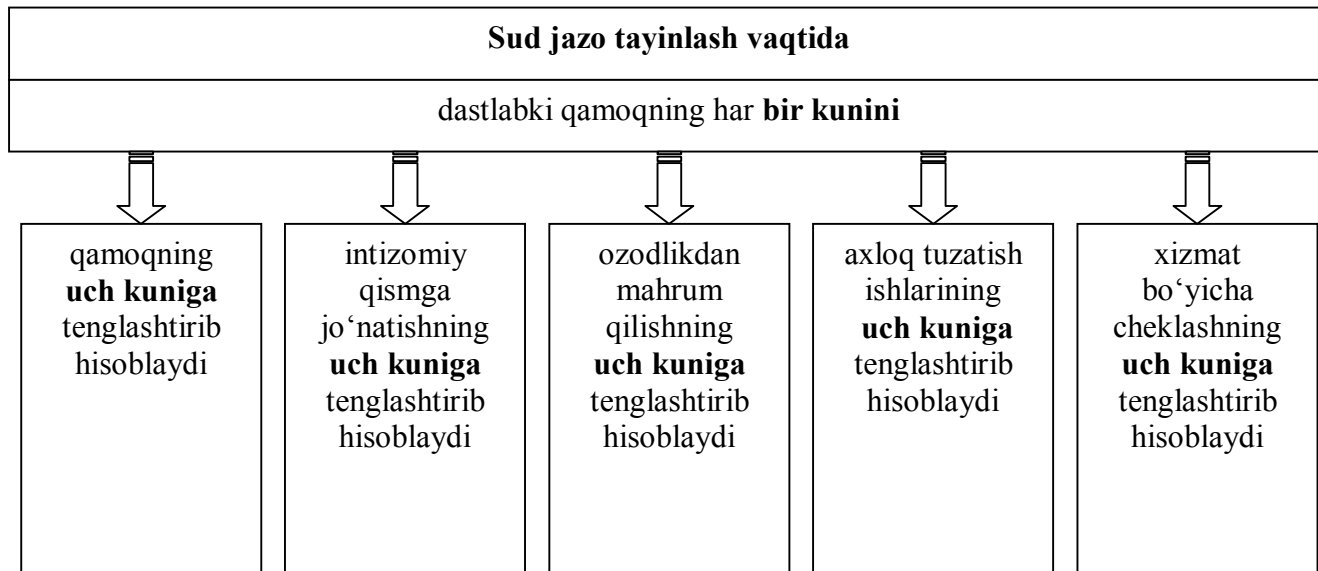
qamoq

xizmat
bo'yicha
cheklash

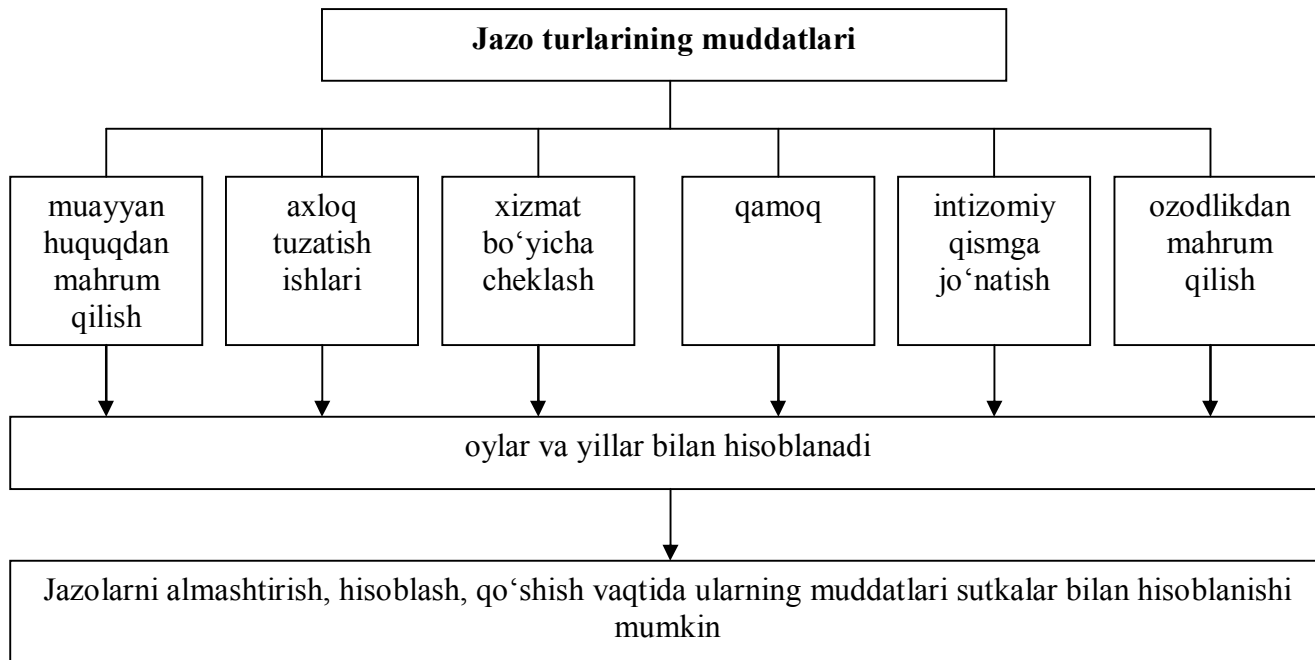
axloq tuzatish
ishlari

jazolari bilan qo'shilganda har biri alohida ijro etiladi (2-q.)

DASTLABKI QAMOQ VAQTINI HISOBGA OLISH QOIDALARI (JK 62-m.)

JAZO MUDDATLARINI HISOBLASH (JK 63-m.)

Beshinchi bo‘lim. JAVOBGARLIKDAN VA JAZODAN OZOD QILISH

XII bob. Javobgarlikdan ozod qilishning turlari

«JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH» TUSHUNCHASI VA TURLARI

Jinoiy javobgarlikdan ozod qilish – jinoyat sodir etgan shaxsni qonunda ko‘rsatilgan muayyan huquq va erkinliklarni cheklash yoki ulardan mahrum qilish shuningdek, hukm etilish majburiyatidan ozod etishdir

Javobgarlikdan ozod qilishning turlari

javobgarlikka tortish muddatining o‘tib ketganligi munosabati bilan jinoyat uchun javobgarlikdan ozod qilish (JK 64-m.)

qilmish yoki shaxs ijtimoiy xavfliligini yo‘qotganligi munosabati bilan javobgarlikdan ozod qilish (JK 65-m.)

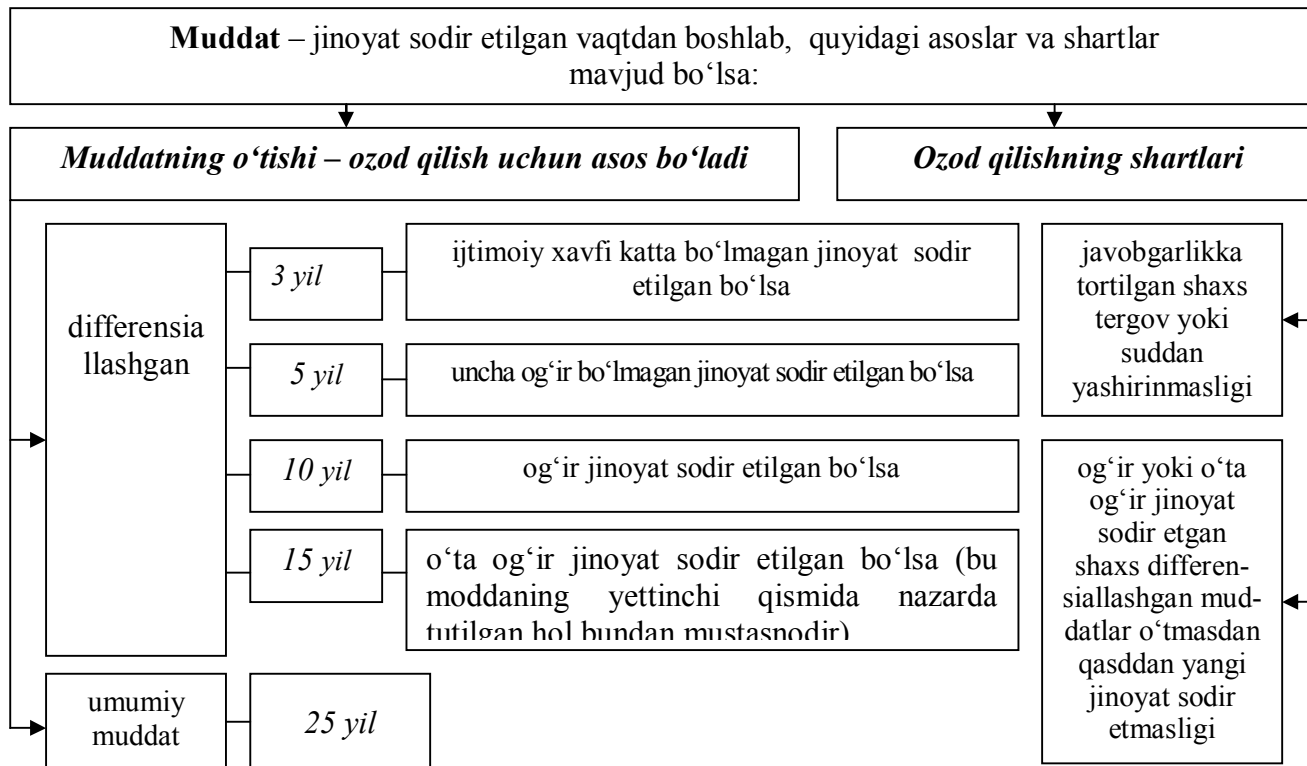
aybdor o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lganligi munosabati bilan javobgarlikdan ozod qilish (JK 66-m.)

yarashilganligi munosabati bilan jinoiy javobgarlikdan ozod qilish (JK 66¹-m.)

kasallik tufayli javobgarlikdan ozod qilish (JK 67-m.)

amnistiya akti asosida javobgarlikdan ozod qilish (JK 68-m.)

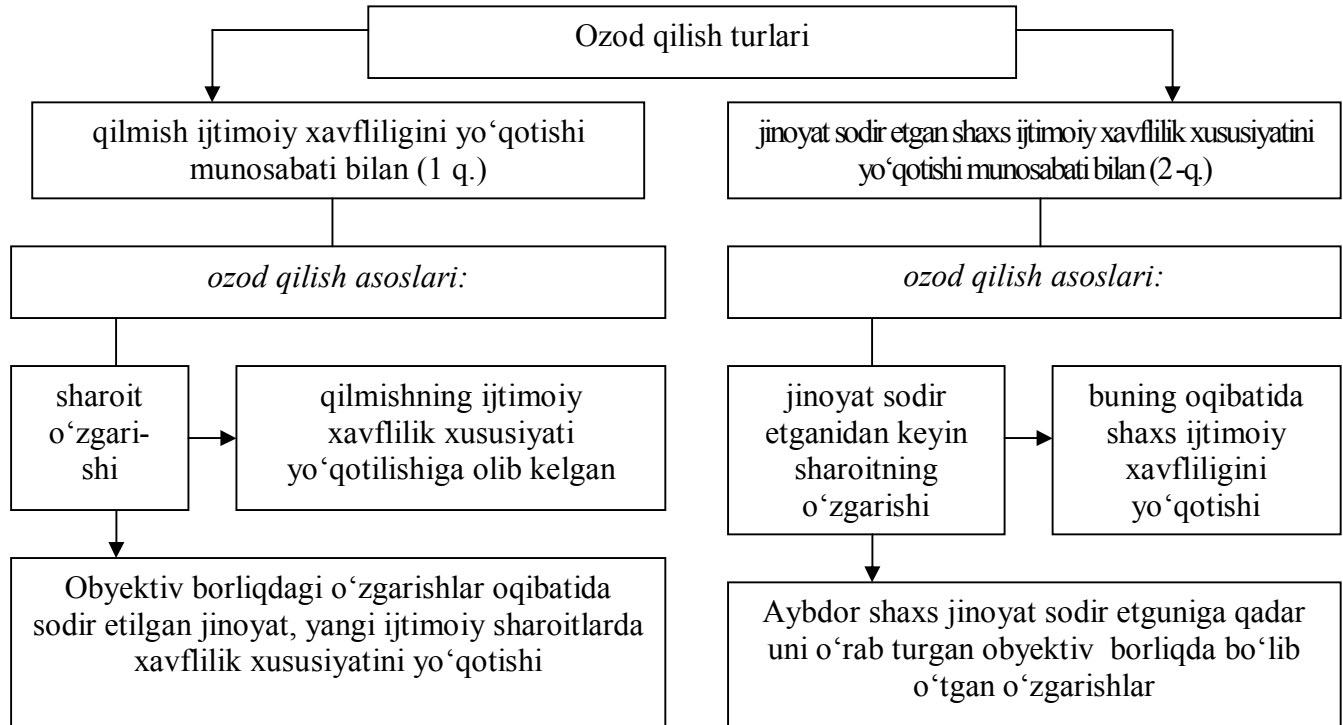
JAVOBGARLIKKA TORTISH MUDDATINING O‘TIB KETGANLIGI MUNOSABATI BILAN JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 64-m.)

JAVOBGARLIKKA TORTISH MUDDATINING O‘TIB KETGANLIGI MUNOSABATI BILAN JINOYAT UCHUN JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 64-m.)

Javobgarlikka tortish muddatlari		
<i>to‘xtatiladi</i>	<i>uziladi</i>	<i>qo‘llanilmaydi</i>
agar jinoyat sodir etgan va jinoiy javobgarlikka tortilgan shaxs tergov yoki suddan yashirinsa. Aybdor ushlangan yoki aybini bo‘yniga olib arz qilgan kundan boshlab muddatning o‘tishi	agar og‘ir yoki o‘ta og‘ir jinoyat sodir etgan shaxs ushbu moddada nazarda tutilgan muddatlar o‘tmasdan qasddan yangi jinoyat sodir etsa, muddatning o‘tishi uziladi. Bunday holda javobgarlikka tortish muddatlari yangi jinoyat sodir etilgan kundan boshlab hisoblanadi. Qolgan hollarda, agar shaxs javobgarlikka tortish muddatlari o‘tmasdan yangi jinoyat sodir	tinchlik va insoniyat xavfsizligiga qarshi jinoyat sodir etgan shaxslarga
Sodir etilgan jinoyat uchun Jinoyat kodeksi Maxsus qismining moddasida umrbod ozodlikdan mahrum qilish jazosini tayinlash nazarda tutilgan jinoyatni sodir etgan shaxsга nisbatan, javobgarlikka tortish muddatlarini qo‘llash masalasi sud tomonidan hal qilinadi. Agar sud javobgarlikka tortish muddatini qo‘llashni lozim topmasa, umrbod ozodlikdan mahrum qilish jazosi o‘rniga ozodlikdan mahrum qilish tayinlanadi.		

BILAN JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 65-m.)

AYBDOR O‘Z QILMISHIGA AMALDA PUSHAYMON BO‘LGANLIGI MUNOSABATI BILAN JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 66-m.)

**Aybdor o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lganligi munosabati bilan quyidagi shart-
larning barchasi mavjud bo‘lsa javobgarlikdan ozod qilinishi mumkin**

shaxsning ijtimoiy
xavfi katta bo‘lmagan
yoki uncha og‘ir
bo‘lmagan jinoyatni
birinchi marta sodir
etganligi

aybini
bo‘yniga olish
to‘g‘risida arz
qilganligi

chin
ko‘ngildan
pushaymon b
bo‘lganligi

jinoyatning
ochilishiga faol
yordam
berganligi

keltirilgan
zararni
bartaraf
qilganligi

YARASHILGANLIGI MUNOSABATI BILAN JINOIY JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 66¹-m.)

Jinoyat huquqida yarashilganlik – bu jabrlanuvchi huquq qo‘llovchini, jinoyat sodir etgan shaxsning jinoyatdan keyingi xulq-atvoridan qoniqayotganligini va uni jinoiy javobgarlikdan ozod etilishiga rasmiy ravishda roziligini anglatishidir

yarashilganlik munosabati bilan jinoiy javobgarlikdan ozod qilishga quyidagi holda yo‘l
qo‘yiladi.

asoslar

birinchi marta jinoyat sodir etsa

sodir etilgan jinoyat ro‘yxati qonunda qat’iy
belgilangan ijtimoiy xavfi katta bo‘lmagan yoki uncha
og‘ir bo‘lmagan jinoyatlar toifasiga kirs

shartlar

aybiga iqrar bo‘lish

jabrlanuvchi bilan yarashish

zararni bartaraf etish

KASALLIK TUFAYLI JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 67-m.)

Jinoyat sodir etgan shaxs hukm chiqarilguncha qadar o'z harakatlarining ahamiyatini anglay olmaydigan va o'z harakatlarini boshqara olmaydigan darajada ruhiy kasallikka chalinib qolgan bo'lsa, javobgarlikdan ozod qilinadi

Jinoyat sodir etib hukm chiqarilgunga qadar ruhiy kasallikka chalinib qolgan shaxslarga ruhiy holatiga qarab sud tomonidan tibbiy yo'sindagi majburlov choralari qo'llanilishi mumkin (batafsilroq qarang JK VII bo'limi)

Bunday shaxs Jinoyat kodeksining 64-moddasida nazarda tutilgan muddatlar o'tmasdan tuzalsa, javobgarlikka tortiladi. Bunday holda javobgarlikka tortish muddatlari sud tomonidan tibbiy yo'sindagi majburlov chorasi qo'llanilgan kundan hisoblanadi

Agar sud tibbiy yo'sindagi majburlov choralari, hukm chiqarilgunga qadar ruhiy kasallikka chalingan shaxslarga qo'llash asosini topmasa, javobgarlikka tortish muddatlarini qo'llash JK 64-m. 2-q.ga asosan jinoyat sodir etgan kundan amalga oshiriladi

AMNISTIYA AKTI ASOSIDA JAVOBGARLIKDAN OZOD QILISH (JK 68-m.)

Amnistiya – O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining taqdimnomasiga asosan O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati tomonidan qabul qilinadigan Jinoyat kodeksida nazarda tutilgan jinoyatni sodir qilgan shaxsni javobgarlikdan ozod qiluvchi huquqiy normativ aktdir

Amnistiya

ma'lum bo'lmagan doiradagi shaxslarga (bir guruh shaxslarga) nisbatan individual e'lon qilinadi va shu bilan individual xususiyatga ega bo'lgan javobgarlikdan ozod qilishning boshqa asoslaridan farq qiladi

jinoyatlar to'g'risidagi qonunni o'zgartirmaydi, jinoyat tarkibini bekor qilmaydi, faqatgina jinoyatlar to'g'risidagi qonunning insonparvarlik (JK 7-m.) va odillik (JK 8-m.) prinsiplarini amalga oshirishning usullaridan bo'lib, javobgarlikdan ozod qiladi

XIII bob. Jazodan ozod qilishning turlari

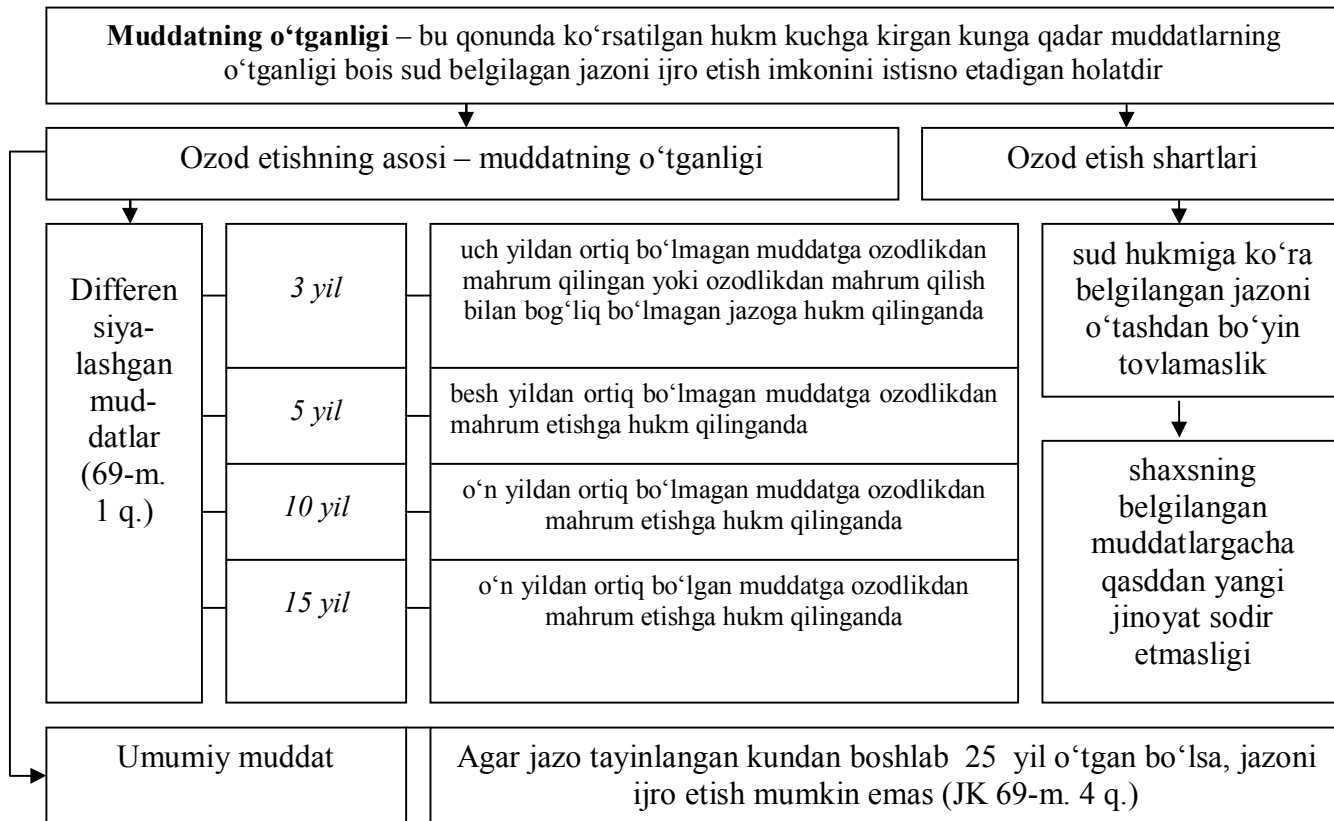
«JAZODAN OZOD QILISH» TUSHUNCHASI VA TURLARI

Jazodan ozod qilish deganda aybdor deb topilgan va mahkum shaxsga nisbatan jazoni qo‘llashdan yoxud boshqa usul va vositalar bilan jazo maqsadlariga erishuv imkoniyati mavjudligi holatlarida davlatning jazoni ijro etishni davom ettirishdan voz kechishi tushuniladi

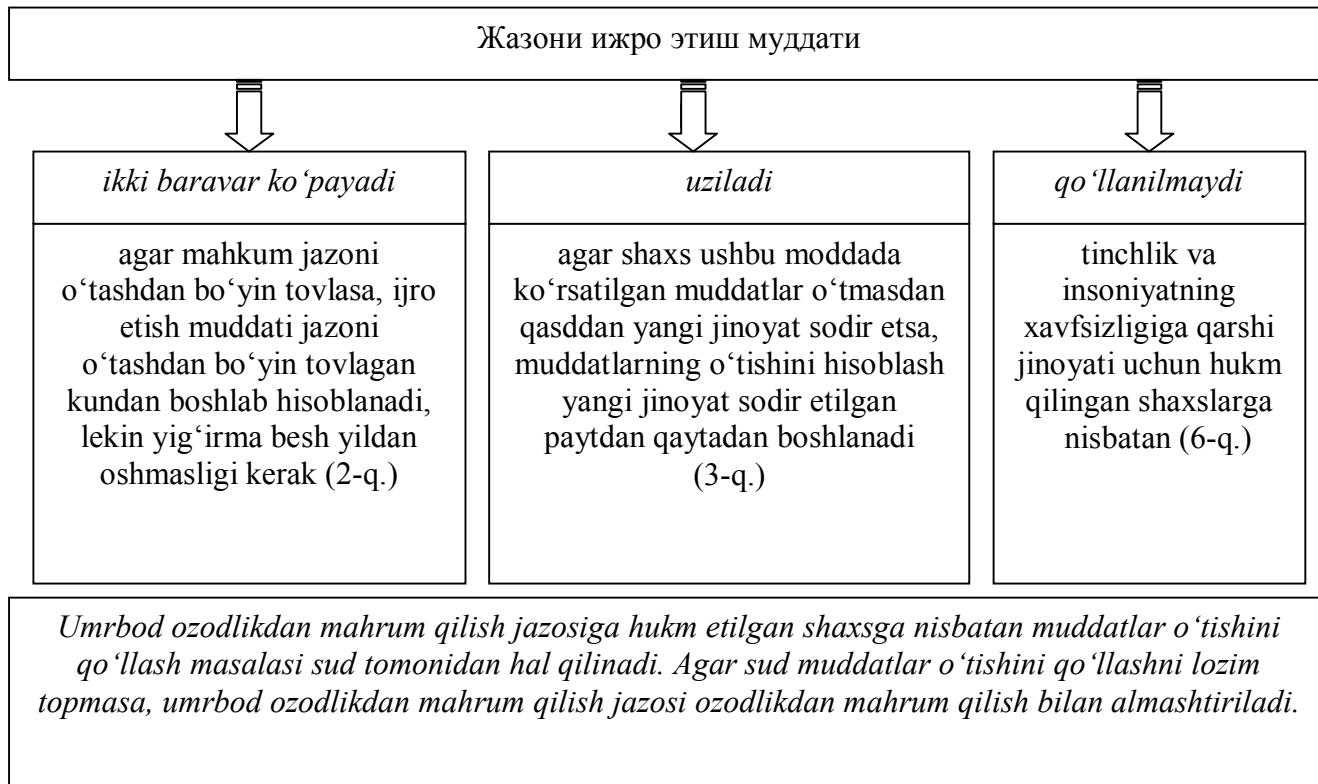
Jazodan ozod qilishning turlari

jazoni ijro etish muddati o‘tib ketganligi munosabati bilan jazodan ozod qilish (JK 69-m.)		jazoni o‘tashdan muddatidan ilgari shartli ozod qilish (JK 73-m.)
shaxsning ijtimoiy xavflilik xususiyatini yo‘qotishi munosabati bilan uni jazodan ozod qilish (JK 70-m.)		jazoni yengilrog‘i bilan almashtirish (JK 74-m.)
aybdor o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lganligi munosabati bilan jazodan ozod qilish (JK 71-m.)		kasallik yoki mehnat qobiliyatini yo‘qotish oqibatida jazodan ozod qilish (JK 75-m.)
shartli hukm qilish (JK 72-m.)		amnistiya akti yoki afv etish asosida jazodan ozod qilish (JK 76-m.)

JAZONI IJRO ETISH MUDDATI O‘TIB KETGANLIGI MUNOSABATI BILAN JAZODAN OZOD QILISH (JK 69-m.)

JAZONI IJRO ETISH MUDDATI O‘TIB KETGANLIGI MUNOSABATI BILAN JAZODAN OZOD QILISH (JK 69-m.)

**SHAXSNING IJTIMOIIY XAVFLILIK XUSUSIYATINI YO‘QOTISHI MUNOSABATI
BILAN UNI JAZODAN OZOD QILISH (JK 70-m.)**

Sud jinoyat sodir etgan shaxsni ishi sudda ko‘rilayotgan vaqtgacha uni jazodan ozod qilishi
mumkin, agar:

sharoit o‘zgargan bo‘lsa

shaxs namunali xulqi, mehnatga yoki o‘qishga halol
munosabati bilan o‘zini ko‘rsatib, ijtimoiy
xavfliligini yo‘qotdi deb
e’tirof etilsa

**AYBDOR O‘Z QILMISHIGA AMALDA PUSHAYMON BO‘LGANLIGI MUNOSABATI
BILAN JAZODAN OZOD QILISH (JK 71-m.)**

**Aybdor o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lganligi munosabati bilan sud tomonidan
jazodan ozod qilinishi mumkin, agar:**

Quyidagilar asos bo‘lsa

ijtimoiy xavfi
katta bo‘lmagan
yoki uncha og‘ir
bo‘lmagan
jinoyatni birinchi
marta sodir
etganligi

aybini bo‘yniga
olish to‘g‘risida
arz qilganligi

jinoyatning
ochilishiga faol
yordam berganligi

keltirilgan zararni
bartaraf qilganligi

ISHTIROKCHILARNING AMALDA PUSHAYMON BO‘LGANLIGI MUNOSABATI BILAN JAZODAN OZOD QILISHNING MAXSUS TURI (JK 71-m. 2-q.)

Shaxs boshqa shaxslar bilan birgalikda jinoyat sodir etishda ishtirok qilgan yoki uyushgan guruh yoxud jinoiy uyushma a’zosi bo‘lgan bo‘lsa, sud tomonidan jazodan ozod qilinishi mumkin, agar:

Quyidagilar asoslar mavjud bo‘lsa

aybini
bo‘yniga olish
to‘g‘risida arz
qilganligi

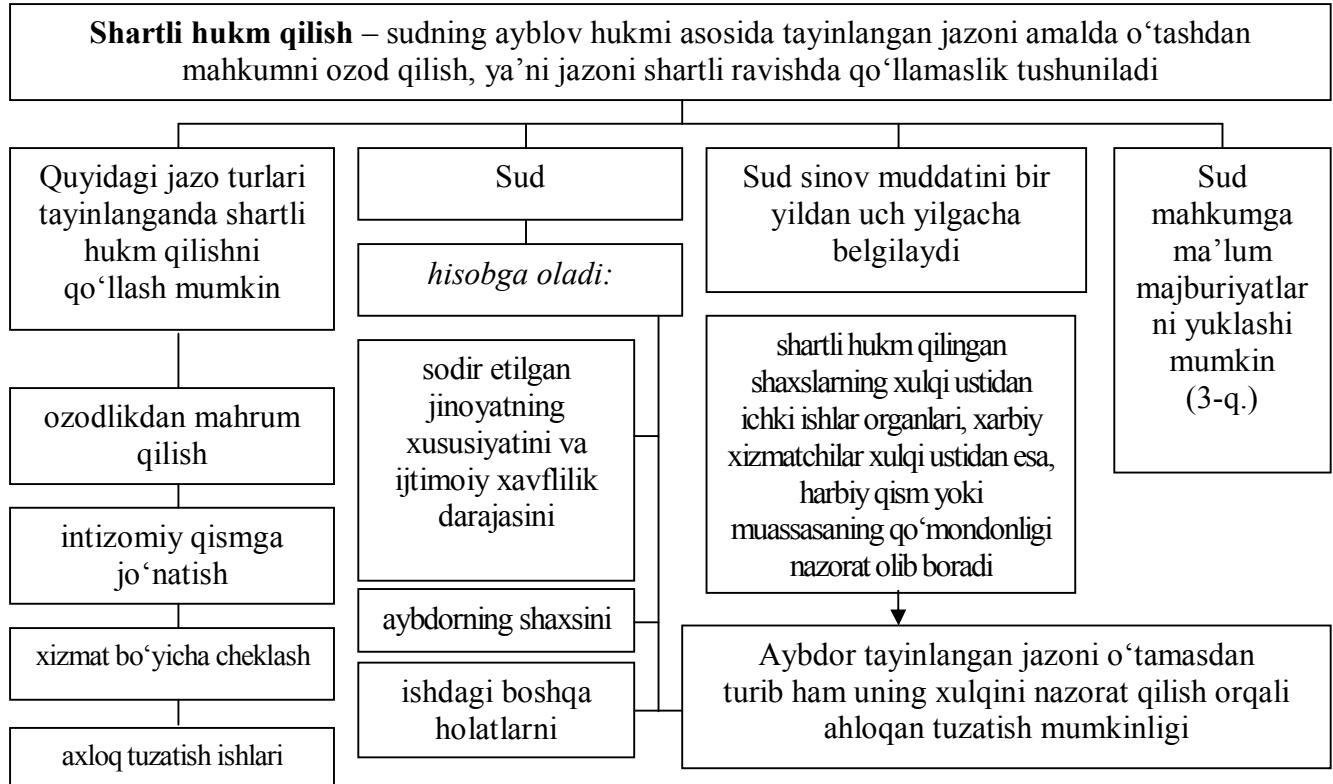
chin
ko‘ngildan
pushaymon
bo‘lganligi

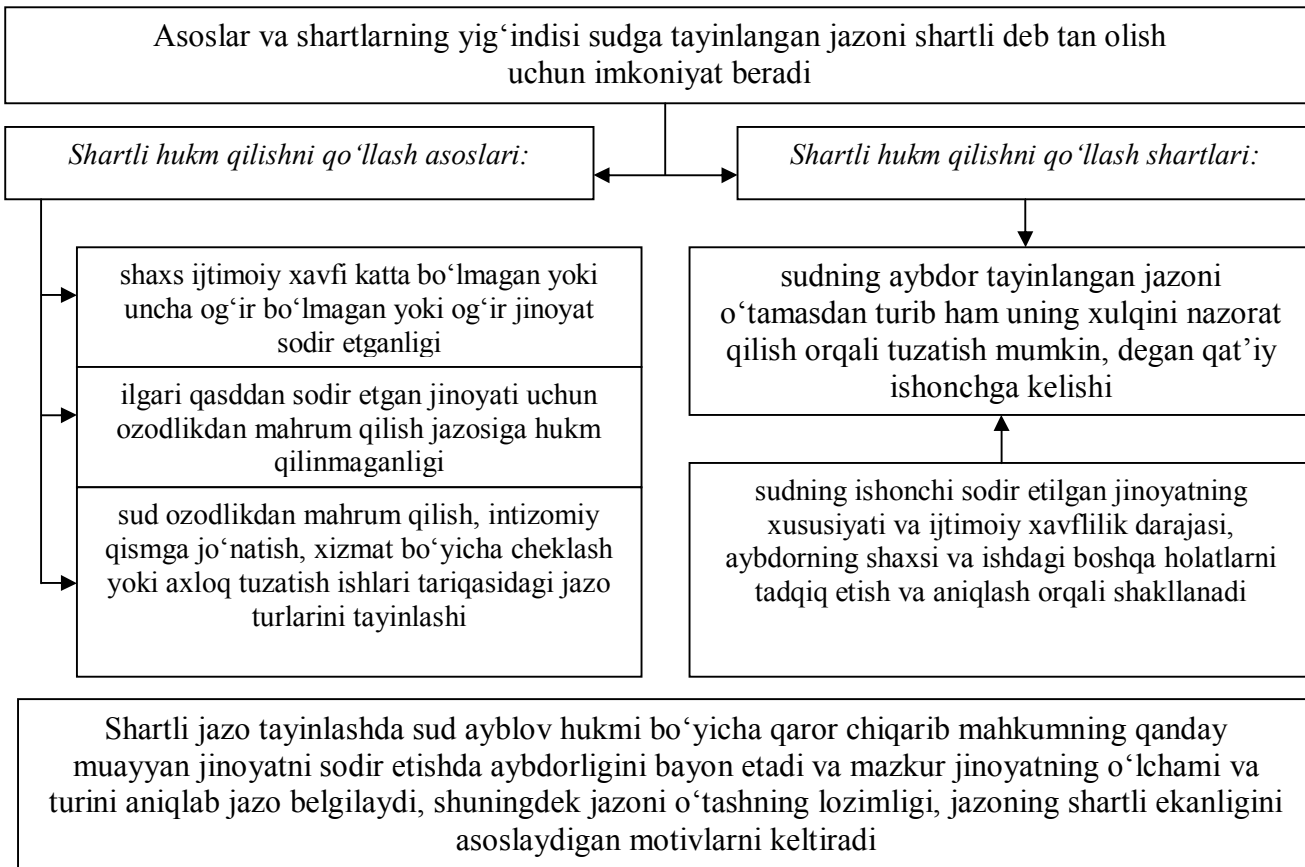
jinoyatning oldini olish,
jinoyatni ochish yoki uning
tashkilotchilarini yoxud boshqa
ishtirokchilarini aniqlash va
fosh qilishga yordam berganligi

basharti u og‘ir yoki
o‘ta og‘ir jinoyat
sodir etishda
bevosita ishtirok
etmaganligi

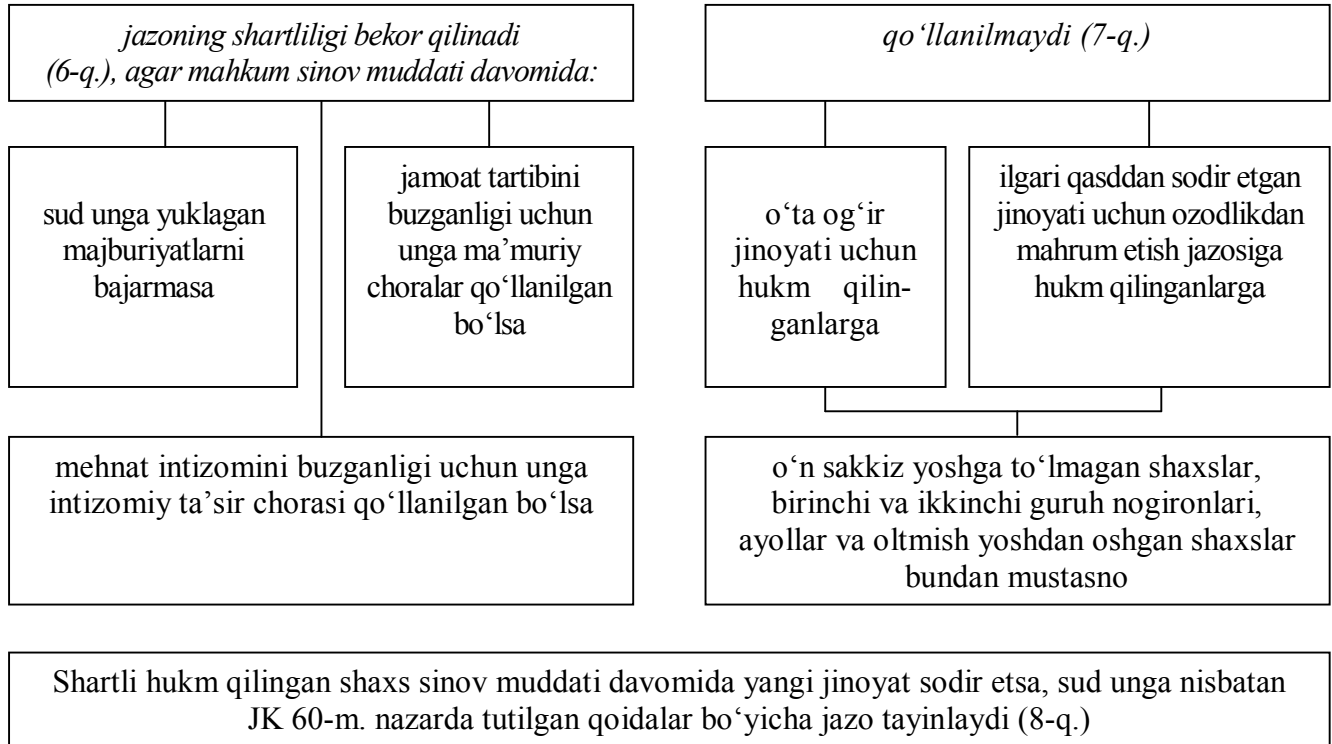
Jinoyat Kodeksi Maxsus qismining tegishli moddasida alohida ko‘rsatilgan hollarda, jinoyat sodir etgan shaxs o‘z qilmishiga amalda pushaymon bo‘lgan taqdirda sud tomonidan jazodan ozod qilinishi lozim.

SHARTLI HUKM QILISH (JK 72-m.)

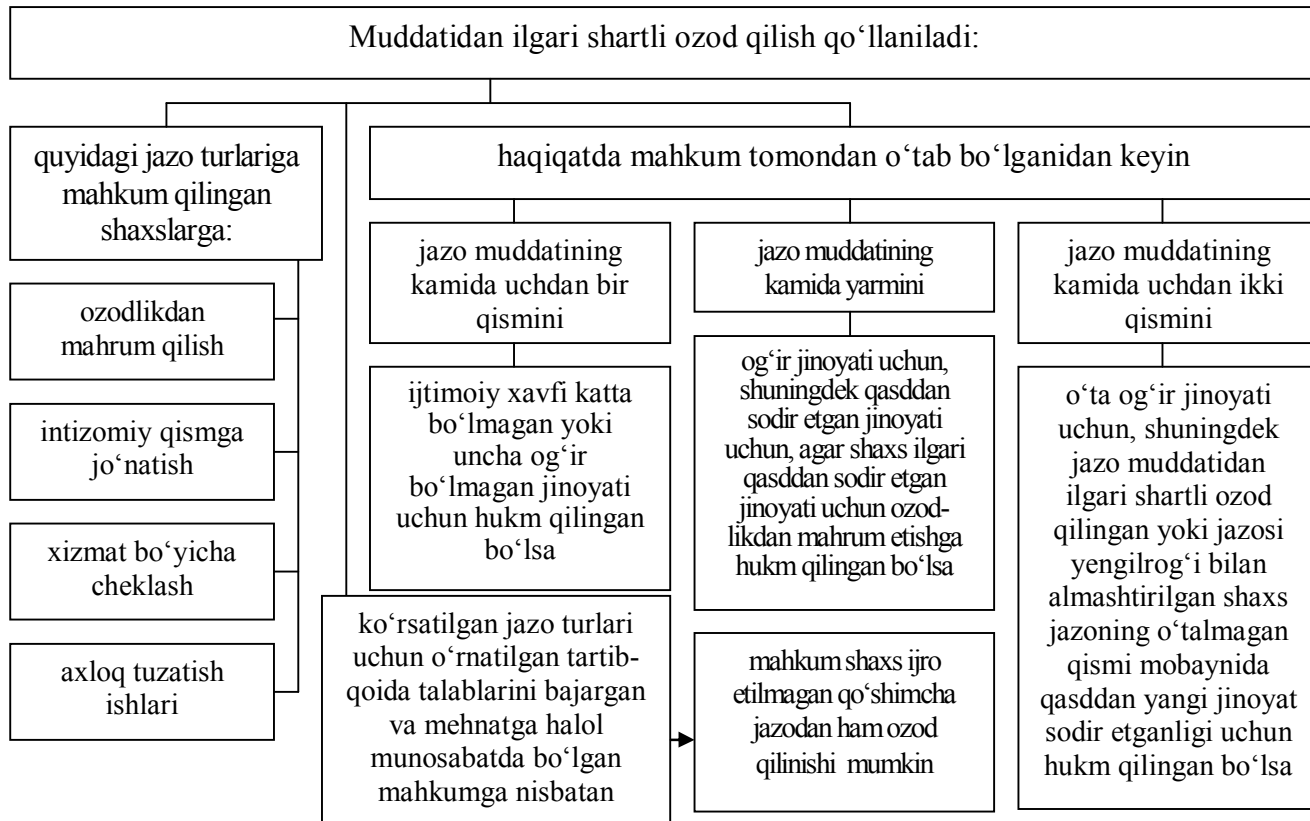

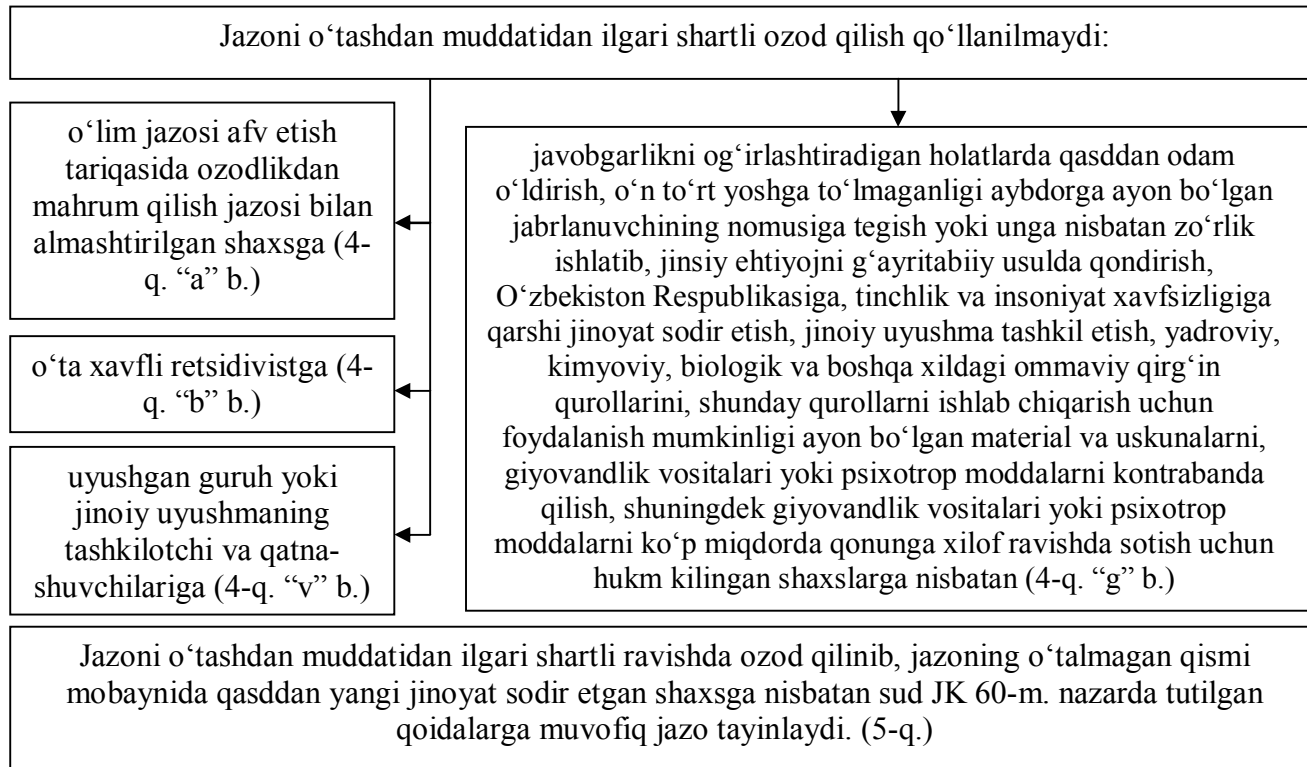
SHARTLI HUKM QILISH (JK 72-m.)

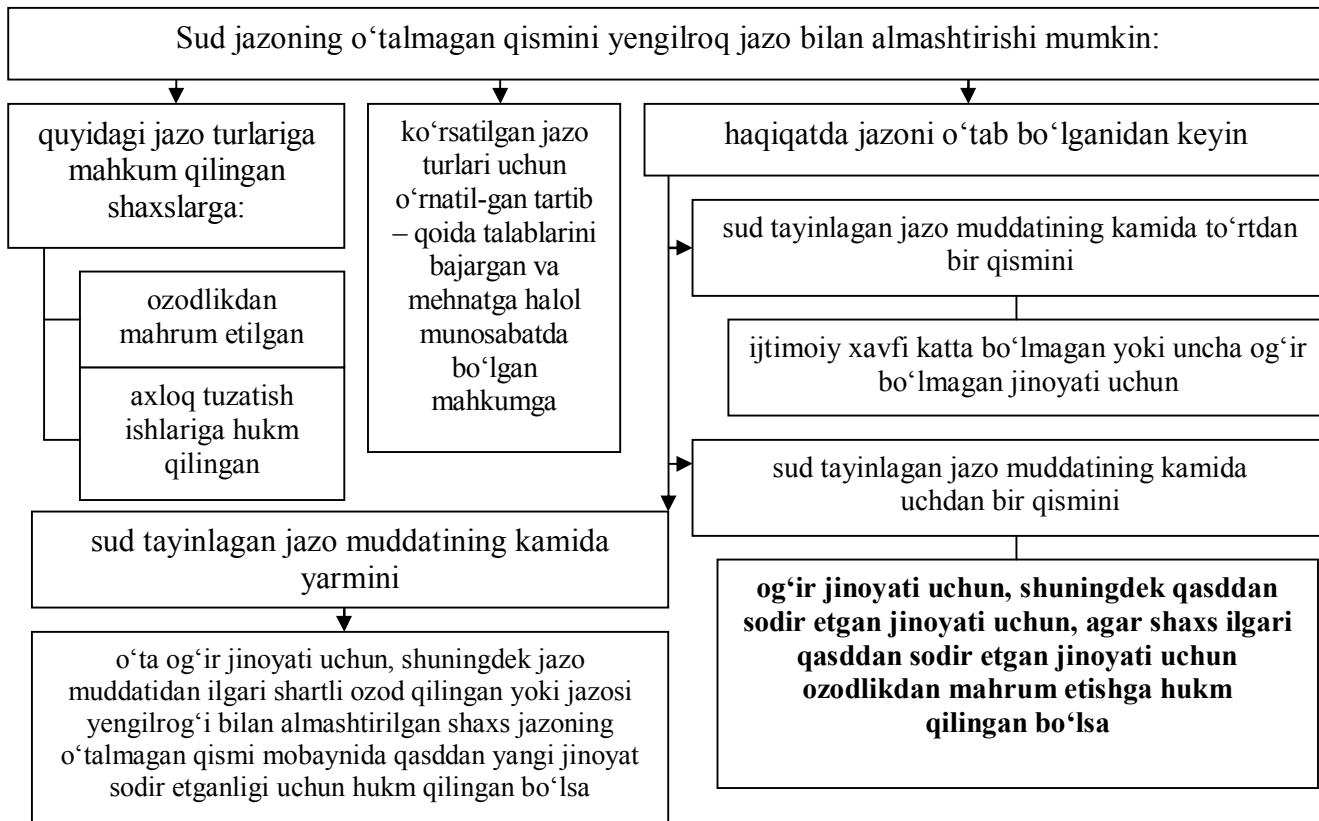
JAZONI O‘TASHDAN MUDDATIDAN ILGARI SHARTLI OZOD QILISH (JK 73-m.)

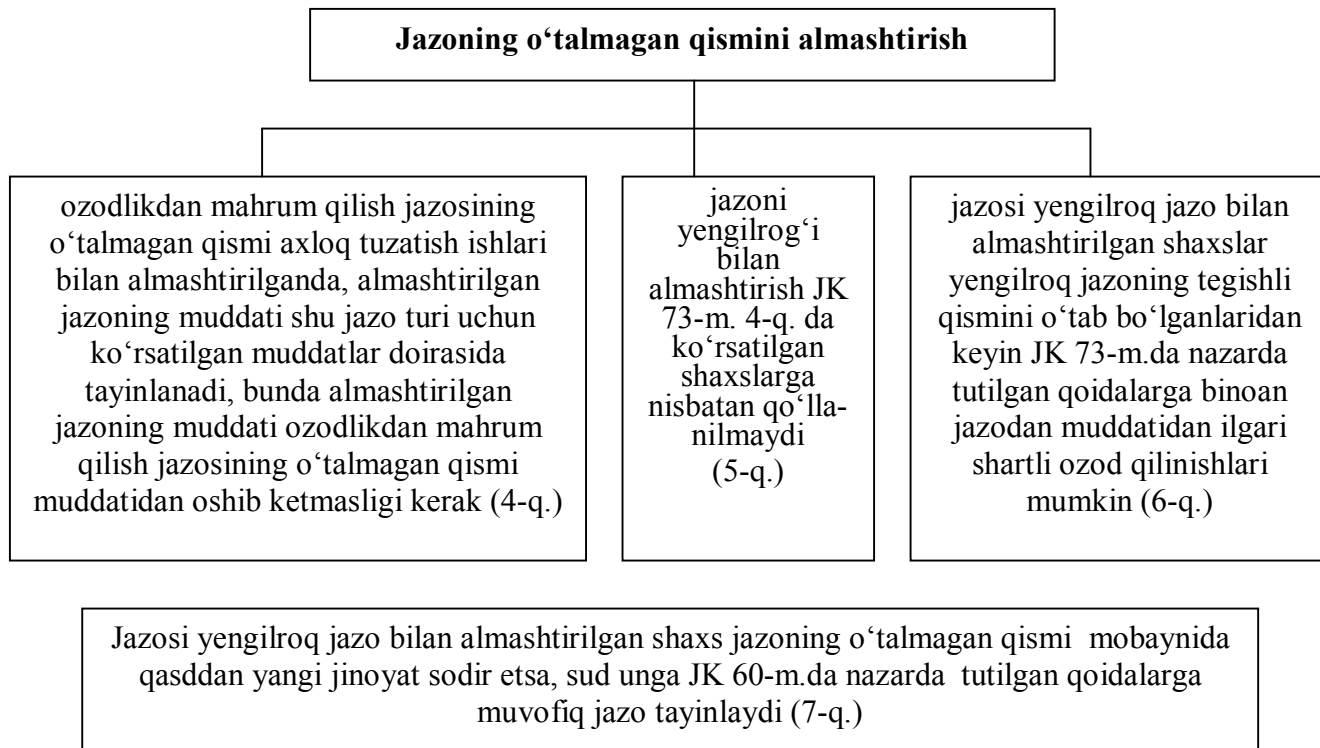
JAZONI O‘TASHDAN MUDDATIDAN ILGARI SHARTLI OZOD QILISH (JK 73-m.)

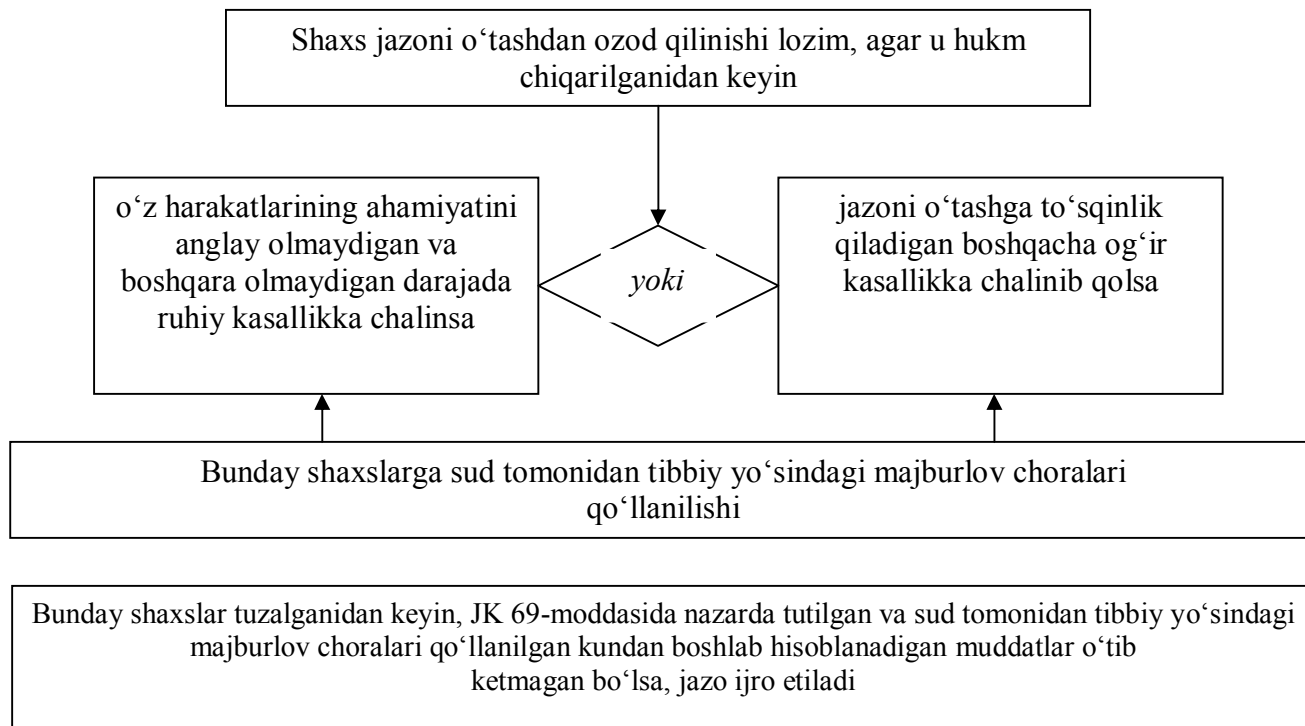
JAZONI YENGILROG'I BILAN ALMASHTIRISH (JK 74-m.)

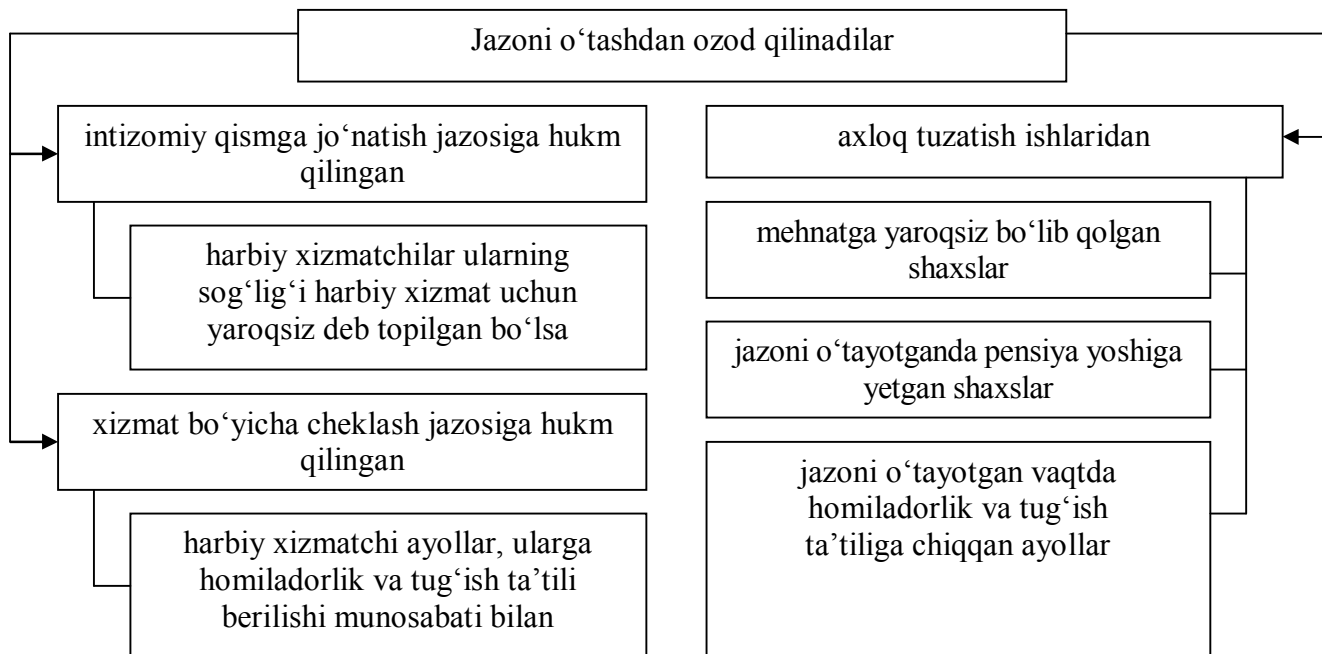
JAZONI YENGILROG‘I BILAN ALMASHTIRISH (JK 74-m.)

KASALLIK YOKI MEHNAT QOBILIYATINI YO‘QOTISH OQIBATIDA JAZODAN OZOD QILISH (JK 75-m.)

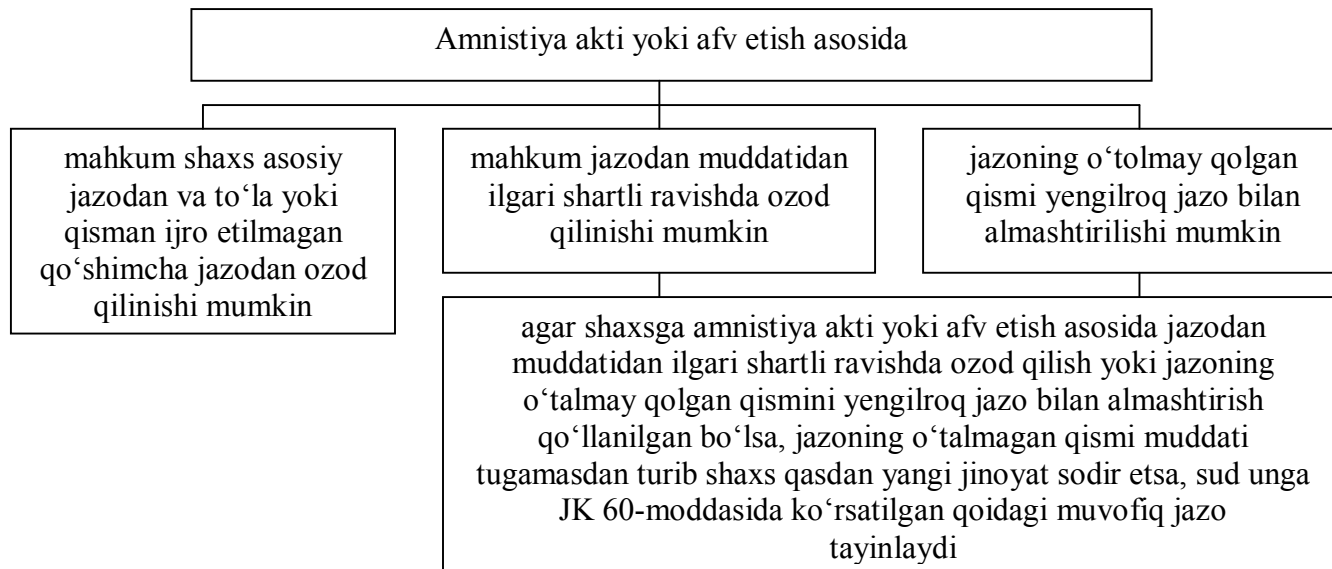

KASALLIK YOKI MEHNAT QOBILIYATINI YO‘QOTISH OQIBATIDA JAZODAN OZOD QILISH (JK 75-m.)

AMNISTIYA AKTI YOKI AFV ETISH ASOSIDA JAZODAN OZOD QILISH (JK 76-m.)

Afv etish O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining yakka tartibdagi ma’lum akti bo‘lib, aniq shaxs yoki belgilangan aniq bir guruh shaxslarga nisbatan, jinoyat sodir etganlikning jinoiy-huquqiy oqibatlarini bekor qilish yoki yengillashtirishni ko‘zda tutadi
 (“amnistiya” tushunchasi haqida JK 86-moddasining chizmasiga qarang)

XIV bob. Sudlanganlik

SUDLANGANLIKNING HUQUQIY AHAMIYATI (JK 77-m.)

Sudlanganlik shaxsning sodir etgan jinoyati uchun hukm etilganligidan kelib chiqadigan huquqiy holatidir

jazo tayinlangan ayblov hukmi qonuniy kuchga kirgan kundan boshlab vujudga keladi (2-q.)

agar shaxs sud tomonidan jazodan ozod qilingan bo'lsa vujudga kelmaydi (2-q.)

sudlanganlik Jinoyat Kodeksida nazarda tutilgan hollarda va shaxs yangi jinoyat sodir etgandagina huquqiy ahamiyatga ega bo'ladi (3-q.)

sudlanganlik muddatining o'tib ketganligi yoki sudlanganlikning olib tashlanishi munosabati bilan uning barcha huquqiy oqibatlari bekor bo'ladi (4-q.)

Jazoni o'tagan, ammo qonun o'zgarishi bilan bunday qilmish jinoyat deb hisoblanmaydigan taqdirda, shuningdek o'tab bo'linishi bilan sudlanganlik holati tugallanadigan qilmish uchun jazo tayinlangan bo'lsa, shaxs sudlanmagan deb hisoblanadi (5-q.)

SUDLANGANLIK HOLATINING TUGALLANISHI (JK 78-m.)

Sudlanganlik holatining tugallanishi – ma’lum muddat o‘tgach mazkur masala bo‘yicha sudning maxsus qarorisiz barcha huquqiy oqibatlar va cheklashlarning to‘xtatilishidir to‘xtatilishidir

Sudlanganlik holati quyidagicha tugallanadi:

shartli hukm qilinganlarga nisbatan sinov muddati tugagan kundan boshlab (“a” bandi.)

xizmat bo‘yicha cheklash yoki intizomiy qismcha jo‘natish tarzidagi jazolarini o‘tab chiqqach (“b” bandi.)

jarima jazosi ijro etilgan kundan keyin, shuningdek muayyan huquqdan mahrum qilish yoki axloq tuzatish ishlari jazolari o‘talganidan keyin bir yil o‘tgach (“v” bandi.)

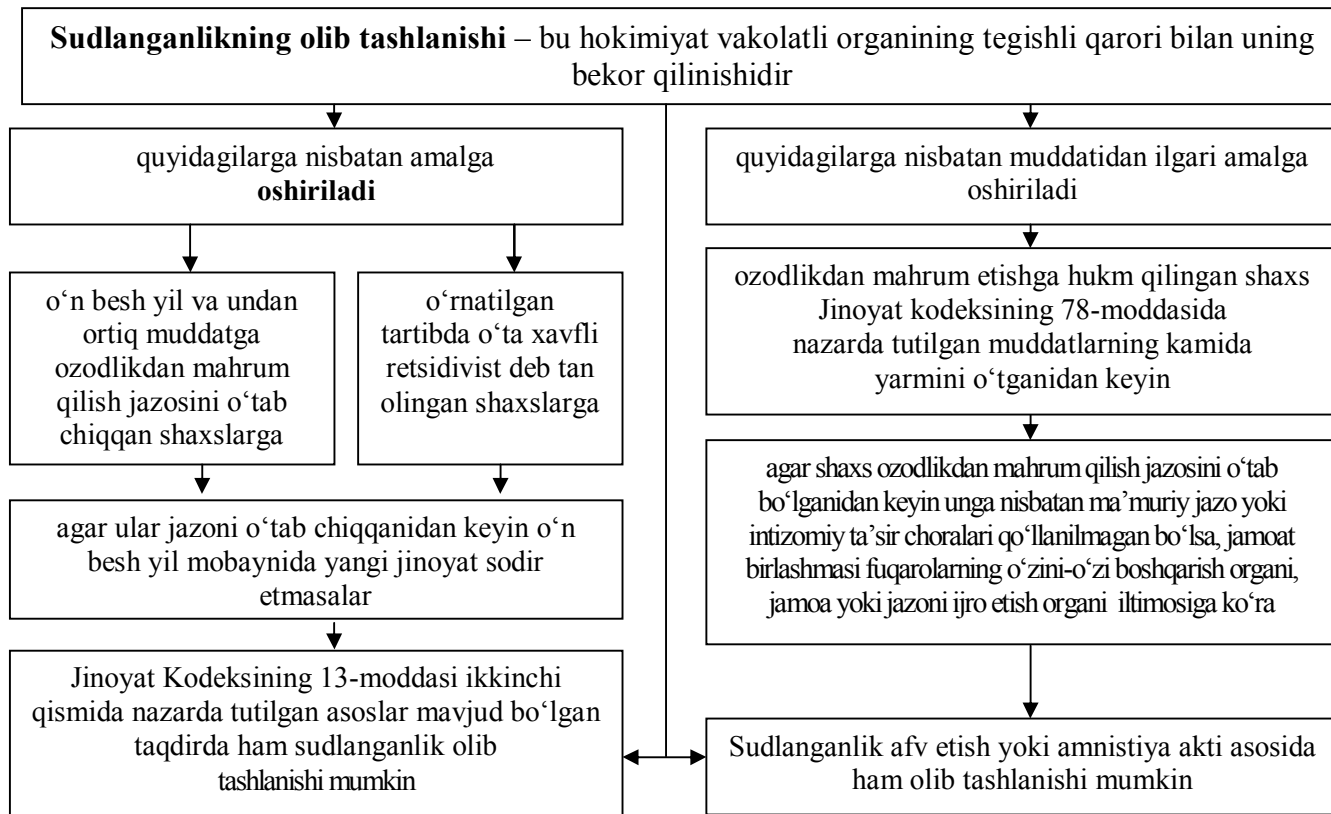
qamoq jazosi o‘talganidan keyin **ikki yil** o‘tgach (“g” bandi.)

besh yildan ko‘p bo‘lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi o‘talganidan keyin **to‘rt yil** o‘tgach (“d” bandi.)

besh yildan ortiq, lekin o‘n yildan ko‘p bo‘lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi o‘talganidan keyin **yetti yil** o‘tgach (“ye” bandi.)

o‘n yildan ortiq, lekin o‘n besh yildan ko‘p bo‘lmagan muddatga ozodlikdan mahrum qilish jazosi o‘talganidan keyin **o‘n yil** o‘tgach (“j” bandi.)

SUDLANGANLIKNING OLIB TASHLANISHI (JK 79-m.)

Jinoyat Kodeksining **178–184, 185–185², 189–192-moddalarida** nazarda tutilgan jinoyatlarni sodir etganlik uchun hukm qilingan shaxslarning sudlanganligi
78-moddasida nazarda tutilgan muddatlarning kamida **to‘rt dan bir qismi** o‘tganidan keyin sud tomonidan olib tashlanishi mumkin, agar:

79-moddaning 1-qismida
nazarda tutilgan asoslar
mavjud bo‘lganda

davlatga juda ko‘p
zarar yetkazmaganda

SUDLANGANLIK HOLATINING TUGALLANISH YOKI SUDLANGANLIKNI OLIB TASHLASH MUDDATLARINI HISOBLASH (JK 80-m.)

Sudlanganlik holatining tugallanish yoki sudlanganlikni olib tashlash muddatlarini hisoblash qoidalari

Umumiy

sudlanganlik holatining
tugallanish yoki
sudlanganlikni olib
tashlash muddatlari asosiy
va qo'shimcha jazolar o'tab
bo'lingan yoki ijro etilgan
kundan boshlab hisoblanadi
(1-q.)

Maxsus

agar shaxs tayinlangan jazodan
qonunda belgilangan tartibda
muddatidan ilgari ozod qilingan
yoxud jazo yengilrog'i bilan
almashtirilgan bo'lsa, sudlanganlik
muddati muddatidan ilgari ozod
qilingan yoki yengilrog'i bilan
almashtirilgan jazoning amalda o'tab
bo'lingan qismidan hisoblanadi (2-q.)

agar Jinoyat Kodeksining 44, 46-
moddalarida asosida hukm bo'yicha
tayinlangan jazoni sud boshqa jazo
bilan almashtirgan bo'lsa,
sudlanganlik muddati jazoning
amalda o'tab bo'lingan yoki ijro
etilgan qismidan hisoblanadi (3-q.)

Sudlanganlik holati muddatining to'xtatilishi

Agar jazoni o'tab chiqqan shaxs sudlanganlik holatining muddati tugamay yana jinoyat sodir etsa, sudlanganlik holatini tugatuvchi muddatning o'tishi to'xtatiladi. Ilgari sodir etilgan jinoyat uchun sudlanganlik holatining tugash muddati oxirgi sodir etilgan jinoyat uchun jazoni (asosiy va qo'shimcha) amalda o'tab bo'lganidan boshlab hisoblanadi (4-q.)

XV bob. Jazo va uni tayinlash

JAZO TIZIMI (JK 81-m.)

O‘n sakkiz yoshga to‘lmasdan jinoyat sodir etgan shaxslarga qo‘llaniladigan **asosiy jazolar**

jarima
(JK 82-m.)

axloq tuzatish
ishlari
(JK 83-m.)

qamoq
(JK 84-m.)

ozodlikdan
mahrum qilish
(JK 85-m.)

*o‘n sakkiz yoshga to‘lmasdan jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan **qo‘shimcha jazolar**
tayinlanishi mumkin emas*

JARIMA (JK 82-m.)

Jarima – aybdordan davlat daromadiga jinoyat kodeksida belgilangan miqdorda pul undirish

Jarima:

jinoyat sodir etish
vaqtida o'n sakkiz
yoshga to'lmaganlarga
nisbatan tayinlanadi

sud
tomonidan
tayinlanadi

asosiy jazo
chorasi
hisoblanadi

eng kam oylik ish
haqining ikki baravaridan
yigirma baravarigacha
miqdorda tayinlanadi

Mahkum jarima to'lashdan olti oy mobaynida bo'yin tovlasa, sud to'lanmagan jarima miqdorini:

axloq tuzatish ishlari jazosi bilan almashtiradi. Bunda eng kam oylik ish haqining ikki baravari miqdoridagi jarima axloq tuzatish ishlarining bir oyiga tenglashtirib hisoblanadi.

AXLOQ TUZATISH ISHLARI (JK 83-m.)

Axloq tuzatish ishlari – jazo chorasi sifatida mehnatga majburan jalb qilishdir

Axloq tuzatish ishlari

faqat mehnatga
layoqatli
voyaga
yetmaganlarga
nisbatan
qoʻllaniladi

mahkumning
oʻz ish
joyida ijro
etiladi

agar aybdor hech qayerda
ishlamasa, ushbu jazo
ijrosini nazorat qiluvchi
organlar belgilab
beradigan oʻzi
yashaydigan hududdagi
boshqa joylarda ijro
etiladi

bir oydan bir
yilgacha muddatga
tayinlanib, ish
haqining 10 dan
30% gacha
miqdorida davlat
daromadiga ushlab
qolinadi

Voyaga yetmagan shaxs tayinlangan axloq tuzatish ishlarining oʻndan bir qismidan koʻprogʻini oʻtashdan boʻyin tovlasa, sud bu jazoning oʻtalmagan qismini axloq tuzatish ishlarining har uch kunini qamoqning bir kuniga tenglashtirgan holda hisoblab, qamoq jazosi bilan almashtiradi, ammo bu muddat uch oydan oshmasligi kerak.

QAMOQ (JK 84-m.)

Qamoq o'n sakkiz yoshga to'lmagan jinoyat sodir etgan shaxslarga qo'llanilganda:

asosiy jazo
chorasi sifatida
qo'llaniladi

bir oydan uch
oygacha muddatga
tayinlanadi

shaxsni
jamiyatdan
batamom
ajratgan holda
ijro etiladi

OZODLIKDAN MAHRUM QILISH (JK 85-m.)

Ozodlikdan mahrum qilish

6 oydan 10 yilgacha muddatga tayinlanadi

JK 86-moddasining 2, 3 va 4-qismlarida nazarda tutilgan hollar bundan mustasno

jinoyat sodir etish paytida quyidagi yoshda bo'lgan shaxslarga nisbatan tayinlanadi:

13 yoshdan 16 yoshgacha
bo'lgan paytida jinoyat sodir
etganlarga nisbatan

og'ir jinoyat uchun **6 yilgacha**

o'ta og'ir jinoyat uchun **10 yilgacha**

16 yoshdan 18 yoshgacha
bo'lgan paytida jinoyat sodir
etganlarga nisbatan

og'ir jinoyat uchun **7 yilgacha**

o'ta og'ir jinoyat uchun **10 yilgacha**

Voyaga yetmay turib ijtimoiy xavfi katta bo'lmagan jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan ozodlikdan mahrum qilish tariqasidagi jazo tayinlanmaydi

JAZO TAYINLASH (JK 86-m.)

Sud voyaga yetmaganlarga jazo tayinlashda jazo tayinlashning umumiy asoslari (JK 54-m.)ga amal qilib, *quyidagilarni hisobga oladi*:

voyaga yetmaganing rivojlanganlik darajasini

sodir etilgan jinoyatining motivini

voyaga yetmaganing turmush sharoiti va tarbiyasini

voyaga yetmaganga katta yoshdagilarning ta'sirini

voyaga yetmaganing sog'lig'ini

voyaga yetmaganing shaxsiga ta'sir etuvchi boshqa holatlarni

JAZO TAYINLASH (JK 86-m.)

Voyaga yetmaganlarga jinoyatlar majmui bo'yicha jazo tayinlash qoidalari

Bir necha jinoyatlar uchun ozodlikdan mahrum qilish jazosi jinoyat sodir etgan vaqtda quyidagi yoshda bo'lgan shaxslarga:

13 yoshdan 16 yoshgacha

eng ko'p muddati **o'n yilgacha**,
agar sodir etgan jinoyatlarining
bittasi o'ta og'ir jinoyat bo'lsa, –
o'n ikki yilgacha tayinlanadi

16 yoshdan 18 yoshgacha

o'n ikki yilgacha muddatga, agar
sodir etgan jinoyatlarining bittasi o'ta
og'ir jinoyat bo'lsa, **o'n besh
yilgacha** muddatga tayinlanishi
mumkin

JAZO TAYINLASH (JK 86-m.)

Voyaga yetmaganlarga bir necha hukm yuzasidan jazo tayinlash qoidalari

Bir necha hukm yuzasidan ozodlikdan mahrum qilish jazosi jinoyat sodir etgan vaqtda quyidagi yoshda bo'lgan shaxslarga:

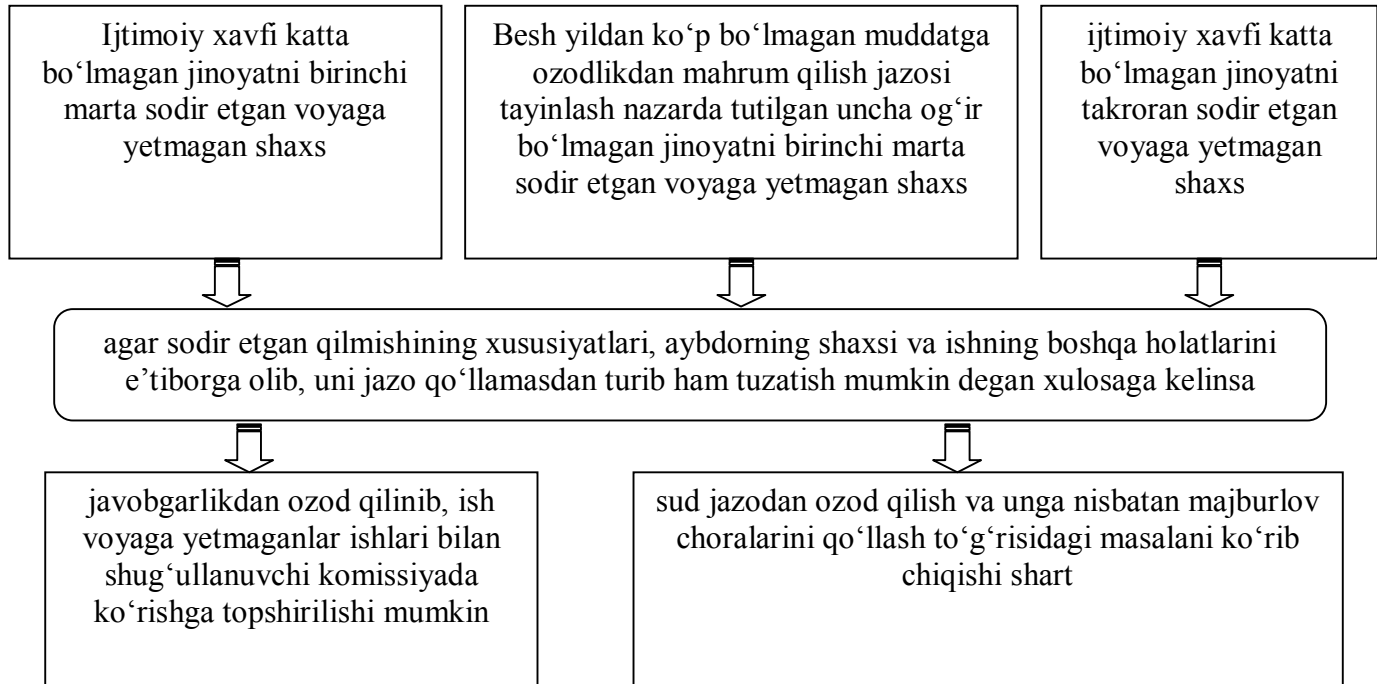
jinoyat sodir etish paytida 13 yoshdan 18 yoshgacha bo'lgan shaxslarga:

eng ko'p muddati o'n besh yildan oshmasligi kerak

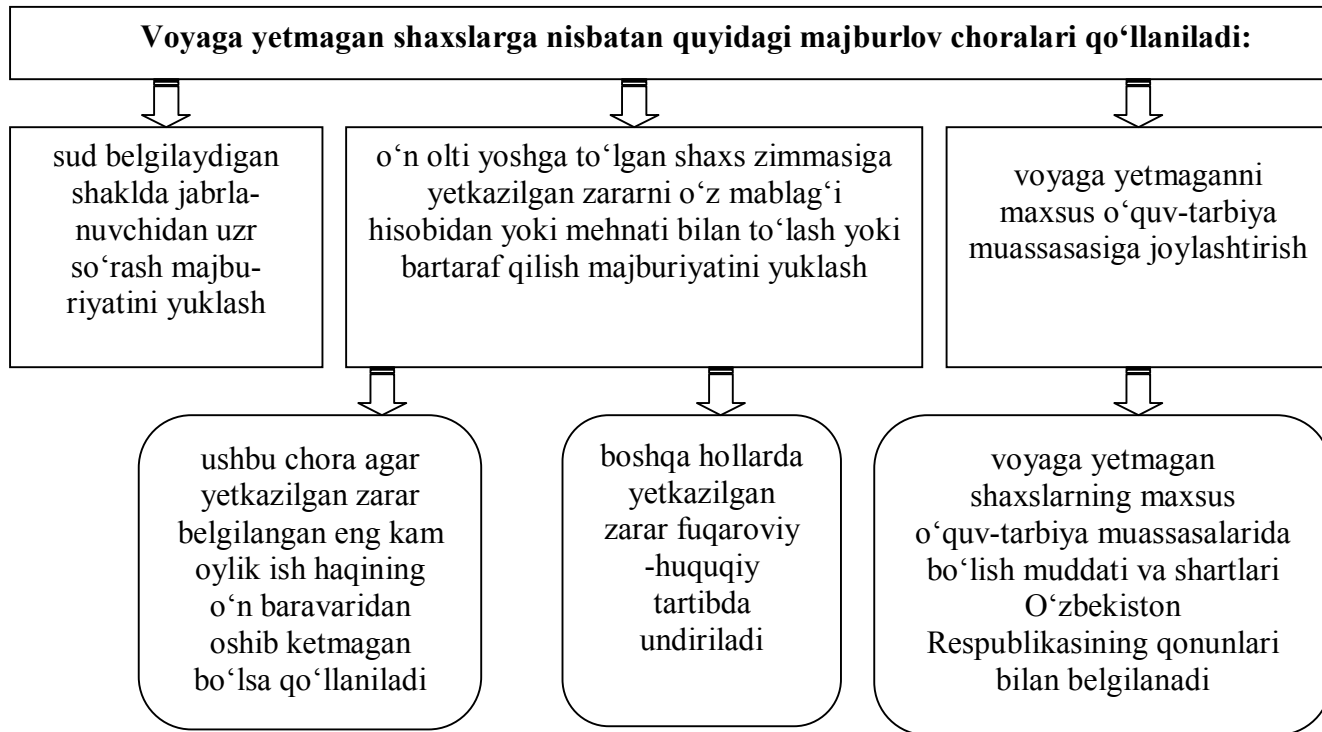
Voyaga yetmagan shaxsga nisbatan ozodlikdan mahrum qilish yoki axloq tuzatish ishlari jazosi tayinlanganda sud JKning 72-moddasida nazarda tutilgan asos va shartlar mavjud bo'lsa, shartli jazo belgilashi mumkin (5-q.)

VI bob. Javobgarlikdan yoki jazodan ozod qilish

MAJBURLOV CHORALARINI QO‘LLAGAN HOLDA JAVOBGARLIKDAN YOKI JAZODAN OZOD QILISH (JK 87-m.)

MAJBURLOV CHORALARI (JK 88-m.)

JAZONI O‘TASHDAN MUDDATIDAN ILGARI SHARTLI RAVISHDA OZOD QILISH (JK 89-m.)

O‘n sakkiz yoshga to‘lmasdan sodir etgan jinoyati uchun shaxsga nisbatan muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish qo‘llaniladi

quyidagi jazoni o‘tayotganlarga

axloq tuzatish ishlari

ozodlikdan mahrum qilish

jazo turlari uchun belgilangan tartib-qoida talablarini bajargan mehnat va o‘qishga halol munosabatda bo‘lgan mahkumga nisbatan qo‘llanishi mumkin

jazoning quyidagi qismini haqiqatda o‘tab bo‘lganidan keyin

jazo muddatining kamida to‘rt dan bir qismi

ijtimoiy xavfi katta bo‘lmagan yoki uncha og‘ir bo‘lmagan jinoyat uchun tayinlanganda

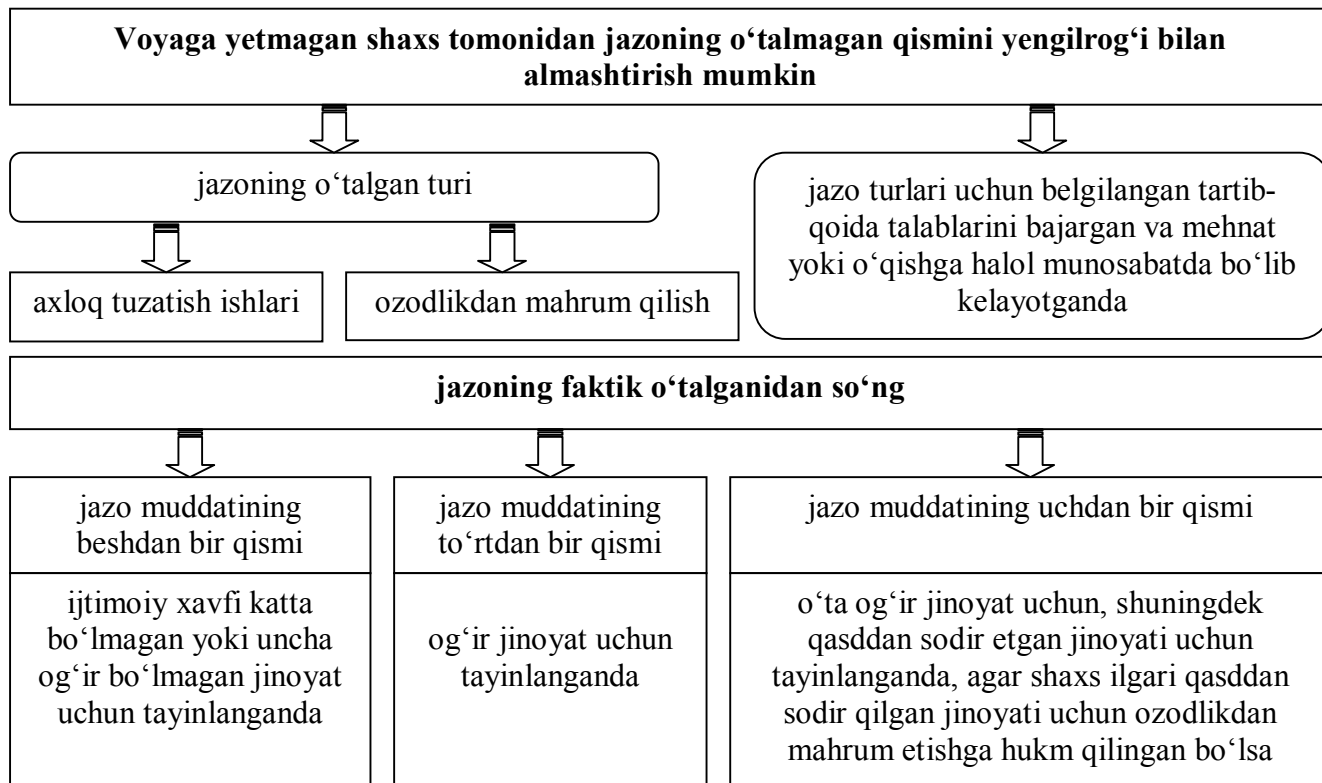
jazo muddatining kamida uchdan bir qismi

og‘ir jinoyat uchun tayinlanganda

jazo muddatining kamida yarmini

o‘ta og‘ir jinoyat uchun, shuningdek qasddan sodir etgan jinoyat uchun, agar shaxs ilgari qasddan sodir etilgan jinoyat uchun ozodlikdan mahrum etishga hukm qilingan bo‘lsa

JAZONI YENGILROG‘I BILAN ALMASHTIRISH (JK 90-m.)

JAZONI YENGILROG‘I BILAN ALMASHTIRISH (JK 90-m.)

Jazoning o‘talmagan qismi almashtiriladi:

ozodlikdan mahrum qilish jazosining o‘talmagan qismi axloq tuzatish ishi bilan almashtirilganda axloq tuzatish ishi shu turdagi jazo uchun belgilangan muddatlar doirasida tayinlanadi va bu muddat ozodlikdan mahrum qilish jazosining o‘talmagan qismidan oshmasligi kerak (4-q.)

jazo yengilrog‘i bilan almashtirilgan shaxslarga nisbatan yengilroq jazoning tegishli qismi o‘tab bo‘linganidan keyin JKning 89-moddasida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq jazodan muddatidan ilgari shartli ravishda ozod qilish qo‘llanilishi mumkin (5-q.)

jazo yengilrog‘i bilan almashtirilgan shaxs jazoning o‘talmagan qismi mobaynida qasddan yangi jinoyat sodir etsa, sud unga nisbatan JKning 60 va 86-moddalarida nazarda tutilgan qoidalarga muvofiq jazo tayinlaydi (6-q.)

Yettinchi bo‘lim. TIBBIY YO‘SINDAGI MAJBURLOV CHORALARI

XVII bob. Tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarining asoslari va ularni tayinlash

Tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari – qonunchilik bilan nazarda tutilgan va ijtimoiy xavfli qilmishni sodir etgan shaxsga majburiy davolanish uchun sud tomonidan qo‘llaniladigan choralardir

Tibbiy yo‘sindagi majburlov choralarini qo‘llashning maqsadi:

ruhiy kasallik holatida ijtimoiy xavfli qilmish
sodir etgan shaxslarga nisbatan

alkogolizm, giyohvandlik yoki zaharvandlik
kasalligiga yo‘liqqan shaxslarga nisbatan
jazolash bilan bir qatorda

davolash

yangi ijtimoiy xavfli
qilmishning oldini olish

davolash

jazolash maqsadiga
erishishga
ko‘maklashuvchi sharoit
yaratish uchun

TIBBIY YO‘SINDAGI MAJBURLOV CHORALARI QO‘LLASHNING UMUMIY ASOSLARI (JK 92-m.)

Tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari quyidagi shaxslarga nisbatan tayinlanishi mumkin:

aqli norasolik holatida
ijtimoiy xavfli
qilmishni sodir
etganlarga

aqli rasolik holatida jinoyat sodir
etib, ammo hukm chiqarilguncha
ruhiy kasallikka chalinganligi
oqibatida o‘z harakatlarining
ahamiyatini anglamaslik va o‘z
harakatlarini boshqara olmaslik
holatiga tushib qolganlarga

jinoyat sodir etganligi uchun
sudlangan, ammo jazoni o‘tash
vaqtida ruhiy kasallikka
chalinganligi oqibatida o‘z
harakatlarining ahamiyatini
anglamaslik va ularni boshqara
olmaslik holatiga tushib
qolganlarga

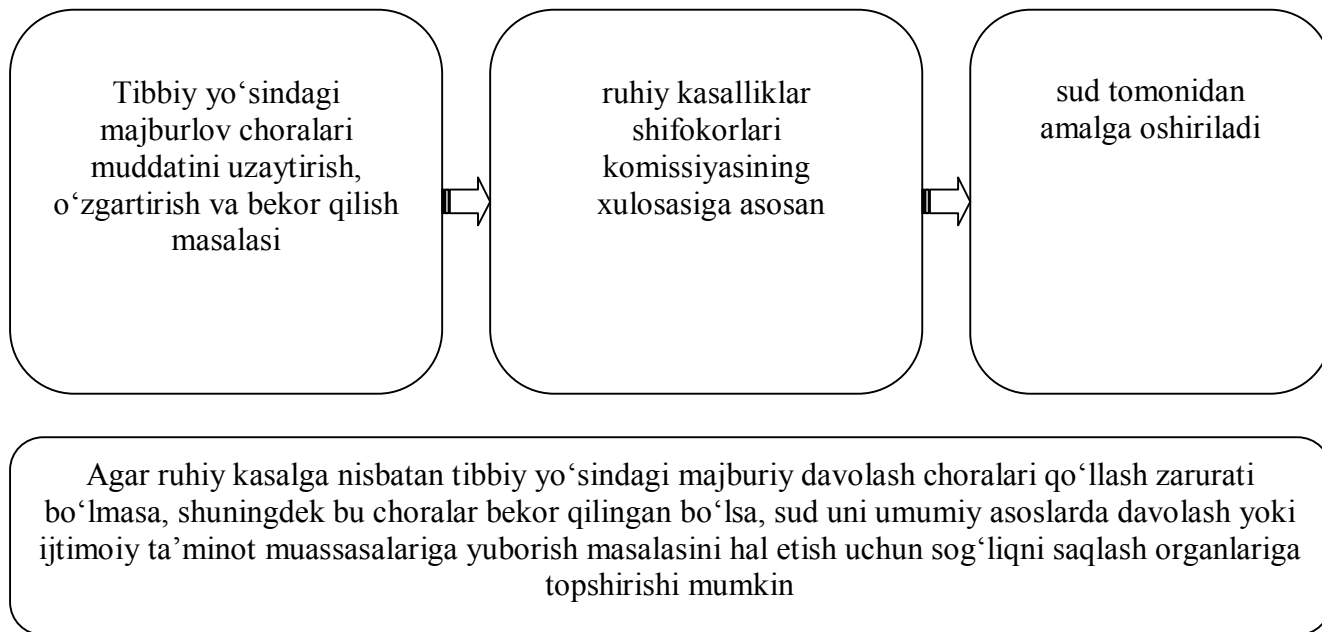
ruhiy holati va sodir etgan qilmishining xususiyatiga ko‘ra jamiyat uchun xavfli deb topilganlarga

TIBBIY YO‘SINDAGI MAJBURLOV CHORALARINING TURLARI (JK 93-m.)

Tibbiy yo‘sindagi majburlov choralari:

majburiy ambulatoriya kuzatuvida bo‘lish va ruhiy kasallik mutaxassisida davolanish	umumiy tartibli ruhiy kasalliklar shifoxonasida majburiy davolanish	umumiy tartibli ruhiy kasalliklar shifoxonasining sog‘liqni tiklash maxsus bo‘limida majburiy davolanish	kuzatuv kuchaytirilgan ruhiy kasalliklar shifoxonasida yoki bo‘linmasida majburiy davolanish
ruhiy kasalligi zo‘rayib ketayotganligini ko‘rsatuvchi alomatlar bo‘lmagan, shuningdek ruhiy holati vaqtincha buzilgan ruhiy kasallarga nisbatan, bunday kasallikning qaytarilmasligi va yangi ijtimoiy xavfli qilmish sodir etilmasligi uchun	ijtimoiy xavfliligi ruhiy holati bilan bog‘liq bo‘lgan, umumiy asoslarda davolash talab etiladigan ruhiy kasallarga nisbatan	ijtimoiy xavfliligi ko‘proq salomatlikni tiklovchi choralarni ko‘rishni talab qiladigan, ularni esa ixtiyoriy tartibda o‘tkazish mumkin bo‘lmagan ruhiy kasallarga nisbatan	o‘ta ijtimoiy xavfli bo‘lgan yoki o‘z xulqiga ko‘ra umumiy tartibli ruhiy kasalliklar shifoxonasi sharoitida davolanishining imkoni bo‘lmagan ruhiy kasallarga nisbatan

**TIBBIY YO‘SINDAGI MAJBURLOV CHORALARI MUDDATINI UZAYTIRISH,
O‘ZGARTIRISH VA BEKOR QILISH (JK 95-m.)**

**ALKOGOLIZM, GIYOHVANDLIK YOKI ZAHARVANDLIKKA YO‘LIQQAN
SHAXSLARGA NISBATAN TIBBIY YO‘SINDAGI CHORALARNI QO‘LLASH (JK 96-m.)**

Alkogolizm, giyohvandlik yoki zaharvandlikka yo‘liqqan shaxslar tomonidan jinoyat sodir etilgani taqdirda, agar tibbiy xulosa mavjud bo‘lsa, sud jazo tayinlash bilan birga ularga tibbiy yo‘sindagi choralarni ham tayinlashi mumkin

Ushbu shaxslar, ozodlikdan mahrum qilish bilan bog‘liq bo‘lmagan jazoga hukm qilingan bo‘lsa,

tibbiy muassasalarda majburiy davolanishi lozim

Ushbu shaxslar ozodlikdan mahrum qilish yoki qamoq jazosiga hukm qilingan bo‘lsa,

ularni davolash jazoni o‘tayotgan joyda amalga oshiriladi, jazoni o‘tab bo‘lganidan keyin agarda davolashni davom ettirishga zarurat bo‘lsa, umumiy asosda tibbiy muassasalarda davolanadi

O‘zbekiston Respublikasi jinoyat huquqi. Umumiy qism: Chizmalar albomi / A.S.Yakubov, R.Kabulov, B.B.Matlyubov, D.Y.Payziyev, T.R.Kuchkarov. – T.: O‘zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi, 2014. – 154 b.

Chizmalar albomi oliy ta’limning 380000 – «Huquq» sohasi, 5380100 – «yurisprudensiya» yo‘nalishi uchun «Jinoyat huquqi» fanidan namunaviy dastur asosida tayyorlangan bo‘lib, unda 2014 yil 1 fevralgacha bo‘lgan qonunchilikdagi o‘zgarishlar inobatga olingan.

Chizmalar albomida jinoyat huquqining Umumiy qismi asosiy nazariy va normativ qoidalarining to‘liq ta’rifi chizmalar shaklida berilgan. Darsliklar, sharhlar va boshqa maxsus adabiyotlar bilan bir qatorda, ushbu chizmalar yuridik ta’lim muassasalarining tinglovchi, kursant va talabalariga jinoiy-huquqiy normalarni o‘rganishda yordam ko‘rsatishi va o‘quv fanlari materiallarini chuqur o‘zlashtirishiga zamin yaratadi.

Chizmalar albomi O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining tuzilishi asosida tizimga solingan.

BBK 67.99(5U)8

Muharrir **S. S. Qosimov**
Texnik muharrir **D. X. Hamidullayev**

Bosishga ruxsat etildi 09. 07. 2014. Nashriyot hisob tabag'i 8,0.
Adadi 70 nusxa. Buyurtma

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi,
100197, Toshkent sh., Intizor ko'chasi, 68.